

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
SANAYİ, TİCARET, ENERJİ,
TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE
TEKNOLOJİ KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı
1 Şubat 2024 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

I.- Komisyon Başkanı Mustafa Varank'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

I.-Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ve 104 Milletvekilinin Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1959)

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU

1'inci Toplantı

1 Şubat 2024 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu saat 13.39'da açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mustafa Varank, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklama yaptı.

Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ve 104 Milletvekilinin Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1959), tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 20.04'te toplantıya son verildi.

1 Şubat 2024 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.39

BAŞKAN: Mustafa VARANK (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Şahin TİN (Denizli)

SÖZCÜ: Cevahir UZKURT (Niğde)

KÂTİP: Adem ÇALKIN (Kars)

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Değerli milletvekili arkadaşlarım, saygıdeğer üyeler, Komisyonumuza bugünkü görüşmeler için gelen değerli arkadaşlarımız, Sayın Bakan Yardımcımız, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının saygıdeğer temsilcileri, kıymetli basın mensupları; Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun 3'üncü Toplantısını açıyorum. Toplantı yeter sayımız vardır, görüşmelere direkt başlıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Varank'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gündemimizde, Komisyon üyemiz AK PARTİ Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu tarafından 29 Ocak 2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen (2/1959) esas numaralı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yer almaktadır. Oldukça önemli maddeleri içeren bir teklif. Hem sektör oyuncularının beklentilerini karşılayacak maddeler var, yeni açılımlar getiren maddeler var. Bu manada da burada yapacağımız müzakereler elbette önemli ve değerli.

Ben, teklifin tümü üzerindeki görüşmelere geçmek üzere, teklif hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere ilk sözü teklifin 1'inci imza sahibi Sayın Ahmet Çolakoğlu'na vermek istiyorum. Tabii, sözü vermeden hemen önce şunu söylemek istiyorum: Elbette fikri ve düşüncesi olan herkesi dinlemek üzere biz Komisyonumuzu topluyoruz ama tabii ki sürelerimiz de kısıtlı, belirli. Burada ilanihaye konuşmak isteyen insanlar da olabilir, bu da demokratik bir haktır ama arkadaşlarımız sürelere riayet ederlerse, makul sürelerde haklarını kullanırlarsa çok memnun oluruz.

Buyurunuz Sayın Ahmet Çolakoğlu.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.-Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ve 104 Milletvekilinin Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1959) (*)

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli milletvekilleri, Komisyonumuz haricinde toplantımıza katılan sayın milletvekillerimiz, kanun teklifimizde bizlere bilgileriyle destek veren Sayın Bakan Yardımcılarımız, Sayın Genel Müdürlerimiz, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

(*) (2/1959) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Kanun teklifimizi -1'inci imza sahibi ve- Sayın Milletvekilimiz Ali Özkaya'yla beraber sunduk. Kanun teklifimiz 2 yürürlük maddesiyle beraber 16 maddeden oluşmaktadır. Kanun teklifimizin, ülkemizin millî maden ve enerji politikalarında yürütülen faaliyetlerin bölgesel ve küresel ölçekte Türkiye Yüzyılı vizyonu hedeflerine ulaşılması bakımından önemli olduğunu belirtmek isterim. Bütün ilgili kurumlarımız bu hedefleri gerçekleştirmek için gerekli planlamaları yaparak kararlılık içinde çalışmalarına devam etmektedir.

Teklifimizin maddelerinden de kısaca bahsetmek istiyorum zamanı daha tasarruflu kullanmak açısından. Teklifimizin ilk 3 maddesi 3213 sayılı Maden Kanunu kapsamında uygulanan UMREK raporlama sisteminin 4'üncü grup madenler haricindeki 1, 2, 3 ve 5'inci grup maden işletme ruhsatları için zorunlu olmaktan çıkarılmasıyla ilgilidir. UMREK'in yani Uluslararası Maden Kaynak ve Rezerv Raporlaması'nın dünyadaki maden işletmelerinde gönüllülük esasına dayandığı da ortadadır. 1, 2, 3 ve 5'inci grup madenlerimiz yüze yakın, detaylı arama faaliyetlerine ihtiyaç duyulmayan madenlerimizdir. Bu değişiklik ile işletmelerimizin zaman kaybı yaşamadan daha hızlı bir şekilde faaliyetlerine geçmesi hedeflenmektedir.

Yine, kanun teklifimizdeki bir maddeyle de içme ve kullanma suyu temin edilen alanlar, Kıyı Kanunu kapsamındaki kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere, belirlenen alanlarda YEKA ilan edilerek yenilenebilir enerji kaynağına dayalı tesislerin kurulmasına da imkân sağlamayı hedefliyoruz.

Bir diğer maddemizle de doğal gazın sıvılaştırılması faaliyetinin depolama faaliyetinden ayrılarak bağımsız bir piyasa faaliyeti olarak tanımlanmasını amaçlıyoruz. Böylece ülkemizin üzerinden gerek boru hattıyla gerekse LNG olarak, yoğun bir şekilde artan ihracat talepleri bakımından, hem yerli gazımızın hem de farklı ülkelerden gelen doğal gazın -ülkemizden- sıvılaştırılarak dünya piyasasına pazarlanabilmesi için ayrı bir piyasa faaliyeti olarak değerlendirilmesini hedefledik.

Sayın milletvekilleri, bir diğer maddeyle de mevcutta yüzen LNG terminalleri depolama lisansı ile faaliyet göstermektedirler. Yüzen LNG tesislerinin depolama hizmetlerini kesintisiz olarak vermeleri için sabit konumda işletme olmaları gerekmektedir ancak bu tesisler hareketli nitelikte olmaları nedeniyle ihtiyaç hâlinde başka konumlarda hizmet vermeleri veya yerlerinden ayrılmalrı söz konusu olabileceğinden bazı zorunluluklardan istisnai tutulmaları gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda yüzen LNG terminallerine ilişkin EPDK tarafından bu tesislere istisnai düzenlemeler yapılabilmesine imkân sağlanacaktır.

Değerli milletvekilleri, ayrıca, açık eksiltme yöntemiyle yapılan YEKA yarışmaları sonucu oluşan düşük fiyat ve zamanla artan maliyetlerin etkisiyle, yatırımcı, yarışma şartnamesinde tanınan süreler sonuna kadar kullanmakta fakat yine de yatırımcı yatırımı gerçekleştirememekte ve yatırım atıl vaziyette kalmaktadır. Teklifimizle, yarışmalarda yöntemin ve yarıştırılacak diğer unsurların Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından ilgili yarışma şartnamesinde belirlenmesini de hedeflemekteyiz. Böylece, değişen koşullarda yatırımı geciktiren unsurların bertaraf edilmesini de hedefliyoruz.

Bir diğer maddemizle on yıllık süresini tamamlayan lisanssız elektrik üretim faaliyetini gerçekleştiren tesislerin lisanslı üretim faaliyetine geçişi için belirlenen katkı bedelini değiştirerek YEK Destekleme Mekanizması fiyatlarıyla ilişkilendirmektedir. Bu tesisler bu düzenlemeyle lisanslı tesisler hâline gelecek ve üretim lisansı alarak lisanslı üretim faaliyeti gerçekleştiren diğer tesislerle uyumlu şekilde gelir elde etmesi de sağlanacaktır.

Teklifimizde, enerji verimliliği desteklerinden faydalanmak isteyenler için sektörel kısıtlamanın kaldırılması; emisyon, spesifik enerji tüketiminin azaltılması kriteri de tanımlanarak hem enerji verimliliği proje desteklerine hem de enerji veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini azaltan tüzel ve gerçek kişilere verilen desteğe başvuru imkânı getirilmesini de amaçlıyoruz.

Önemli olduğunu düşündüğümüz bir diğer maddemiz de ülkemizdeki deprem ve doğal afetler sonucu olağanüstü hâl kararı veya genel hayata etkililik kararı alınan yerlerde geçici süreli bağlantı taleplerini karşılamak için, elektrik enerjisinin kullanıcılarımıza da kesintisiz bir şekilde ulaşması için EPDK'ye yetki verilmesini hedefledik.

Sayın milletvekilleri, 6446 sayılı Kanun kapsamında üretim lisansı, ön lisans veya lisans başvuru sahibi tüzel kişilerden yatırım maliyetlerindeki pandemi veya savaşlara bağlı artışlar, ekonomik veya teknik zorluklar ve tedarik süreçleri nedeniyle yatırımlarını gerçekleştiremeyecek olanlara, talep etmeleri hâlinde EPDK'ye başvurarak ilgili lisanslarını, ön lisanslarını, lisans başvurularını iptal etme hakkı veriyoruz. Böylece, kurulamayan bu tesislere tanınmış olan bağlantı kapasitesi serbest bırakılmış olacaktır. Bunun akabinde ise yine, yeni yatırımcılara bu kapasiteleri tahsis ederek hızlı bir şekilde enerji üretimine geçilmesini de hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, ayrıca, verimlilik artırıcı projelere destek bedellerine mevcut güncel koşullara göre yeniden güncelleme yapılmasına da kanun teklifimizde yer verdik. Teklifimizle, enerji nakil hatlarındaki kamulaştırma bedellerinin netlik kazanması için enerji nakil hatlarına ilişkin bedel tespiti, tescil ve kamulaştırmaz el atma nedeniyle tazminat davalarında irtifak alanının belirlenmesine ilişkin teknik kriterlerin mevzuatta yer aldığı şekilde uygulanması suretiyle tereddüde yer bırakılmayacak şekilde açıklığa kavuşturulmasını hedefledik.

Ayrıca, son olarak da nükleer madde taşıyıcılarının talebi, nükleer tesis işletmelerinin muvafakati ve Nükleer Düzenleme Kurumunun onayı yönündeki kararıyla nükleer madde taşıyıcının sorumlu olabileceğine ilişkin bir hükmün de ihdas edilmesini amaçladık.

Kanun teklifimizdeki maddelerimiz bu şekildedir, Komisyon üyelerimize saygıyla sunuyorum. İnşallah, kanun teklifimiz geçtiği takdirde ülkemize, milletimize hayırlı olacağını düşünüyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Ahmet Bey yedi dakika on sekiz saniyeyle gerçekten meramını anlattı, bizi bilgilendirdi.

Tabii, ilk imzacı olarak konusuna çalışmış, bizim de eğer bir soru sormamız gerekirse size soracağız Ahmet Bey.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Tabii ki Sayın Başkanım. Biz de Komisyonumuza teknik anlamda yardımcı olan bürokratlarımızla, Bakan Yardımcımızla, Ali Özkaya Vekilimizle beraber cevaplamaya çalışacağız Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama biz öncelikle ilk imza sahibine soracağız, bilginiz olsun.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Tamamdır Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, teklifin tümü üzerindeki görüşmelerimize başlıyoruz.

İstem sırasına göre Komisyon üyelerimize, daha sonra da diğer söz talep edenlere söz vereceğiz.

Şimdi...

CELAL FIRAT (İstanbul) – Sayın Başkanım, müsaadeniz olursa... Ayrılmam gerekiyor...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 19.00'a daha var Celal Bey... Önce grup sözcülerimize mi verelim, size mi verelim?

Arkadaşlarımız müsaade ederse... Müzeyyen Hanım, "Ayrılmam gerekiyor." dedi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sıkıntı yok, tabii ki de, buyurun lütfen.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam.

Celal Bey’le başlayalım, nezaket gösterdi grup sözcüleri.

Celal Bey, buyurun.

CELAL FIRAT (İstanbul) – Sayın Başkan, bütün katılımcılara teşekkür ediyorum bu güzel tavırlarından dolayı.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım; katılımcı bütün dostlarımızı sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Getirilen bu teklifle 3213 sayılı Maden Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu, 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun, 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu olmak üzere, yürütme maddeleri de dâhil 7 kanunu ilgilendiren 16 maddelik kanun teklifi birçok sektör oyuncularına avantaj ve kolaylık sağlama olarak değerlendirilebilecek düzenlemeler içermektedir.

İktidarının geçmiş dönemlerde de alışlagelmiş uygulamalarının 28’inci Dönemde de devam ettiğini acı bir şekilde görüyoruz. Kanunların komisyon sürecine gelmeden toplumun ilgili kesimlerinin temsilcileri olan odalar, sendikalar, dernekler veya demokratik kitle örgütlerinin görüşleri alınarak yapılması gerekliliğini bir kez daha vurgulamak gerekiyor sevgili Başkan.

Kanun tekliflerinin istişareyle yapılmasını engelleyen bu ittifak modeli, demokrasilerin ve hukuk devletlerinin en temel hakkı olan yasa yapma hakkını ortadan kaldırmaktadır. Yasa yapma hakkının zayıflatılması halk egemenliğine yönelik en büyük darbelerden biridir çünkü halkın cebinden toplanan vergilerin nerelere harcanacağına ve demokratik, hukuk devletinin nasıl işleyeceğine işaret eden en önemli ilkelerden biri yasa yapma hakkıdır. Dünyadaki tüm demokratik hukuk devletlerinde yasa yapma, devlet-toplum-vatandaş mutabakatının temelidir.

Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, 29 Ocakta biz üyelere bildirilmiş ve 31 Ocakta da Komisyonunda görüşülmesi öngörülmüştür.

Bu kanun teklifi vesilesiyle bir kez daha belirtmek gerekir ki AKP iktidarının yasa yapım süreçlerinde geliştirdiği bakış açısı ve takındığı tutum antidemokratiktir. Çoğunlukçu bir anlayışla çoğulculuğun reddedildiğini, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle birlikte TBMM’nin bütünüyle baypas edilmek istendiğini acı bir şekilde görüyoruz.

Sayın Başkanım, 2017 yılında yapılan kanun değişikliği ile maden aramalarında Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu (UMREK) koduna göre raporlama yapılması şartı getirilmişti, şimdi ise bu şartın ortadan kaldırılması istenmektedir. İlk çıkarıldığında “UMREK yasası” ve “UMREK komisyonunda imza yetkisine sahip yetkin kişilik” kavramlarının doğru olmadığı, sektöre ve maden mühendisliğine zarar vereceği yönünde ciddi uyarılar yapılmıştı. Maalesef o tarihte bu uyarılar dikkate alınmamıştır, geriye dönüp bakıldığında da madencilik sektörünün ve maden mühendislerinin ciddi sıkıntılar yaşadığı görülmektedir.

Yedi yıl sonra denilen noktaya gelinmesi önemlidir ancak UMREK tarafından yetkin kişiler kadrosu oluşturulmuştu o dönem. Yetkin kişi olarak belirlenen kişilerin hangi kriterler neticesinde yetkin sayıldıkları da ayrıca bir tartışma konusudur. Böyle bir çalışmada Maden Mühendisleri Odasının işin hiçbir tarafında olmaması da kabul edilebilir bir durum değildir. Kanada, Avustralya gibi dünyada madencilğin en ileri teknolojik seviyede yapıldığı ülkelerde meslek odaları bu düzenlemelerin sürükleyicisi konumunda bulunmaktadır.

Teklifle sadece 4'üncü grup madenler için UMREK koduyla aramaların raporlanması isteniyor ancak MTA'nın buluculuk hakkı elde edebilmesi için 4'üncü grup madenler dâhil bu raporlamadan muaf tutulması öngörülmüyor. Burada MTA'ya bir ayrıcalık tanındığı görülmektedir. Bir kamu kuruluşu olan MTA'nın bile bu mevcut UMREK raporlamalarını düzenleyebilme noktasında yetersiz kaldığı görülmektedir. Biz burada, UMREK koduyla arama yapılmasında 4'üncü grup madenlerde zorunluluğun kaldırılması gerektiğini ifade ediyoruz.

Sayın Başkan, teklifin 4'üncü maddesinde Kıyı Kanunu'nda yapılan bir değişiklikle “denizde” ifadesi yerine “suda” ifadesi getirilmektedir. Bu değişiklikle özellikle içme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarında imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabileceği öngörülmektedir.

Öncelikle bu tesisler kurulurken su altı ve su üstü doğa yaşamının negatif etkilenmesinin önlenmesi, çevre halkının bu alanlardan hâlihazırda sağladığı faydanın gözetilmesi gerektiği ve yapılacak tesislerde bölge halkının onayının alınmasının genel bir ilke olması gerektiği açıktır. Bu şartlar sağlandığında ilkel olarak yüzer GES tesislerinin kurulmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

Diğer yandan da gerekçelere bakıldığında Bakanlığın bu alanlar için YEKA ilanlarıyla ihale yapacağı anlaşılmaktadır. Hidrolik kaynaklara dayalı ön lisans veya üretim lisansı olanlara ise kaynak çeşitlendirme olanağı sağlanacağı anlaşılmaktadır.

Yenilenebilir enerji kaynakları ülke ekonomisi için stratejik önemdedir. Özel sektör, mülkiyeti kendine ait olsa bile doğal kaynakları lisansa ve özel izinlere tabi olarak kullanabilmektedir. Söz konusu teklif, hidrolik kaynak için lisans almış şirketleri, yenilenebilir tüm kaynaklar için de yetkilendirmiş olmaktadır. Her ne kadar gerekçede “yüzer GES” vurgusuna yer verilse de teklif maddesinde kaynak sınırlandırılması dahi yapılmamıştır.

Bazı alanlar için YEKA ihalesi ve istekliler arasında yarışma yapılacak iken bazı alanların ise “lisanslı sahibinde” otomatik olarak devredilmesini genel itibarıyla eşitlik ilkesine aykırı olarak görüyoruz. Kaldı ki kanun teklifinde lisans sahibi tüzel kişi, kurulu güç bakımından teknik bir sınırlandırmaya dahi tabi tutulmamaktadır. Kurulu güç bakımından rezervuar alanına sınırsız bir biçimde GES ve RES hatta biyogaz gibi tüm yenilenebilirler için sınırsız bir yetkilendirme yapılması tehlikelidir.

Kamu kaynaklarının verimsiz kullanımına da yol açacak bu teklifin, söz konusu yatırımların kamu tarafından gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak şekilde yeniden şekillendirilmesi yerinde olacaktır.

Tüketim yerinde yapılan dağıtımın ve yerel üretimin en sağlıklı biçimde planlanabilmesi için yerel yönetimlere daha fazla inisiyatif verilmelidir. Şüphe götürmeyecek biçimde kamu malı sayılması gereken su yüzeyinin kullanımı başta belediyeler olmak üzere kamu kuruluşlarına bırakılmalıdır. Kaldı ki imar planı yapılmaksızın, doğal alanlar üzerine enerji üretim tesisi kurulması izni verilecek olması da kamu yararı taşımamaktadır. Maddenin kabul edilebilmesi için imar planı zorunluluğu ve belediyelere de bu hakkın tanınması gerektiğini ifade ediyoruz.

Diğer taraftan da söz konusu teklifin 7'nci maddesinde “Yarışmaya ilişkin usul ve esaslar ilgili yarışma şartnamesinde Bakanlık tarafından belirlenir. Yarışma sonucunda oluşan fiyat ve/veya bedel, yarışma şartnamesinde belirlenecek süre boyunca YEK Destekleme Mekanizması kapsamında değerlendirilir.” ifadesi yenilenebilir enerji yatırımlarında üretim alımlarında devletin ABD dolarına dönüşü olarak yorumlanmaya açık bir belirsizlik içermektedir.

Mevcut düzenlemede, yerli kaynaklar sadece TL üzerinden en düşük teklifi veren firmalara tahsis edilirken yasa teklifiyle “TL” ifadesi kaldırılmakta ve teklifin hangi para cinsinden olacağının yarışma şartnamesiyle belirlenmesinin önü açılmaktadır. Yasa değiştiğinde rüzgâr ve güneşten elektrik üreten santral sahiplerine dolar ya da euroyla alım garantisi verebilme imkânı doğacaktır. Bu durumda yerli ve milli elektriğin fiyatı tıpkı ithal doğal gaz, ithal kömürde olduğu gibi döviz kuru arttıkça pahalalanacak ve vatandaşın elektrik faturalarına yansiyacaktır. Bu belirsizliğin TL’nin döviz kurları karşısında erimesi gerçeği düşünüldüğünde üreticiler lehine haksız avantaj yaratma ve ihale koşulların sonradan değiştirilmesi yoluyla sakatlanması anlamına gelecek bir arka kapı yaratma riski taşıdığını düşünüyoruz.

Aynı düzenlemenin 8’inci maddesine bakıldığında ise “YEKDEM kapsamında fiyat garantisi sağlanan bu kapsamda on yıllık alım garantisi biten lisanssız tesisler için YEKDEM fiyatı garanti edilerek lisans alınabilir ya da lisanssız olarak piyasa takas fiyatıyla devam edebilir.” denmektedir. Bu durum YEKDEM’in on yıllık sürenin sonunda da esas alınacak ana kriter olacağı anlamına gelmektedir. Fiyat garantilerinin on yıllık sürenin bitiminde de devam edecek olması kamu yararı taşımamaktadır. Diğer yandan da yeni kurulacak tesisler için benzer bir destekleme mekanizmasının olmaması eşitlik ilkesine aykırıdır diye düşünüyoruz.

Son olarak da Başkanım, bu teklifle getirilen birçoğu sektör oyuncularının avantaj ve kolaylık sağlama olarak değerlendirebilecek bu düzenlemenin önemli bir kısmının Birleşik Arap Emirlikleri’yle imzalanan ve Dışişleri Komisyonunda görüşülmeyi bekleyen anlaşmayla bağlantılı olabileceğini değerlendirmekteyiz.

Sayın Başkan, bu itiraz ve görüşlerimiz doğrultusunda DEM PARTİ olarak vereceğimiz 3 önergemizin desteklenmesini bekliyor; Komisyon üyelerine, sizlere canıgönünden teşekkür ediyoruz,eyvallah.

BAŞKAN - Evet, teşekkür ediyoruz.

Müzeyyen Hanım, sizinle devam edelim.

Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan Yardımcısı, çok değerli bürokratlar, basının değerli temsilcileri, değerli çalışanlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Maden Kanun’u ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’yle ilgili Komisyon toplantısındayız. Toplam 16 maddelik bir kanun teklifi üzerine görüşmeleri gerçekleştireceğiz. İlk 3 madde madenle ilgili. Bu maliyet kalemlerinin azaltılması, bazı bürokratik işlemlerin azaltılması üzerine 4’üncü grup madenler dışında kalan madenler için uluslararası standartlar içeren kaynak ve rezerv raporlamasını zorunlu olmaktan çıkaran maddeleri içermektedir. Güneş ve rüzgâr enerjisi sistemlerinin içme ve kullanma suyu barajları haricindeki baraj, göl ve göletlerde kurulmasına izin verilecek ve imar planlarını zorunlu olmaktan çıkaran 4’üncü madde bizce sorunludur. Maddede zaten bunun üzerine görüşlerimizi bildireceğiz. İmar planlarının zorunlu olmaktan çıkarılması doğru bir yöntem değildir. Aynı zamanda bir kamu kuruluşu niteliğinde olan belediyelerin de bu madde kapsamına alınması önem arz etmektedir.

Yine, doğal gaz piyasasına sıvılaştırılmış (LNG) gaz ticaret ve ihracatını bu piyasa kapsamına almakta, yenilenebilir enerji kaynakları için YEKA ihalelerinde 2020’den beri uygulanan Türk Lirası cinsi tavan fiyat uygulaması yasadan kaldırılmakta ve Bakanlığa ihale, yarışma usul ve esaslarını yasadaki ölçüte bağlı kalmadan belirleyecek geniş yetki tanımlaması yapılmaktadır. Biz bunu dört yıl önce kanun çıkarken yine ifade etmiştik. Tabii, doların 5 katına çıkacağının öngörülmesi gerekiyordu

oradan; bu da bu iktidarın kanunları ne kadar öngörürsünüz ve fazla irdelemeden yaptığının önemli bir göstergesi aslında. Yine, on yıllık süresini tamamlayan lisanssız elektrik üretim faaliyeti gerçekleştiren tesislerin üretim lisansı talep ederek lisanslı üretim faaliyetine geçmesi için sadece lisans süresi boyunca elektrik piyasasında oluşan saatlik piyasa takas fiyatının yüzde 15'i üzerinden YEK Destekleme Mekanizması'na katkı bedeli ödemesi koşulu kaldırılmaktadır. Böylece, lisanssız yenilenebilir enerji yatırımcılarından aktarılabilecek kaynakla ve Bakanlığa tanınan aşırı takdir yetkisiyle belirlenecek olan YEK mekanizması fonlanabilecektir.

Enerji verimliliği projelerine başvuru konusundaki sektörel kısıtlamalar kaldırılmakta ve enerji verimliliği destek miktarı güncellenmektedir. Deprem ve afet bölgelerinde hızlı elektrik temini için olağan dönemde aranan yapı kullanma izni ve zorunlu belgeler EPDK kararıyla istenmeyebilecektir. Enerji nakil hatlarının geçtiği yerler için ödenecek irtifak bedelinin hesaplanması için kriterler belirlenmektedir. Biz de bu maddenin bu kanun teklifinde çok gerekli olmadığını düşünüyoruz açıkçası, bununla ilgili yine maddede tartışırız ama hani kanun teklifine girmesi gereken bir şey mi? Kamuda, kamusal alandaki kişilerin korunması burada önem arz etmekte, bunlarla ilgili de yine maddede görüşlerimizi ifade edeceğiz.

Ayrıca, yapılmayan enerji yatırımlarına ilişkin üretim lisansı, ön lisans ve lisans başvurularının iptali kolaylaştırılmakta; Birleşik Arap Emirlikleri'yle imzalanan sözleşmeyle de bağlantılı olarak bu şekilde yapılmamış ve yapılamayacak yatırımlara tahsis edilmiş bağlantı kapasiteleri boşa çıkacaktır. Boşa çıkacak kapasite enerji yatırımlarına tahsisin de önü açılmış olacaktır. Bu arada iptal edilen lisans bedellerinin irat kaydedilmesi gereken teminatları da iade etme yoluyla kamu zararına neden olabilecektir. Nükleer maddelerin taşınması işine dair sigortalama ve teminat yükümlülüğünün taşımayı yapacak üçüncü tarafa yükletilmesi istenmektedir. Bu madde de sorunlu, bu kadar önemli bir yükün taşınması üçüncü şahıslara devredilmeyecek kadar önemli bir konudur, işletenin bu yükümlülüğü taşınması gerekmektedir. Yine maddelerde detaylandıracağız bu konuyu, bu da kanun teklifindeki sorunlu maddelerden biridir.

Kanun teklifinin bütününe baktığımızda şunu görüyoruz: Bu kanun teklifi alelacele hazırlanmış ve alelacele Meclise getirilmek isteniyor. Mevcut kanunun apar topar değiştirilmesi amaçlanmış, yapılması niyetlenen işler için engel olarak görülen kanun ve yönetmelikler ortadan kaldırılmak isteniyor. Teklifin Birleşik Arap Emirlikleri ile AK PARTİ Hükûmeti arasında yapılan enerji anlaşmasıyla organik bir bağı var. Teklifin 4'üncü maddesinde "Denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir ve enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarda imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabilir." denilmesi yine kabul edilecek bir şey değil.

Diğer taraftan, AK PARTİ hükûmetlerinin on yıldır çeşitli imkân ve ayrıcalıklar vermiş olduğu KOBİ olarak değerlendirilebilecek GES yatırımlarına da bu imkân ve ayrıcalıklar yine AK PARTİ hükûmetleri tarafından geri alınıyor. Bu iki olguyu birlikte değerlendirip AK PARTİ'nin ekonomik kriz nedeniyle acil olarak dışarıdan sıcak paraya ihtiyacı olduğunu da hesaba kattığımızda, Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan enerji anlaşmasına uygun olarak Birleşik Arap Emirlikleri'ne coğrafyamızda rant alanları açıldığı; kendi coğrafyamızda, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde bir rant alanı açıldığı açıkça görülmektedir. İmar planı yapılmaksızın ilgili alanlarda santral kurmak hem Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını hem de özellikle belediyeleri denklemden çıkarmak anlamına geliyor. Yine ifade ediyorum, belediyelerin de bu kapsamda olması gerekiyor.

Evet, değerli arkadaşlar, geneli üzerine konu bu ama enerji politikası üzerinde de bir konuşma yapmak isterim doğrusu. İnsan yaşamının idamesi açısından en önemli kaynaklardan biri olan enerji vazgeçilmez bir olgudur. Ekonominin her alanında yapılacak her üretim için en önemli girdi olup stratejik bir üründür. Ulaştırmadan tarıma, ticaretten sanayiye, konutlara, eğitime ve sağlığa varan her alana güç kaynağı gerekmektedir. İnsan yaşamının vazgeçilmezi enerjinin doğru bir şekilde envanterinin çıkarılması, planlanması, üretilmesi, tüketilmesi ile politikasının oluşturulmasında ve yasal düzenlemelerde bütünlüklü, akılcı, planlı ve teknik altyapısı tamamlanmış bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Günlük yaşamımızın en önemli girdilerinden olan enerjinin sürekli yeterli, çevreyle uyumlu olmasını sağlamak ülkeyi yönetenlerin ödevidir. Ulusal çıkarlarımıza uygun, toplumsal faydayı önceleyen, sürdürülebilir, dışa bağımlılığı en aza indiren, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarından maksimum düzeyde yararlanılan kararlı ve gerçekçi bir enerji politikasına ihtiyaç vardır. Elektrik üretiminde hidrolik kaynaklardan çok fosil yakıtların ithal doğal gaz ve ithal kömür ve petrol kullanarak dışa bağımlılığımızın arttığı ortadadır. Ülkemizin büyük bir bölümünde doğa, enerji yatırımları yapmak adına maalesef geriye dönülmez bir biçimde tahrip edilmiştir ve edilmeye de devam etmektedir. Orman alanları, tarım alanları, zeytinlikler, turizm alanları yoğun bir tahribat altındadır ne yazık ki. Yerli yenilenebilir çevreyle uyumlu enerji kaynakları ülkemizde yeterince değerlendirilmemektedir. Yanlış ve tutarsız enerji politikaları nedeniyle, enerji yönetimi âdeta bir yazboz tahtasına dönüştürülmüş, “Göç yolda düzülür.” mantığıyla “Hele biz bir yapalım, yanlış olursa değiştiririz.” denilerek sık sık yapılan öngörüsüz yasal düzenlemelere dayalı bir enerji stratejisi yürütülmektedir. Doğal enerji kaynaklarını içselleştirerek ve bu yönde kararlı ve emin adımlar atmayan iktidar, enerjide dışa bağımlılığı asgari düzeye indirebilecek kalıcı önlemler almamaktadır. Türkiye’nin enerji ithal ettiği ve zaman zaman gerilim yaşadığı bazı ülkelerin enerji tehdidine boyun eğdiğini de üzülerken belirtmem gerekiyor. Elektrik üretiminde hidrolik kaynaklardan çok fosil yakıtlar olan ithal ürünlere bağımlılığımız ortadadır. Türkiye, hem rüzgâr hem de güneş, toplamda elektrik talebinin sadece yüzde 13’ünü yenilenebilir enerjiden karşılayabilmiştir. Buna karşılık, Avrupa Birliği ve İngiltere sırayla yüzde 21 ve yüzde 33’le önemli bir paya sahiptir, Almanya ise yüzde 42’lik payıyla öne çıkmaktadır.

Yenilenebilir enerji kaynakları içerisinde en büyük katkı payı yüzde 26 oranıyla hidroelektrik almış fakat 2021’de hidroelektrik yüzde 40 iken geline kuraklıklarla bu oran yüzde 19’lara düşmüştür, bu düşüş hızla devam etmektedir. Tüm bunlar elbette ki iklim krizinin de ayak izleridir. Son yayımlanan emisyon envanterine göre elektrik üretiminden kaynaklanan emisyonlar 139 milyon tona ulaşmıştır. 2030 yılında bu oranın 200 milyon tonu bulacağı tahmin edilmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde ve ülkemizde son yıllarda maalesef yaşanan büyük iklim felaketlerinin nedenleri bundan kaynaklanmaktadır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının sıfır emisyon hedefiyle bir çalışmasına, yol haritasına tanıklık etmiş değiliz. Tam aksine, Bakanlık, performans programında fosil yakıtı dayalı kurulu gücün artacağını belirtirken bir yandan da emisyonu azaltacağını iddia etmektedir. Bu çelişki Türkiye’yi yeni açmazlara sürüklemektedir. Tüm bu nedenlerle, Türkiye’nin yerli, yenilenebilir, temiz enerji verimliliğinde ciddi çalışmaları yapmak zorunda olduğunu buradan ifade etmek isterim.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak hassasiyetle durduğumuz Paris İklim Anlaşması’nın Mecliste kabul edilmesini tarihi bir adım olarak görüyoruz çünkü Paris İklim Anlaşması dünyanın iklim değişikliğiyle ilgili mücadelede en önemli birlikteliği olarak bilinmektedir. Bugüne kadar 191 ülkenin taraf olduğu anlaşma, küresel ortalama yüzey sıcaklığındaki artışı 2 dereceyle sınırlandırmayı, mümkünse 1,5 derecenin altında tutmayı hedeflemiştir. Partimizin 2’nci yüzyıl çağrısında 10’uncu maddede “Gelecek

nesiller için ekosistem hakkı korunacaktır.” denmektedir. İlk hedefimiz bu hakkın sürdürülebilirlik adına, yaşam hakkı adına; doğanın, çevrenin, ormanın talan edilmesinin önünü almak adına çağrı beyannamemizdeki bu maddeyi anayasal güvence altına almaktır.

Evet, değerli milletvekilleri, Türkiye’nin bu gerçeklikle birlikte yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmesi, kaynakları doğru kullanması önem taşımaktadır. İktidarın “Yeşil Kalkınma Devrimi” başlığıyla açıkladığı ve müjde olarak lanse ettiği bazı girişimlere karşı tereddüt yaşıyoruz çünkü iktidarın yurdun dört bir yanını kömürlü termik santrallerle donattığını biliyoruz çünkü müjde açıklamasının altında ne yazık ki yenilenebilir enerji kaynağı olarak nükleer enerjinin de gösterildiğini görüyoruz. Türkiye’de ham petrol, hidroelektrik, güneş, rüzgâr, jeotermal, biyoyakıt enerji kaynakları gibi değerlendirmeyi bekleyen yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının varlığı bilinmektedir.

Türkiye’nin son yirmi yıllık enerji stratejisinde yerli ve millî kaynakların kullanımı tercihiyle yola çıkılmasına rağmen yerli ve millî kaynaklar için yeterli adımlar atılmamış, emisyon azaltılmamış; ağırlıklı olarak, öngörü ve stratejik planlamadan uzak YEKDEM, YEKA ve Kapasite Mekanizma uygulamalarıyla ülke kaynakları heba edilmiştir. Sonuç olarak, hem enerji üreticileri hem de hane halkı, esnaf ve sanayici için sürdürülebilir olmayan, enerji faturasını ödemekte zorlanan bir enerji görüntüsü gerçeğiyle karşı karşıya kalınmıştır. Enerji, stratejik olarak dış politika ve güvenlik politikalarını da doğrudan etkileyen bir konudur. Güvenilir, ulaşılabilir, ödenebilir, kaliteli, yeterli, çevreye dost ve sürdürülebilir şekilde enerjiye erişim temel bir insan hakkıdır. Türkiye bilinçli uygulanan yanlış politikalarla fakirleştirilmiş, gelir dağılımında adalet ve eşitlik daha da bozulmuş, orta gelir sınıfı yok olmuştur. Yaşanan yüksek enflasyonla halk yoksullaştırılmış, gelir seviyesi yükselinceye kadar kamunun enerji politikalarında daha fazla inisiyatif alması zaruri hâle gelmiştir. Fiyat, arz güvenliği ve yeşil enerji dönüşümü arasında geniş kitlelerin satın alma gücünü de dikkate alan enerji politikalarının yeniden tesis edilmesi bir zorunluluk olmuştur.

Değerli arkadaşlar, enerjide kontrolü elimize almadığımız sürece dışa bağımlılığa mahkûm kalacağız. Enerji verimliliğini esas alan, iklim dostu uygulamaları daha çok kamu gücüyle hayata geçirmek durumundayız. Türkiye tam anlamıyla bir iklim krizinin eşiğindedir. Bilim insanlarının da dediği gibi, iklim krizinden çıkmamız için ulaşım araçlarını, binaları, kentlerimizi, her şeyi değiştirmemiz gerekiyor. Enerjide dışa bağımlılığımızın yüzde 75’i geçtiği bir süreci yaşamaktayız. Türkiye’nin dışa bağımlılığının neredeyse yarısını petrol oluşturuyor. Tükettiğimiz enerjinin yüzde 31’i doğal gaz-Rusya, İran, Azerbaycan ve Cezayir’den alıyoruz; yüzde 30’u petrolden-Irak, Rusya, İran Hindistan, Kuveyt’ten karşılanmakta; kalan kısmı diğer enerji kaynaklarıdır. Doğal gazda dışa bağımlılığımız yüzde 99, petrolde ise yüzde 90 düzeyinde yani enerjide neredeyse tamamıyla dışa bağımlıyız. Enerjide bu denli dışa bağımlılık bu arzı sunan ülkelerin bizim ülkemiz üzerinde ekonomik güvenliği tehdit altında bulundurmasının yanı sıra genel güvenliği de tehdit etmesinin önünü açmaktadır. İran’ın doğal gazı kesmesinin on gün boyunca Türkiye’de sanayiye felce uğrattığını unutmamamız gerekiyor. Rusya’yla zaman zaman yaşadığımız sorunlar yine ortadadır.

Türkiye’nin dünyanın 7’nci büyük jeotermal enerji potansiyeline sahip olduğunu buradan ifade etmek isterim. Genel olarak jeotermal enerji Ege Bölgesinde, Batı Anadolu’da. Ne yazık ki çok kötü bir ruhsatlandırma hukuku nedeniyle maalesef kötü ilan edilirken, yerli ve millî bir enerji kaynağıdır. Ruhsat hukuku dâhil olmak üzere uygulamada birçok eksiklik göze çarpmaktadır. Aydın, Manisa, Denizli, Çanakkale gibi jeotermal kaynak bakımından zengin olan birçok kentte halk ile yatırımcıları karşı karşıya getiren, yoğun tartışmalara neden olan çok sayıda sorun bulunmasına rağmen bu sorunlar görmezden gelinmekte, Türkiye Büyük Millet Meclisi iktidar tarafından şekli düzenlemelerle meşgul edilmektedir. Üretim, enjeksiyon, reenjeksiyon süreçlerinin doğru bir şekilde yönetilmemesi nedeniyle

çok sayıda jeotermal kaynak sahasında maalesef üretim kapasitelerinin düşümü, yer altı seviyesi düşümü gibi çok sayıda teknik sorunun yaşanmasının yanı sıra maalesef ülke kaynakları ruhsat hukuku nedeniyle ve yanlış işletme nedeniyle hızla tüketilmektedir. Ayrıca, bu konuda da deprem ve faylarla kuşatılmış bir ülke olduğumuz için jeotermal enerji kaynaklarının daha sağlıklı bir şekilde araştırılmasının ve Türkiye ekonomisine sağlıklı bir şekilde kazandırılmasının da önü açılmalıdır diye buradan söylüyorum.

Değerli arkadaşlar, enerjinin elbette ki önemi çok büyük ve bu kadar önemli ve hayati bir konuyu elbette geçirtilerek, üstünkörü, alelacele kararlarla uygulamaya koyamayız. Dolayısıyla burada dikkat çekmek istediğimiz en önemli konu bu kanun teklifinin Arap Emirlikleri'yle yapılan sözleşmeye altlık oluşturmak üzere buraya getirildiğine ilişkin endişelerimiz vardır. Buna dair endişelerin -umuyorum haksız çıkarız ama- elektrik üretim sahalalarının öncelikli olarak Birleşik Arap Emirlikleri'ne tahsis edilmesi, onlara gizlilik, özellikle gizlilik unsurunun konulması ve deniz üstü rüzgâr enerjisine dayalı elektrik üretim potansiyelinin nasıl değerlendirilebileceğini konu alan strateji oluşturulmaması, yol haritasının belirlenmemiş olması ancak inanılmaz -burada lafı daha fazla uzatmamak adına- çok büyük megavatlık sahaların bunlara maalesef verildiğini gözlemliyoruz ve dolayısıyla Birleşik Arap Emirlikleri şirketlerine altın tepsi içerisinde bir mevzuat sunulmuştur. Bununla, başta ihale mevzuatı olmak üzere yürürlükte olan uygulamalar ve yasalarla çelişen özel ayrıcalıklar tanınmaktadır. Yani işin özü, gerçekten, cumhuriyet döneminde kaldırılmış olan kapitülasyonların üç kuruş para almak adına Birleşik Arap Emirlikleri'nden üç kuruş para tahsil etmek adına, Birleşik Arap Emirlikleri veya bir başka ülkeye devredilmesi kabul edilecek bir durum değildir. Cumhuriyetin 100'üncü yılını kutladığımız bu süreçte cumhuriyetin kazanımlarının bu şekilde elden çıkarılması ve âdetâ bir kapitülasyon şeklinde Birleşik Arap Emirlikleri'ne bu kadar imtiyazlar verilmesi kabul edilecek bir durum değildir. Buna ilişkin Dışişlerinde şu anda bekletilmekte olan yasa teklifine bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Bunun mutlaka düzeltilmesi gerekmektedir. Ben, lafı uzatmamak üzere atlıyorum birtakım yerleri.

Sözün özü arkadaşlar, Türkiye derhâl bu anlaşmadan vazgeçmelidir. Ülkenin sağlıklı bir enerji politikasına ihtiyaç vardır. Ülke, bölge, il, ilçe ve mahalle bazlı çalışmalar yapılarak enerji kaynaklarının sağlıklı bir envanteri çıkarılmalı; yerli ve yenilenebilir kaynakların araştırılarak maksimum oranda değerlendirilmesi dışa bağımlılığı artıran doğal gaz, petrol ve kömür ithalatının azaltılmasının önünü açacaktır. Fosil yakıt ve karbon salınımını artıracak politikalardan azami ölçüde kaçınılmalı; yenilenebilir kaynakların öncelendiği, planlamanın yapıldığı, teşvik edildiği, sürdürülebilir, sahici politikalara acilen ihtiyaç vardır.

Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Bir soru sorabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Usulde varsa sorabilirsiniz.

Buyurun.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Ben anlayamadığım için bir...

Özür diliyorum. Bu, vazgeçmemiz gereken anlaşmayı ben anlayamadım. Hangi anlaşma?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Birleşik Arap Emirlikleri'yle temmuz ayında yapılan bir anlaşma var, ülkemizin yaptığı. Bilmiyorum elinizde var mı sizin. O sözleşmeyi lütfen inceleyin. Âdetâ kapitülasyonlara özendirecek kadar neredeyse hükümler getiren ve ülkenin enerji kaynaklarının Birleşik Arap Emirlikleri'ne gizlilik esası ve birçok yasal kolaylıklar sağlayacak, yasal öncelikler sağlayacak hükümler içeren bir sözleşme. Lütfen inceleyin, incelemediyseniz, sonra konuşalım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Valla şimdi, Müzeyyen Hanım, ben Birleşik Arap Emirlikleri Dostluk Grubu Başkanıyım. Yani böyle bir anlaşma, kapitülasyonlar yani öyle bir şeye zaten mülaki olmadım ama şunu söylemek istiyorum: Bu görüştüğümüz kanun teklifinin hiçbir yerinde -biliyorsunuz, sivil toplum kuruluşları bizimle irtibata geçiyorlar, şirketler irtibata geçiyorlar- hiçbir yabancı bizimle irtibata geçmedi, bu kanun teklifiyle ilgili olarak bir fikir beyan etmek... Onun için, biraz ağır bir ifade bence “kapitülasyonlar” “peşkeş çekmek.” Bakan Yardımcımız burada, sonunda cevap verecektir illa ki konuyla alakası var mıdır, yok mudur diye ama ben Birleşik Arap Emirlikleri Dostluk Grubu Başkanı olarak bana da hiçbir şey söylemediklerini ifade etmek isterim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sözleşmeden haberiniz vardır Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani sözleşme ayrı ama bu kanun teklifiyle ilgili... Sözleşmeyi de oturur tartışırız ama bu kanun teklifinin hiçbir yerinde peşkeş yok, tamamen sektörle ilgili konularla ilgili hazırlanmış bir kanun teklifi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Nükleer santral kurmaya kadar ayrıcalıklar tanıyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu “alelacele” hususunda da ben gene arkadaşlarımıza haksızlık yapmayalım derim çünkü benim de bildiğim, aylardır hem Enerji Bakanlığımızın bürokratları hem bizim milletvekili arkadaşlarımız bu hususta çalışıyorlar. “Alelacele” ifadesini de açıkçası biraz haksızlık olarak ben niteliendiriyorum ama tabii ki sizin ifadelerinizdir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Benim fikrim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, söz almak isteyen... Önce grup sözcülerine verelim.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İYİ Parti Grubu adına Rıdvan Uz.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Sayın Başkan, Sayın Bakan Yardımcım, kıymetli milletvekilleri, değerli hazırun, katılımcılar; İYİ Parti Grubu adına ben de görüşlerimizi ana ekseninde belirtmek üzerine söz almış bulunuyorum.

Etki analizi sunumu, tabii, biliyorsunuz, kanuni bir zorunluluk. Bu uygulamalarda öngörülebilirlik için kanun tekliflerinin tamamının etki analizi yapılmalı ve bu teklif analizleriyle birlikte Meclise sunulmalı. Yani bu yöntem, Komisyon üyelerinin etki analizini incelemesi için yeterli sürenin Komisyon üyelerine tanınması önemli bir durum. Yasama sürecinin kalitesini düşüren yöntem yerine etki analizinin Komisyon üyelerine önceden verilmesi bir zarurettir. Bunu belirtmek isterim. Bunu lütfen göz ardı etmeyelim. Bu, bir kanuni süreç.

Onun haricinde, konularla ilgili, maddelerle ilgili önergelerimiz olacak ve bu önergelerin takibini yapmış olacağız.

Genel anlamda enerji verimliliği ve projelerini desteklemek için belirli kriterlere uymak lazım. Tabii, bunun “Uygundur.” veya “Değildir.”den ziyade kriter, projenin etkinliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik olması gerekli. Örneğin, şartlar arasında maliyet ve etki alanı, ÇED, teknik olarak uygulanabilirliği ve toplumsal faydalarının ayrı ayrı net olarak ifade edilmesi lazım. Maddelerde bunlara tek tek değineceğimizi düşünüyorum.

Ayrıca, yerel veya ulusal enerji uygunluğu göz önünde bulundurulmalı yani devletin menfaatinin de burada göz ardı edilmemesi gerekiyor ki diğer uluslararası anlaşmalara sıkıntılar doğurmaması adına, net ifadeler koymamız gerektiğini düşünüyoruz. Bu, sadece Bakanlık veya genel müdürlüklerle de değil, bu yetmez, aynı zamanda “cross check” yapılmalı yani bunun takibiyle ilgili de sonuçlarını doğuracak bir süreç ele alınmalı.

Ayrıca, burada bir proje... Yapıyı biliyoruz, mesela, bir karbonu azaltmak için yenilenebilir bir proje ama aynı sahada maden rezervi varsa yani saha maden ruhsatlıysa bununla ilgili yatırımcı ne yapacak, hangi yatırımcıya açılacak, her ikisi de faydalanabilecek mi? Bunun da maddeler üzerinde, geldiğinde konuşulması ve bir karar altına alınması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben çok teşekkür ediyorum.

MHP adına buyurun Sayın Vekilim.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Kıymetli Başkanım, Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, kıymetli milletvekillerimiz, Değerli Bakan Yardımcımız, çok kıymetli bürokratlar ve değerli sivil toplum örgütleri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz gibi, bizim Komisyonumuz bir ihtisas komisyonu. 3 tane bakanlığı bire bir ilgilendiren ve bunlarla ilgili kanun düzenlemelerini yürüttüğümüz bir komisyon. Bu Komisyonda bugüne kadar her şey genellikle çok fazla -muhalefet şerhi az da olsa- genel anlamda mutabakatla sonuçlanan bir komisyonuz. Bu da konularına hâkim olan Komisyon üyelerinden kaynaklanmaktadır. Bugünkü konuştuğumuz, kanun teklifindeki esasen maddelere baktığımızda 2, 3, 4 ve 13’üncü maddeler. Burada da bildiğiniz gibi madenlerimizi ve enerjiyle ilgili konular, diğerleri de genelde teknik konular. Şimdi, Türkiye şunu yapabilir: Hem enerjiyi doğru kullanıp hem de çevresel etkiye en az zarar verecek şekilde bunlar yapılabilir. Dünya da bunu kim yapıyor? Kanada yapıyor, Almanya yapıyor, Fransa yapıyor. Türkiye’nin de bunu yapabileceğini de bilmemiz lazım. Türkiye’de bu konuda hassas olmayan kimse yok. Ben hem bir sanayiciyim hem de bir ziraat mühendisi olarak bu işlemlerin yapılırken aynı zamanda hem sanayici gözüyle hem de bir mühendis gözüyle de değerlendirebiliyoruz. O yüzden, buradaki yapılan işlemleri sadece birilerine bir şey sunmak olarak söylemek biraz yazık olur. Türkiye’de yabancı sermayeyi merak ediyorsanız, Türkiye’de en büyük yabancı sermaye olarak 1’inci sırada Hollanda, 2’nci sırada İngiltere, 3’üncü sırada da Azerbaycan var. Amerika’daki bir sürü şirketin ortaklarının Arap sermayesi olduğunu düşünürsek yani neden diğerleri yaptığı zaman oluyor da Arap Yarımadası’ndan gelen bir yatırımın Türkiye üzerindeki... Nedir bunlar; kara para mı getiriyorlar, yanlış bir şey mi yapıyorlar ya da Türkiye’nin haklarını alıp sırtlarında mı götürüyorlar? Bu konuyu biraz insaflica değerlendirmek lazım; hata varsa, yanlış varsa, suistimaller varsa bunları konuşabiliriz ama genel anlamda yabancı sermayeye sadece “Arap sermayesi” diye kötü gözle bakmak dünyadaki finansal piyasalarla çok bağlantılı olmamak demektir. Bu, sadece bizim Türkiye’de. Bugün Fransa’ya gittiğinizde, burada kimse gelen oradaki yatırıma bir şey söylemiyor; yıllarca Libya İtalya’ya en büyük yatırımları yaptı, Fransa’ya Louvre Müzesi’nin yanına çadır kurarak yatırım yaptığını da unutmayalım yani. Bunları Türkiye açısından böyle değerlendirmek yanlış oluyor. Özellikle, sulak alanlar kısmına belki burada eklenecek bir şey var. Sayın Başkanım, belediyeler, özellikle böyle içme havzasında olmayan yerler, bunlar da eğer değerlendirilirse, dâhil edilirse çok fazla sorun olacağını düşünmüyorum.

Burada, özellikle madenlerimizin, maden ihracatımızın 5-5,5 milyar lira seviyesinde olduğunu düşünürsek, gerekirse “uç ürün” dediğimiz yani işlenmiş madenlerle birlikte Türkiye’nin 10 milyar dolarlık bir hedefi var, bu hedefi tutturmak için madenlerimizi verimli kullanmamız lazım. Biraz önce Müzeyyen Hanım kömürden bahsetti. Dünyada şu anda Almanya kömür havzalarının yeniden

değerlendirmesiyle ilgili çalışmalarını yürütüyor. Biz yirmi yıl içerisinde bu kömür kaynaklarını kullanamadığımız takdirde -belki de kullanamayacağız- milyarlarca dolarlık şey toprağın altında kalacak.

Kömür teknoloji ürünlerin -tabii ki bildiğiniz gibi- termik santrallerin filtreleme sistemini düzgün yaptıkları ve çevresel etki değerlendirme raporları düzgün sağlandığı müddetçe kömüre bu kadar öcüyle bakılmasının da doğru olmadığını düşünüyorum. Türkiye hepimizin; biz şu anda 250 milyar dolar seviyesindeyiz, hedefimiz 500 milyar dolar ihracat seviyesi ve ilk 10 ekonomiye girmek. Bu ilk 10 ekonomiye girmek sadece AK PARTİ ya da ittifaklarla ilgili değil Türkiye'deki herkesin çoluğuna çocuğuna, onlara daha iyi bir gelecek sağlamak adına ana hedefi 500 milyar dolar. O yüzden de diyorum ki Türkiye hepimizin, biz bir bütünü; biz her şeyiyle birlikte, birlikte güzel şeyler yapabiliriz. Sadece muhalefet etmek adına değil de bazen elimizi vicdanımıza koyup bazı şeyleri öyle düşünmekte yarar var diyorum.

Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Biz de size aynı şeyi söylüyoruz, elinizi vicdanınıza koyun.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Abdurrahman Bey'e çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi AK PARTİ Grubu adına Şahin Bey, siz mi konuşacaksınız?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Evet.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Çok Değerli Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarımız, Bakan Yardımcımız ve değerli STK temsilcilerimiz; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki bu kanun çalışması yine, Bakanlıklarımızdaki değerli bürokrat arkadaşlarımız ve milletvekili arkadaşlarımız Ahmet Bey ve Ali Bey'in uzun süreli çalışmalarıyla bu noktaya geldi. Ki dün hep beraber bir bilgilendirme toplantısı yapıldı ve burada yine kanun teklifindeki maddeler üzerine konuşma yapıldı, herkes fikirlerini ve görüşlerini ortaya koydu.

Aslında, genelde baktığımızda, kanun teklifi maddelerimizdeki -14 maddede- esas amacın, Türkiye'deki yer altı zenginliklerimizin, kaynaklarımızın yer üstüne çıkarılıp ekonomiye ve sanayimize katkısının sağlanması; hepimizin ortak hedefi olduğuna ben inanıyorum. Aynı şekilde, amacımız, enerji üretiminde daha ucuz, daha çevreci, daha yeşil enerjinin üretilerek ülke ekonomisine katkısının sağlanması ve enerji ithalatının düşürülmesidir; bunda da aslında hemfikir olduğumuza inanıyorum. Yani burada sadece anlamadığımız nokta, hem bunları istiyoruz ama bununla ilgili kanunlar ve çalışmalar geldiğinde de bunlara karşı geliyoruz. Bunun burada iyi dengelenmesi ve iyi ayrıştırılması gerekiyor.

Biraz önce Abdurrahman Başkanım da dile getirdiler. Her ülkenin kanunları var, Türkiye'deki bir iş adamı da bugün Karadağ'da 500 megavatlık elektrik yatırımı yapıyor, Libya'da yapıyor, İtalya'da yapıyor, Fransa'da yapıyor. O zaman, bu, onlar için de “kapitülasyon” anlamına mı geliyor acaba? Yani buradaki söylemde bir yanlışlık olduğunu düşünüyorum. Yani bir ülkenin bir vatandaşının başka bir ülkede gidip iş yapmasının “kapitülasyonlar” anlamında değerlendirilmesini doğru bulmuyorum.

Türkiye'de olduğu gibi... Biz Dünya Ticaret Örgütü üyesiyiz. Türkiye'deki iş adamı başka ülkeye gidip yatırım yapıyor, yurt dışındaki iş adamı da gelip bizim burada yatırımlar yapıyor. Bizim Körfez bölgesi ülkeleriyle -Birleşik Arap Emirlikleri ya da Suudi Arabistan'la- sözleşmeler yapmamız ya da mesela, Rusya'yla nükleer santral yapmamız “onlara peşkeş çekiliyor” anlamına geleceğini ben düşünmüyorum. Bence bu söylemlerden ziyade, biz burada kömürümüzü nasıl çıkarabiliriz? Türkiye'de

100 milyar dolarlık kömür rezervinin olduğunu biz biliyoruz. Bakanlığımız bu konuda daha önce bir çalışma yapmıştı, aklımda kaldığıyla da bunu anlatmak istedim. Mesela, biraz önce siz dile getirdiniz; kömür çıkarılacağı zaman, Denizli ve diğer şehirlerde yer altı madenciligi yapılırken çevreye dikkat edilmiyor ya da başka şeyler yapılıyor anlamında sorunları dile getirdiniz. Şimdi, tabii, diğer illerde de işte, Manisa ya da efendim, Soma gibi, Zonguldak gibi, Denizli gibi, bu tür alanlarda, evet, birkaç çevreci grubun bu anlamda karşı çıktığını biz görüyoruz ama bunun ne kadar gerçekliği yansıttığına da önce bir bakmak lazım. Yani orada bu madenler çıkarılırken; bakır, demir ya da altın ya da herhangi 4'üncü grup madenler, metalik madenler çıkarılırken o firmaların yapmış olduğu çalışmalarda kurallara ve kanunlara aykırılık varsa zaten bakanlıklar buna gerekli cezayı kesiyor ve orada çalışmalarını yapıyor. Dolayısıyla bence yani biz, kendi kendimize, kendimiz ayak diretiyoruz, fren basıyoruz ve iş adamlarımızı, iş dünyamızı engelliyoruz. Bu anlamda, onların, buradaki yapılan çalışmanın, kanun maddelerinin iş dünyasının daha hızlı hareket etmesi, kurumlarımızın daha hızlı hareket ederek enerjimizi, bize Allah'ın verdiği, doğal, yenilenebilir enerjiyi, bunu enerjiye dönüştürerek, vatandaşlarımıza ve iş dünyamıza daha ucuz elektrik vererek rekabet ortamında dünya literatüründe ihracatımızı arttırmak olduğuna ben inanıyorum.

Bu anlamda, kanunumuzun, yasamızın hayırlı olmasını temenni eder, hepinize teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, biz de size çok teşekkür ediyoruz.

Grupları, sözcülerimizi herhâlde tamamladık. Şimdi Komisyon üyelerimizden başlamak üzere söz isteyen arkadaşlarımıza geneli üzerine söz vereceğim.

Buyurunuz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Başkan, Kıymetli Komisyon üyeleri, milletvekillerimiz, değerli Bakan Yardımcımız, değerli bürokratlar ve sivil toplumumuzun önemli temsilcileri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, yine, 7 temel kanunda değişiklik öngören bir torba yasayla karşı karşıyayız. Müellifinin sarayda, sipariş vereninin belli olmadığı, ilk imzacılarının aramızda olduğu bir teklifle karşı karşıyayız. Bakın, önemli bir Komisyon; 3 Bakanlığı ilgilendiren, sanayicimizden sıradan vatandaşımıza kadar herkesin hayatına dokunan bir komisyonun üyeleri. Burada Maden Kanunu'nda değişiklik yapıyoruz, Kıyı Kanunu'nda değişiklik yapıyoruz, Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapıyoruz, Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'da değişiklik yapıyoruz, Enerji Verimliliği Kanunu'nda değişiklik yapıyoruz, Elektrik Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapıyoruz, Nükleer Düzenleme Kanunu'nda değişiklik yapıyoruz ve bunu da çok sınırlı bir zaman ve süre içerisinde yapıyoruz. Yani madenle ilgili, madenlerimizle ilgili vereceğimiz kanunu bence çok uzun uzun düşünerek yapıyor olmamız lazım çünkü biz burada, belki bir gün içinde, belki bir saat içinde, belki iki gün içinde bir karar vereceğiz ama geri dönülemez birtakım tahribatlara da sebep olabiliriz. O yüzden bu standartlarla ilgili, bizim, Meclisimizin bir kazanımı olan, bakın, Soma maden kazasından sonra Türkiye Büyük Millet Meclisimizin bir kazanımı olan bir şeyden geri adım atmak üzereyiz, UMREK'ten geri adım atmak üzereyiz. Yani bizim bunu çok daha kapsamlı ve detaylı olarak görüşmemiz lazım; sektördeki temsilcilerin, en ücradaki temsilcinin dahi burada gelip derdini bize anlatıyor olması lazım. Yani “Bu UMREK onlara nasıl bir sıkıntı yaratıyor, nasıl bir problem yaratıyor, onların bu iştigal alanıyla ilgili nasıl bir engel yaratıyor?”u bizim hep beraber burada uzun uzun konuşup, tartışıp, bilim dünyasındaki insanlarla, dünyadaki standartlarla karşılaştırıp ona göre karar veriyor olmamız gerekiyor. Bu, çok önemli bir karar bizim için ve hepimiz için de aslında bence bir vebal. O yüzden bizim burada kılı kırk yararak bir iş yapmamız gerekiyor. Bakın, mesela, enerjiyle

ilgili birtakım düzenlemeler yapacağız. Ya, en ucuz enerji, tasarruf edilen enerjidir; bu kadar net. Yani bu o kadar geniş bir şey ki ilkokula giden, anaokuluna giden çocuğumuza aşılayacağımız bilinçle alakalı bir şey bu. Yani en ucuz enerji, tasarruf edilen enerji; buradan başlayarak gelmemiz lazım.

Şimdi, mesela, Sayın Denizli Vekilimiz güzel şeyler de söyledi, işte, dedi ki: “Ya, biz sanayicimize ucuz elektrik vermek istiyoruz.” “İşte, burada, genel gerekçede enerjinin yerleştirilmesinden, millileştirilmesinden bahsediyoruz.” Ya, bunlar güzel de siz dünyanın neresinde kendi egemenlik sahası içerisinde nükleer santral kurduran bir ülke gördünüz ya? Rusya gelecek benim ülkeme; 12,35 sentten -o da alt limittir- bir nükleer santral kuracak, arazisini ben vereceğim, benim limanlarımı kullanacak, oradan elektrik satacak bana garantiyle ve biz burada dışa bağımlı olmayacağız. E, kime bağımlıyız? O zaman adına “Rusya’ya bağımlı” diyeceğiz. Siz bunun 2’ncisini Sinop’a kuracaksınız, 3’üncüsünü Trakya Yarımadası’na planlayacaksınız, ondan sonra “Yerliyiz.” diyeceksiniz “Yerli enerji üretiyoruz.” diyeceksiniz. Bu santrallerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde olması yerli olduğu anlamına gelmez. Bakın, net bir şey söyleyeyim size, yerli olduğu anlamına gelmez.

Güzel bir şey yapıldı, gene bu yasanın içerisinde var ama değiştiriyoruz herhâlde. Bakın, önceden -göstereyim arkadaşlarımıza- şu, nükleer santralin maliyeti, bunlar da 2021 öncesindeki diğer, yenilenebilir enerjinin maliyetleriydi. Biz bu işi dolardan çıkarıp liraya döndürdük, yapılan ihaleler sonucundaki farkı görüyor musunuz? Nükleer santral burada kaldı, diğerleri ucuzladı. Şimdi ne diyoruz? Sayın ilk imzacı vekilimiz de diyor ki: “Maliyetler arttı, işte, birtakım sıkıntılar var, ihalelere katılımlar azaldı; işte, ücretler düşük kaldı; bizim bunu düzeltmemiz lazım.” Yani, gene dolarizasyona dönmemiz gerekir diyor. Yani bu, açık açık şu demek: Dolar artacak kardeşim, biz Hükümet olarak bunu engelleyemiyoruz. TL’miz değer kaybediyor demek bu, enflasyon düşmeyecek demek bu, biz bu enflasyonu düşüremeyiz diyor. Fiyatlar artacak, maliyetler artacak; o yüzden, bu şartlarda ihaleyi alan yatırımcı batacak. O yüzden, benim bu fiyatları artırmam lazım diyor. Nasıl ucuz elektrik üreteceğiz Sayın Vekilim? Bu ülkenin sanayicisine nasıl ucuz elektrik vereceğiz, o da üretecek ve dünya standartlarıyla rekabet edecek? Nasıl olacak bu iş? Ben açıkçası bunu merak ediyorum. Bakın, evet, yerli yatırımcıyı destekleyelim, güneş santrali kurmak isteyenin önünü açalım, rüzgâr santrali kurmak isteyenin önünü açalım, onlara teşvikler verelim, bunların hepsine varız. Biz dışarıdan gelecek yatırımcıya da karşı değiliz. Yani dünyada artık küresel bir sermayenin içerisinde hep beraber, artık sınırların kalktığı bir dönemde yaşıyoruz, global bir dünyada yaşıyoruz. Tabii ki gelecek yatırımcı ama biz bu imtiyazları yerli üreticiye, yerli sanayiciye, yerli müteşebbise verelim, onlara sağlayalım bu imtiyazları. İşte, diyoruz ki: “Denizlerde ve sulak alanlarda GES’lerin kurulmasına imkân veren bir değişiklik getirelim.” Tamam, getirelim. Peki, burada doğal göller... Yani bunun yüzde kaçını kullanacağız? Bunları imar planlarından muaf kılmak olacak iş değil. Yani biz bu santralleri nereye kuracağız, nasıl kuracağız, bunların etkiel değerlendirmeleri nelerdir, uzun vadede bize ne tür sıkıntılar yaratır? Zamanında balık çiftlikleriyle ilgili de yaptık “Açalım üreticinin önünü. açalım balıkçılığın önünü.” dedik, adamlar bir kurdular denizde burnumuzun dibine, denizlerimizi kirlettik. Yani doğal göllerde bu işi iyice değerlendirmemiz lazım. Bakın, benim burada gördüğüm, belki de gözden kaçmıştır; sulama kanalları üzerine GES kurulabilir, sulama kanalları üzerine. Atatürk Barajı’nın kolları var değil mi, sulama kanalları, kilometrelerce; bunlar üstüne kuralım, hem arazi maliyetini düşürmüş oluruz hem daha uyguna mal etmiş oluruz hem de biz bir şekliyle bunun soğutma problemini çözmüş oluruz teknik olarak, en azından buharlaşmayı da engellemiş oluruz kanallarda. Bunu yapalım, bunlara hep beraber varız, yok değiliz.

Şimdi, basında da çıkıyor, Van Gölü... Doğru, Van Gölü ve civarı Türkiye’nin Karapınar’la eş değer -yanlış mı Sayın Bakan Yardımcım, yanlışsa eğer düzeltin beni- en iyi güneş tarlası kurulabilecek alanlarından biri ve aynı zamanda klima etkisinden dolayı da soğutma probleminin çok olmadığı bir

yer yüksek akımdan kaynaklı olarak. Doğru, oralarda yapalım ama gelin bunu öyle bir şey yapalım ki, buraya... Ha, kafamızdaki soru işaretlerini de giderecek şekilde; yerli yatırımcı, millî yatırımcı, devlet ortaklığında bir iş yapalım biz burada. Bu Van Gölü'nde gelip de birileri dışarıdan bir şey yapmasın; Türk sanayisi yapsın, devletimizle ortak yapsın. Bakın, biz enerji yatırımlarında kamu payını azalttıkça maalesef, maliyetlerimiz artacak çünkü bir tekelleşmeye doğru gidiyor. Elektrik Üretim AŞ'nin pazardaki payı azaldıkça biz elektrik piyasasını kontrol edemez hâle geldik, daha pahalı elektrik satın alır hâle geldik çünkü o dengelemeyi, o sübvansiyonu yapamaz hâle geldik biz. Bizim Elektrik Üretim AŞ'nin yüzde 13'lerde olan kapasitesini yüzde 50'lere çıkarmamız lazım, bana kalırsa enerji piyasasının tamamının devletleşmesi lazım. Devletin elinde olması gereken bir iş bu iş ama biz her geçen gün yaptığımız bu düzenlemelerle birilerinin önünü açıyoruz; ülkenin, devletin gücünü burada kırıyoruz, birilerinin maalesef ve maalesef burada tekel olmasına neden oluyoruz. Bakın, bu Akkuyu Nükleer Santrali -Sayın Bakan Yardımcım çok iyi bilir o işleri, o konuyla çok ilgilenir- on beş yılda 71,1 milyar dolar eğer 12,35'ten alırsak, eğer onu 15,33'ten alırsak 88,3 milyar dolar biz buraya para ödeyeceğiz, biz bu santrale para ödeyeceğiz. Peki, yatırım maliyeti ne bunun? 20 milyar dolar. Peki, bu süre uzatımı ömrü altmış yıl olursa ne olacak? Altmış yıl olursa 12,35'ten alırsak 284,5 milyar dolar oluyor, eğer üst sınırdan alırsak 353,2 milyar dolar Türkiye Cumhuriyeti kasasından yani vatandaşlarımızın ödediği elektrik faturalarından bu şirketlerin cebine para girecek. Hani nerede yerlilik, hani nerede millilik burada, ben soruyorum size? Bu parayı kazanacak olan Rusya'dır. "Yap-işlet-sahip ol" modelidir bu modelin adı; yapan Rusya'dır, işleten Rusya'dır ve bu paraları tahsil edip kasasına koyacak olan Rusya'dır, Türkiye Cumhuriyeti değildir. Eğer yerlileşmek istiyorsak, millileşmek istiyorsak, dışa bağımlılıktan kurtulmak istiyorsak bu yatırımları bizler yapmak zorundayız.

Bakın, Fransa'da 56 tane nükleer santral var, biz nükleer santrallerle konuşmaya başlayınca "Ya, Fransa'da 56 tane var, oraya niye karşı çıkmıyorsun?" diyorlar. Ya, orada 1 tane nükleer santral -yanlış bilmiyorsam- Amerika yaptı, 1 tane nükleer santralin teknolojisini satın aldılar, o teknolojiyi Fransa öğrendi, geri kalan 55 tane nükleer santralin hepsini Fransa yaptı, kendisi yaptı.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Aynısını yapıyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bizde teknoloji transferi yok, lütfen Sayın Vekilim.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – İlk santral...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ana sözleşmeyi okuyalım; ilk santral de olsa, 2'nci santral de olsa, 3'üncü santral de olsa bizde teknoloji transferi olmadığı için biz o santralleri kendimiz yapamayacağız. Japonya'yla konuşuyoruz, başka bir şeyle konuşuyoruz...

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Var, var. Yanlış biliyorsun, var. Türkiye nükleer santral yapabilir.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yok, hayır.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Olur mu? Oradaki çalışanlar oradaki...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakın, bu şeyin kurduğu santralde... Şu VVER-1200 artı, bunun teknolojisini bizim ülkemize vermiyorlar, bu teknoloji bizde mevcut değil. Bakın, biz kendimiz öğreniriz.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Bir yerden başlamak lazım.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakın, ya, öğrenirsin de sen bunu satın almışsın, bu kadar para veriyorsun, teknoloji transferi yap.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Savaşla inemediği sıcak denizlere indi Rusya.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Teknoloji transferi yapalım. Bakın, aynı santrali... Sayın Vekilim, bir saniye, ben tamamlayayım da siz sonra söylersiniz. Sayın Vekilim, ben bitireyim, siz tamamlayın; eksik olduğumuz yerlere katkı sunarsanız biz de mutlu oluruz.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sonuç itibarıyla bilmiyorsak biz de öğreniriz ama bizdeki veriler, eldeki veriler şu: Bu santral “yap-işlet-sahip ol” modeliyle sadece ve sadece bizim coğrafyamızda yapılıyor. Biz müşteriyiz, teknolojisi de bu santralin tamamı da Rusya’nındır, biz sadece burada müşteriyiz, bizim başka bir görevimiz yok. Bakın, 12,35 olan santrali bu Rusya Bangladeş’te 9 sente yapıyor; 12,33’e yapıyor bize, 9,3 sente orada yapıyor. Peki, kendi ülkesinde kurduğu santrali kaç sente yapıyor? 4 sente yapıyor. Elektriğin kilovatı 4 sent. Bizden 3 kat daha ucuza yapıyor kendi ülkesinde. Yani bizim burada aslında bir nevi hep beraber yapmamız gereken... Ya, bu nükleer santralle ilgili bir revizyona gitmek gerekiyor ama biz ne yapıyoruz? Daha önce, mesela, burada EPDK’yle ilgili bilgiler var, bu EPDK’nin yetkisini falan arttırmamak lazım, EPDK’nin yetkilerini biraz azaltmak lazım. Çünkü EPDK’ye ucu açık bir yetki verdiğinizde ne yapacağınızı kestiremiyorsunuz. Bir iki örnekte ben size bunu anlatacağım. Şimdi, bu nükleer santraldeki hisselerin bir başka üçüncü şahsa satılması EPDK’nin onayına bağlıydı. Son yapılan değişiklikle ne oldu? EPDK onayı kaldırıldı, Ticaret Sicili Gazetesi’nde biz bunu yayınladık ve altı ay içinde lütfederlerse bize bilgi verecekler, işte, “Biz sattık, verdik, el değiştirdi, sahibi bu.” diyecekler, bize bunu söyleyecekler. Yani, EPDK buradaki... Ya, biz neden böyle bir şeyden vazgeçiyoruz? Bu kanun teklifinde bir de işletenin atıkla ilgili taşıma yükümlülüğünden de vazgeçiyoruz, onu da üçüncü şahıslara devrediyoruz; her geçen gün bu santral üzerindeki denetimimizi ve hâkimiyetimizi de maalesef kaybediyoruz.

Bakın, EPDK geçen yıl 3 kere dağıtım ve enerji bedellerinde değişiklik yaptı, vatandaşın faturasında bir değişiklik yok. Niye? Enerji piyasa takas bedelleri megavat başına 4 bin liralardan 2.200 liralara kadar geldi, enerji bedelini düşürdüler ama görevli tedarik şirketlerinin bizden tahsil ettikleri dağıtım bedellerini artırdılar. Ya, niye artırıyorsunuz siz bu dağıtım bedellerini? Eğer 240 kilovat kullanan bir vatandaşa yansıtılmış olsak düşmüş olan piyasa takas fiyatlarından kaynaklı enerji bedellerini faturalara yansıtılmış olsak 240 kilovat kullanan vatandaşın faturasında 125 lira biz iyileşme sağlayacaktık. Peki, bu paralar kimin cebine gitti? Görevli tedarik şirketlerinin cebine gitti. Çünkü bu EPDK vatandaşı korumuyor, vatandaşın yanında değil, tamamen ve tamamen şirketleri koruyor.

Benim şimdilik söyleyeceklerim bunlar. Maddeler üzerine de geldikçe görüşlerimi aktaracağım.

Herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum.

“Bilmiyorsak arkadaşlarımız söylesin.” dediğiniz için bir ekleme yapacağım: Şu anda Macaristan’da bir nükleer santral işini Avrupa Birliği’nin göbeğinde Rusya devam ettiriyor. Ayrıca, hiçbir nükleer teknoloji sahibi ülke, teknolojisini transfer etmez, böyle bir usul zaten yok. Ama biz burada gerek tedarikçilerin oluşması yani bu santralde çalışan şirketlerin onaylı nükleer santral üreticisi ya da müteahhidi olmaları için çok çalıştık. Burada şu anda dünyadaki diğer nükleer santrallere ürün satabilen firmalarımız çıkmaya başladı. Bu anlaşmanın bir parçası olarak yüzlerce gencimiz şu anda Rusya’da eğitim aldı, geri dönmeye başladılar. Dolayısıyla böyle sadece bunların egemenliğindeymiş gibi düşünmek çok doğru değil.

Şunu da söyleyeyim: Bu rakamları, hani, yüksek bulabilirsiniz ama başka nükleer teknoloji sahibi ülkelerle; hadi, onun teknolojisini Türkiye’ye getirmeyi kabul ettirdiğinizde verdikleri rakamlar da bunun çok üzerindeydi, bunu da bilmek lazım.

Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Evet, buyurun Sayın Vekilim.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Sayın Başkan, Sayın Bakan Yardımcım, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifi detayına geçmeden önce, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının da görev alanına giren kanun teklifiyle alakalı birkaç noktaya dikkat çekmek isterim.

Tabii, ben Bütçe Komisyonunda bu konuyu dile getirdim, bir de Mecliste konuyu dile getirdim. Özellikle EÜAŞ 2023 yılı öncesinde hiçbir zarar ödemesi almamış, bu yıl toplam 77,8 milyar lira görev zararı ödemesi yapılmış. Deprem nedeniyle toplanan ek MTV vergisinin tam 2 katı. Gerekçesi nedir? Enerji Bakanına sorduk: “Cumhurbaşkanı kararıyla sübvansiyon yapıyoruz kararı alındı.” Bakan Yardımcımıza sorduk: “Bu karar neden Resmî Gazete’de yayınlanmadı? Kime ne kadar sübvansiyon edildi?” diye sorduk, yine yanıt alamadık. “YEKDEM ödemeleri nedeniyle bu zarar çıkıyor.” diye düşündük. Çünkü dövizle alım garantisi verilen santraller var, döviz kurundaki artış inanılmaz. Bu zararın nedeni ne, öğrenmek istiyoruz. 2023 yılına ait veriler de yok, hazır Enerji Bakanlığı bürokratları buradayken bir yanıt almak isteriz. 2023 yılında YEKDEM’e ne kadar ödeme yapıldı, onun bilgisini de almak isteriz. YEKDEM’in de verileri, 2022 yılında böyle bir değer veriliyor ama -hassas- altında bir rakam, numerik yazı yok, sadece grafiklerle belirlenmiş bir şey. Biz buradaki değerleri mesela, skala “6 milyon ile 8 milyon” diye koyabiliriz, onun arasındaki toplam rakam belli değil yani biz onu sadece grafiklerden belirleyerek çıkarıyoruz.

Kanun teklifinin 7’nci maddesinde YEKA ödemelerinden taban uygulaması kaldırılıyor. Bunun gerekçesi maliyete nasıl olacak? Bunlar da görev zararı olarak hazineye mi kalacak; bilmek isteriz.

Görev zararı sorularının işaretleri doğrultusunda bir de kurum BOTAŞ... Doğal gaz fiyatları çok yüksek seviyeye çıktı, 2022’de kurum görev zararı 5 milyar lira, bu yıl yüzde 1.380 artmış, 74 milyar liraya çıkmış. “Ücretsiz doğal gaz” diyemezsiniz, elimizde Enerji Bakanının yanıtladığı önerge var. Ücretsiz doğal gazın maliyeti 8 milyar lira. Bu zararın 2023 yılında ortaya çıkması çok enteresan çünkü geçtiğimiz yıl doğal gaz fiyatları dolar bazında beş yıl öncesi fiyatların dahi altında seyretmiş. Kamu tekliflerinde LNG’ye dönük düzenlemeler de var, bu yüzden BOTAŞ’ın görev zararı meselesine de açıklık getirmek gerekebilir. “Tüm fiyatlara sübvansiyon uygulanıyor.” deniliyor, bu açıklıklar geçirilemez. Bu rakamlar gerçekten hazine üzerinde çok büyük birer yüke dönüşmüş durumda. Sübvansiyonun tüm tüketicilere yapılması bir anlam ifade etmez; sübvansiyon dezavantajlı gruplara yapılmalıdır.

Ayrıca, yerli gaz üretimiyle ilgili bir konu geçti, bu yerli gazla ilgili... Zonguldak bölgesinde -olan yerli gaz- iktidar ve Bakanlığın verdiği takvime göre gaz üretiminin günlük 10 milyon metreküpe çıkması gerekiyor ancak günlük üretim miktarı 2,7 milyon metreküp seviyelerinde kalmış. Uzmanlara göre bunun nedeni basınçlı kum sorunu. Bu basınçlı kum meselesi nedir? Biz de aydınlanmak isteriz.

Gelelim maddeler üzerindeki konuşmalara. Grup sözcümüz bu konuda bilgilendirme yaptı, birkaç söz de ben dile getirmek isterim. Dönemin Bakanı Berat Albayrak 2018 yılında “şimdi madenlerde Türkiye vakti” sloganıyla UMREK kodlu raporlarının getireceği olumlu yanları içeren bir açıklama yapıyor. İki gerekçe sunuyor; birinci raporda uluslararası standartlara erişmek, ikincisinde bürokraside devlet sırrı hassasiyetini yok etmek. Soruyorum: Devlet sırrı nedir? Şeffaflık politikalarımız önemli. Bu UMREK’i kaldırdığımız zaman devlet sırrına dönecek mi bu iş; bunu da bir öğrenmek isteriz.

Bu UMREK uluslararası akredite olmuş bir çalışma. Özellikle borsaya açılmış firmalar var, bunu arkadaşlarımızla da görüştük. Bu konuda da borsaya etkisi olur mu olmaz mı, firmalar üzerinde bir etkisi olur mu olmaz mı; o konuda bilgi almak isteriz.

İkinci konu: Burada su kaynaklarına geri dönüşümde madde 4'teki GES projeleri. Özellikle GES projeleri... Tabii, biz enerji açığı veren ülkeyiz, GES projelerinin ülkede yaygınlaşması hepimizin olumlu baktığı bir konu ama kaş yapayım derken göz çıkarmamak lazım, bir arada değerlendirmek lazım. Şimdi Almanya'da bir GES projesi var, şu anda bir gölün üzerinde yapılmış bir proje; gölün yüzde 2'sini kapsıyor, izliyorlar daha. Yurt dışı bile bu konuları detaylandırıyor, sizler de biliyorsunuz. Çok kritik bir noktadayız yani çok hızlı bir şekilde, ölçeği büyük tutmadan, yavaş yavaş bu şekilde hareket edersek oranın doğasını koruma noktasında, yaşama alanını en azından içerisindeki tabiatı öldürmeden bu konuda çalışmalarını yapmak gerekebilir çünkü bunlar bir kez verdiğiniz zaman sonu olmuyor, açılıyor gidiyor. Az önce organize sanayiden bir mesaj geldi, onu da Bakanım, size okumak isterim ama... Mesela, organize sanayide GES kurulumu yapılmış bir firma var; TEİAŞ'ın kapasite raporuyla ilgili dönüş bekliyor, uzun bir süre bekliyor yani madem bu kadar şeyimiz var, bu kurumların da hızlanması gerekiyor, cevapları çok hızlı bir şekilde vermesi gerekiyor çünkü adamlar krediyi zor alıyor. Krediyi aldığı zaman, biraz geciktiği zaman -biliyorsunuz, kredilerin hepsi zaman aşımıyla yükseliyor alçalıyor-burada problemler yaşıyor. Hele yurt dışı menşeli firmalar kendini ifade edemiyor. Bu konuyu da özellikle dile getirmek isterim.

Denizlerdeki GES projesini özellikle balık çiftliklerinde nereye, nasıl yapacağımız konusunda yaptığımız değerlendirmeler var. Aynı GES projelerindeki gibi, yoğunluğu çok fazla olmadan, bunu da kriterlere bağlamak gerekebilir çünkü bunların çoğu hırçın denizlerin içerisinde olmayabilir yani bunlar turizm kenti olan alanlara, muhtemelen koylara yapılacak. Bu konuda da hassasiyet göstermek lazım. Bizim için bunun da boyutunu, yerini, koordinatlarını değerlendirmek çok çok önemli. Yani bu ruhsatlandırma noktasında da keyfi bir düzenden uzak durmak lazım çünkü önünüzde güneş enerjili bir yer var, denize bakmak istiyorsunuz, boydan boya bir tarla yani denizi görmüyorsunuz, tarlanın içerisinde; orada oturur musunuz, oturmaz mısınız yani tatil yapar mısınız, yapmaz mısınız? Bir yeri düzeltirken bir yeri mutlaka öldürmemek lazım, bu konuya da dikkat etmek lazım.

Enerjiyle ilgili de "sisteme erişim hükümlerinden muaf tutmak" ne anlama geliyor? Bu konuda da detaylı bir bilgi verirsiniz, onu da değerlendirin.

Diğerlerinde de zaten arkadaşlarımız görüşlerini bildirdi.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Yerli malı belgesini siz hızlı veriyor muydunuz Başkanım?

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Veriyoruz efendim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, Komisyonadaki arkadaşlarımızdan söz isteyen Cevahir Bey var.

Buyurun Cevahir Bey.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcım, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla muhabbetle selamlıyorum.

Yani açıkçası, burada teknik olarak kanun teklifinin ne getirip ne götürdüğünü, faydasını zararını tartışmak üzere toplandık ve daha çok bunun üzerine yoğunlaşmayı arzu ediyoruz ama şimdi, muhalefetteki arkadaşlarım daha konuya girmeden -sağ olsunlar- bir niyet okuyarak işi başka ülkelere

kapitülasyonlar vermek gibi bir suçlamaya getirip bizi suçladılar. Konu tamamen başka bir yere gidiyor. Açıkçası, imzacı vekilimiz teknik olarak her bir maddenin neler getirdiğini, ne tür açılımlar getirdiğini bize ifade etti. Bunu zaten ayrıntılı olarak tartışacağız. Ben buraya şimdi girmek istemiyorum, onu maddelerde tek tek konuşuyoruz ama arkadaşlar, şunun altını açıkça çizmek isterim: Elbette ki her türlü eleştirinize açığız. Biz şunun da farkındayız, bizim iktidar olarak işimiz hizmet etmek, milletin önünü açmak, muhalefetin bize yapmış olduğu eleştirilere cevap vermek değil, bunun da farkındayız ve her türlü olumlu eleştirinize de açık olduğumuzu ve bunu da alkışlayacağımızı buradan ifade etmek isterim.

Şimdi burada biz getirdiğimiz kanun tekliflerinin, yapmış olduğumuz her türlü hizmetin sorumlusu olduğumuzun, bunun sonuçlarına da bizim katlanmamız gerektiğinin, bunun hesabını vermemiz gerektiğinin de farkındayız. Yani ben şahsi olarak uzun yıllar bürokraside görev yaptım. Bugün de işin farklı bir tarafındayız ve siyasetçi olarak bulunuyoruz. Şimdi, gelin, bu konularda özellikle olumlu eleştirilerinizle bu kanun teklifini nasıl olgunlaştırabiliriz... İşte, yerlilik ve millilikten bahsettiniz, bu zaten... Bakın, ben yaklaşık on üç yıl bürokraside, teknolojiyle ilgili, teknolojinin yerleştirilmesiyle ilgili, Sanayi Bakanlığında, TÜBİTAK'ta, KOSGEB'de bu programları, naçizane, bürokrat olarak işin mutfağında çalışmış ve bir politikaya dönüştürmüş bir kardeşinizim. Aynı zamanda Sayın Varank Bakanımızın da -Bakanlık sürecinde biz de bir süre beraber çalıştık- bu yerlilik ve millilik konusunda neler yaptığını ve bu konuda nasıl bir irade ortaya koyduğunu hepimiz biliyoruz. Evet, her şeyi mükemmel yapmamış olabiliriz, eksiklerimiz de olabilir ama ne olur bizi suçlarken yani şöyle bir yanılgıya düşmeyelim... Bakın, Genel Kurulda da bunu görüyorum -teknik bir adamım, aynı zamanda akademisyenim- ben arzu ederim ki bunları daha teknik düzeyde tartışalım. Elbette ki siyasi bir yönümüz var, muhalefet de eleştirilerini haklı olarak bize söyleyecek, biz de onlardan ders çıkaracağız, olgunlaştıracağız bunu. Ama şöyle bir hataya düşüyoruz: Birçok konuda, özellikle bu tür enerji gibi, teknoloji gibi konularda, şimdi Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan sözleşmeye altlık hazırlandığı yönünde bir eleştiri geldi. Bakın, bu bir niyet okumadır. Şimdi, muhalefet şunu yapıyor, bunu ifade etmek gerekir; eleştiri yaparken, yorum yaparken büyük bir yanılgıya düşüyor. Onu da nasıl yapıyor? Hedefe ateş ediyor, bakıyor, ateş ettiği yer ile hedefin alakası yok. Sonra gidiyor, buraya 12 yazıyor; "A, biz hedefi tutturduk." diyor ve yaptığı her eleştirinin, her şeyin doğru olduğunu düşünüyor. Arkadaşlar, şimdi, imzacı vekilimiz açıkladı, dün bilgilendirildik yani o kadar teknik konular var ki oradan nasıl bir başka ülkeye kapitülasyon vermeye, nasıl bir başka ülkeye, bu ülkenin enerji kaynaklarını -çok özür diliyorum- peşkeş çekmeye götürdünüz bunu anlamak...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – "Teknik bir insanım." dediniz, 2'nci sefer tekrar ediyorsunuz -özür dilerim sizden- teknik bilgilerinizden yararlanabilir miyiz? Ona geçelim.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Tabii ki bunların maddesi geldiğinde Sayın Vekilim bunların hepsini...

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Aynı zamanda siyasi kimliği de var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ama söylediklerinin tekrarı oluyor.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Çünkü biz...

Bakın, şimdi, eğer teknik olarak sizin bu konuları tartışma iradeniz olsa bizim her türlü teknik bilgiyi vermeye Bakanımız da var, imzacı vekillerimiz de Komisyon da...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi pilavın faydalarına gelelim, ona gelelim.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Ama siz olayı tamamen teknik boyuttan çıkarıp tamamen siyasi angajmanlıkla, siyasi reflekslerinle eleştiriyorsunuz ve bizden de bunlara cevap vermememizi bekliyorsunuz. Kusura bakmayın, her türlü eleştiriye açığız ama yanlış bir bilgilendirmeye, yanlış bir algıya, bir dezenformasyona da müsaade etmeyeceğimizi bilmenizi isterim.

Şimdilik teşekkür ediyorum.

Maddelerde bunu konuşacağız.

OTURUM BAŞKANI ŞAHİN TİN – Teşekkür ederiz Cevahir Başkanım.

Evet, Komisyon üyelerinden başka söz almak isteyen...

Talat Bey, buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, öncelikle tabii şunu belirtelim: Bizler bu ülkenin bir vatandaşıyız. Her şeyden önce enerji hepimiz için çok önemli, enerjide çok büyük açıklarımızın olduğunu da hepimiz biliyoruz. O yüzden, biz de bu dışa bağımlılıktan, enerji sektöründe dışa bağımlılıktan kurtulmak adına yapılması gereken ne varsa yapılması yönünde desteklerimizi veriyoruz. Hani şöyle bir algı olmasın: “Böyle bir kanun teklifi geldi; vay, işte, CHP tamamen karşı, bunu istemiyor.” Yani böyle bir şey yok. Biz endişelerimizi ortaya koyuyoruz, bazı düşünceleri ortaya koyuyoruz ve bunun da tabii cevapları varsa bunu da karşı taraftan alırsak, endişelerimizi gideririz diye düşünüyorum. Dolayısıyla enerjide hiç kimsenin bu konulara karşı çıkması söz konusu olamaz Sayın Vekilim. Yani böyle bir şeyi düşünmek bile yanlış. Ben şunu isterim: Enerjimiz bol olsun; vatandaşımız en ucuz enerjiyi, elektriği nasıl kullanabilirse -iş dünyasından geldik- bizim imalatçılarımız, esnafımız, tüccarımız, sanayicimiz bu elektriği ne kadar ucuza kullanabilirse biz o kadar kendimizi iyi hissederiz. Öncelikle bunu belirtmek istiyorum.

Şimdi, kanun teklifiyle ilgili zaten geneli üzerinde -biraz sonra maddelerde de konuşacağız- bizim arkadaşlarımız da birçok şeyi dile getirdi, tekrara düşmemek adına ben burada bir iki konuya değineceğim. Bir kere, şimdi, UMREK bizim çok önemli bir kuruluşumuz, standardı olan bir kuruluşumuz, uluslararası standarda sahip bir kuruluşumuz. Tabii, kanun teklifiyle bu dördüncü grup hariç, diğerlerinde de UMREK raporlarının kaldırılması biraz bana ters geliyor. Eğer bu UMREK raporlarının işlenmesinde bir sorun varsa... Hani dedik ya “Uzmanlarımız yetersiz.” YEKDEM miydi adı? YEKDEM, evet. “Burada belli sayıda uzman var, bu uzmanlar Türkiye’deki bu kadar işe yetişemiyor.” deniliyorsa Türkiye’de çok fazla maden mühendisi arkadaşımız var, bunlar da bu işin içerisine dâhil edilebilir. Yani dolayısıyla standardın dışında bir işlem yapılması bana biraz mantıksız geliyor, onu açıklamak istedim.

Şimdi, diğer taraftan, diğer maddelere baktığımızda, özellikle 8’inci maddedeki bu yenilenebilir enerjiyle alakalı, güneş enerjisi panellerini ta 2012’lerde, 2013’lerde kuran arkadaşlarımız var. Tabii, o zaman bu teknoloji de eskiydi; bu insanlar, o zamanın parasıyla neredeyse 1,5 milyon dolar para koydular bu işin içine, on yılda bunu telafi etmek adına yola çıktılar. Tabii, önü görüleliyordu ama görülememesine rağmen bu riski de aldılar ve o zaman da hatırlarsak Hükûmet kanadının da övündüğü bir konuydu bu. “İşte, bu kadar güneş enerjisi imalatımız var. Yine, enerjinin yüzde 10’unu buradan karşılıyoruz.” vesaire gibi açıklamalarınız oldu.

Şimdi, tabii, bu on yıllık süreler doldu. Tabii, burada bu santralleri kuran, bu yatırımı yapan arkadaşlarımız da bir tereddüt içerisinde doğal olarak, bir endişe peşinde. Hani bunlar da -dünkü sunuşta da söyledim- bizim ilk göz ağrımız yani bunlar da bir enerji yaratmak adına bu işin içerisine girdiler. Bunların lisanslanmasıyla alakalı gereken kolaylıklar sağlansın, bunlar da bu sistemin içerisine dâhil olsun. Şimdi, hep şöyle bir endişe var: Bu yatırımlar yapıldı, bu yatırımlara şimdi zorluk çıkarılıyor;

bunlar bunların ellerinden gidecek, yarın daha büyük firmalar bunları satın alacak, onlar bu işin üzerinden yatırım yapacak gibi endişeler var. Bu arkadaşların da endişesini gidermek adına en azından bu yenilenebilir enerjiyle alakalı bu kolaylıkları sağlamak gerekir.

Şimdi, nükleer santralle ilgili bir iki şey söyleyip kapatacağım çünkü çok fazla da uzatmak istemiyorum. Ben Mersinli olduğum için... Nükleer santral Mersin’de. Evet, orası ayrı bir dünya, oraya biz bile giremiyoruz. Yani inanılmaz bir tedbir var, inanılmaz bir şekilde bir koruma alanı içerisinde. Sanki bizim ülkemizin dışında farklı bir toprak gibi orası. Denizden ürünleri geliyor, gümrüğü yok, bir şeyi yok; bunları ne yapıyor içeride, onu da bilmiyoruz. Tabii, böyle bir bilgi kirliliği var orasıyla alakalı. Bakın, geçen sağlık sorunları falan oldu orada, menenjit falan çıktı; içeriye sağlık ekibini sokamadık yani böyle sıkıntılar da oluyor.

Dolayısıyla şimdi, bu teknolojileri de ileride süresi dolduğunda ülkemize kazandırmak adına, eğer bunun bir teknoloji transferi varsa, biz bu riskleri alıyorsak bunu da almak lazım diye düşünüyorum. Çünkü mesela, nükleeri koyduk oraya, 3 tane turizm bölgemiz orada iptal oldu. Dolayısıyla nedir? Biz turizmden elde edeceğimiz gelirleri elde edemez olduk. Bunun karşısında enerji elde etmemiz lazım eğer bu yoksa. Bununla beraber, işte, bu ileriye dönlük, nükleerle alakalı; bu kapalı bir dünya. En azından, bizim heyetlerimiz konu her ne olursa olsun buraların içerisine girebilmeli, buraları inceleyebilmeli, buralarda neler yapılıyor görebilmeli ama bunun hiçbirini şu an görme şansımız yok. Dolayısıyla orası kapalı, kendine has ve her tarafı tellerle, nöbetçilerle çevrili bir yer. Böyle de bir olay var.

Şimdi, burada, tabii, bu nükleer yakıtlarının taşınmasıyla alakalı... Şimdi, orada Rosatom şirketi var normalde, bizden İttaş orada Türkiye Cumhuriyeti adına işlem yapıyor ama tabii, esas işin sahibi olan Rosatom, tabii, nükleer yakıtları taşıyacak; yakıtlar da büyük ihtimalle Rusya’dan gelecek. Şimdi, burada madde metnindeki duruma baktığımızda, bizim mevcut, orayı işleten Rosatom şirketi bu işin dışında, bu iş sadece nakliyeciyeye verilmiş, üçüncü bir şahsa verilmiş gibi görünüyor. Yani biz de diyoruz ki: Eğer bu iş bir sorumluluksa, bu taşınacaksa Rosatom şirketi de bu nakliye şirketiyle beraber bu işten sorumlu olmalı. Söylemek istediğimiz bu deminden beri.

Diğer konuların üzerinde maddeler geldiğinde yine konuşuruz.

Ben şimdilik teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞAHİN TİN – Talat Bey, teşekkür ederiz.

Şeref Bey, buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz, değerli milletvekillerimiz, Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok kısa konuşacağım. UMREK, UMREK dedik, nedir bu UMREK diye baktım: “Madencilik sektörünün sermaye ve finansmana erişiminin kolaylaşmasına yönelik çalışmalar yapmak, borsa ve finansla ilgili düzenleyici ve denetleyici kurumlarla ilişkileri geliştirerek madencilik sektöründeki yatırımcıları korumaya yönelik stratejiler geliştirmek.” UMREK’in çalışma alanlarına baktığımızda aslında çok yanlış bir şey görmüyorum; sektörü koruyor, yatırımcıyı koruyor, bu yatırımcılara ve sektöre finansman sağlayan finansman kuruluşlarını, bankaları koruyor ve borsaya da rapor vererek yine küçük yatırımcılara aslında güven veren bir kurum ve dolayısıyla bu kurum yüce Meclisin iradesiyle, çok da kısa bir süre önce, Soma faciasından sonra tüm partilerin ortak iradesiyle kurulmuş bir değer aslında. Bu değeri yaklaşık üç dört sene sonra pasifize etmek de aslında bizim içimize sinmeyen bir konu.

Tabii, dün sektör temsilcileriyle konuştuk, bürokratlarımız bilgi verdi sağ olsunlar, konunun aslında maliyetle alakalı olduğu ve biraz da bürokrasiyle ilgili olduğu ortaya çıktı. Dolayısıyla biz bu kıymetli kurumumuzu pasifize etmek yerine aslında işleyişini kolaylaştırıp maliyetleri düşürerek hizmetini daha da hızlı bir şekilde vermesini sağlarsak, dediğim gibi en başta sektör olmak üzere finans kuruluşlarından borsadaki küçük yatırımcılara kadar Türkiye ekonomisinde de bir riski ortadan kaldıracığımızı düşünüyorum. Tabii, dün konu üzerinde çok konuştuk, yurt dışından farklı firmaların da istenirse bu hizmeti vereceğini konuştuk ama dediğim gibi, aslında bu kurumumuz bizim yerli ve milli kurumumuz. Yurt dışına gideceğine bu paralar UMREK çalışmasına devam etsin, sektörü korumaya devam etsin. Bu konuda da bir değişiklik yapılabilirse ben bir sıkıntı olacağını düşünmüyorum.

4'üncü maddedeki tabii göllerle alakalı konuya da gireceğim, UMREK'e de bağlayacağım, biraz sonra güneş enerjisiyle alakalı kısma da geleceğim. Biz burada bir karar verdiğimiz zaman bu kararın arkasında da uzun dönemli durmamız gerektiğini düşünüyorum yani aslında "sürdürülebilirlik" dediğimiz kavram budur. Bir karar verdik, kanunlaştırdık ama iki sene sonra bir değişikliğe gittik, sonra üç sene sonra başka bir değişikliğe gittik. Bunu yapmak yerine aslında bu komisyonlarda ve Meclisimizde bu konuyu daha iyi şekilde irdeleyerek kanunu çıkarırsak hem yatırımcılarda daha sonra oluşacak mağduriyeti gidermiş oluruz ve geri dönülmez tahribatları da gidermiş oluruz. Özellikle bu konuda tabii göller meselesini burada kriterlerinin belirlenmesi anlamında kıymetli buluyorum çünkü diyelim ki bugün tabii gölleri bu kanun teklifinden çıkarmadan geçirdiğimizde bir iki sene sonra, üç sene sonra bir mağduriyet oluştuğunda, yine bu Komisyonunda, yine yüce Mecliste bununla ilgili bir değişiklik yaptığımızda; bir, o göllerle, doğayla ilgili geri dönülmez bir tahribat oluşmuş olacak; iki, oraya yatırım yapan yatırımcı da mağdur olmuş olacak. Dolayısıyla buradaki kriterlerin belirlenerek doğanın, çevrenin, doğal hayatın ve yatırımcıların tekrar konularak bu teklifte değişikliğe gidilmesini ben kıymetli buluyorum.

Şimdi, güneş enerjisiyle alakalı, 8'inci maddeyle alakalı dün sektör temsilcileriyle yaptığımız toplantıda aslında yine aynı konudan sektör temsilcilerinin muzdarip olduğunu gördüm. Oyun oynanırken kuralların sürekli değişmesinden kaynaklı yatırımcılarımız muzdarip olmuşlar ve tabii, biraz da sıkıntıları şu yönde: Maddenin gerekçesinde bu firmaların çok kâr ettiğine yönelik yani lisanssız üretim yapanların çok kâr ettiğine yönelik bir düzenleme gerekçe olarak sunulmuş. Tabii, ben buna da katılmadığımı ifade etmek istiyorum çünkü on yıl önce bu kanun çıktığında devlete, Hükûmete, bu kanuna güvenerek yatırım yapan insanlar iki sene sonra kanun değişikliğiyle, beş sene sonra kanun değişikliğiyle, işin sonunda belki, evet, yatırdıkları paraları, yaptıkları yatırımları çıkarmışlar ama yine de bir mağduriyet de söz konusu olmuş. Şimdi, on sene bitti ve gerekli desteklemeleri alamayacaklar; lisanslı üretim yapmaları isteniyor ama tabii, şimdi, buradaki firmalarımıza baktığımızda da hepsini küçük yatırımcılar olarak görüyoruz; o günün şartlarında çok büyük yatırımlarmış ama hem de çok da büyük bir kapasiteyi oluşturuyorlar. Yani toplam güneş enerjisi yatırımının neredeyse yüzde 50'sini oluşturuyor bu küçük firmalarımız. Aslında ekonominin temeli de KOBİ'lerimizdir, burada da enerji sektörünü KOBİ'ler oluşturuyor. Aslında onları korusak ve bu kazandığı paralarla bu yatırımlarını artırmalarını sağlasak burada daha büyük bir fayda sağlayacağımızı düşünüyorum. Kendilerinin en büyük endişesi bu kanunla çıkacak kanunlardan sonra kendilerinin bu sektörde kalıcı olamayacakları ve bu kapasiteleri kullanamayacakları, belki de firmalarını kapatmak zorunda kalacakları yönünde. Tabii, Türkiye açısından ve devletimiz açısından nasıl olur? Bu kapasiteyi daha büyük firmalar, lisans firmalar kullanacaktır ama burada da ne yazık ki işte büyük balık küçük balığı yer gibi bir şey ortaya çıkıyor. Onun yerine, biliyorsunuz, Sanayi Bakanlığımız güneş enerjisi panellerine de teşvik veriyor şu anda yani aslında güneş enerjisi panellerinin yatırımlarının artmasına yönelik bir çalışma da var. Dolayısıyla burada yatırımcıları küstürüp diğer tarafta da yatırım yapılmasını sağlamak, hani biraz

burada bir ikilem oluşmuş. Bu küçük yatırımcılarımızı da korursak ve lisanslı üretim yapmaları için teşvik ediyoruz ama bunun da şartlarını biraz daha kolaylaştırırsak en azından yatırımcılarımız o gün, on sene önce ülkeye güvenen, Hükûmete güvenen bu, Bakanlığımızın yine şartlarını koyduğu kanunla yatırım yapan yatırımcıları da küstürmemiş, üzmemiş oluruz. Çünkü en nihayetinde yine konu yerli ve millî sermayeye geliyor. Bu firmalarımız yerli ve millîdir, hepsi Türk şirketleridir dolayısıyla pastadaki paylarını artırmaları da en büyük temennimdir diyorum.

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞAHİN TİN – Teşekkür ederiz Şeref Bey.

Bir katkıda bulunayım. Şeref Bey’in bahsettiği konuyla ilgili de bu küçük yatırımcıların korunması, sanayicilere destek verilmesiyle ilgili Sanayi Bakanlığımız biliyorsunuz, KOSGEB aracılığıyla üretim yapıp kendi tüketimini sağlayacak yatırımlara destek veriyor; bu anlamda, şu anda da yürürlükte. Herhâlde 14 milyon civarında firma başına desteği var, kredi şeyi. Bu şekilde, aslında şeyi de korumaya çalışıyor bir anlamda.

Teşekkür ederim.

Herhâlde Komisyon üyesi arkadaşlarımız tamamlandı.

Komisyon dışından gelen sayın vekillerimiz söz almak istiyorlar.

Özetle şunu rica edeceğim değerli vekillerimizden: Biraz önce gördünüz, arkadaşlarımızın her biri kanun üzerinde konuşmalar yaptı, geneli üzerinde ve onun dışında herhangi bir değerlendirme yapılmadı. Çok da uzatmazsak memnun oluruz çünkü çalışmamız daha uzun.

Şu anda ilk söz isteyen Sayın Deniz Yavuzılmaz.

Buyurun.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bu gelen Kanun Teklifi’nin Birleşik Arap Emirlikleri’yle veya Akkuyu Nükleer Santrali sözleşmesiyle nasıl bir bağı var, size onu kısaca anlatmak istiyorum.

Bildiğiniz gibi gelen Kanun Teklifi’nin 4’üncü maddesi diyor ki: “Denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarında imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabilir.” İmar planı yapılmaksızın, imar planı yapılmadığında hangi kurumlar sürecin dışında kalıyor? Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve belediyeler. Peki, nerede sürecin dışına itiliyorlar? Deniz kıyılarında değil mi? Deniz kıyılarında sürecin dışına itiliyorlar. Yani burada kurulacak, yapılacak projelerin tümü aslında göllerde, aynı zamanda da deniz kenarlarında. Yani nerede? Örnek olarak, Ege Bölgesi’nde. Bakın, Ege Bölgesi’nde bu kanun teklifiyle birlikte devre dışı bırakılan kıyılardaki belediyeler hangi partinin belediyeleri? Bakıyoruz yani yüzde 95’i Cumhuriyet Halk Partili belediyeler. Dolayısıyla bu “imar planı yapılmaksızın” ibaresiyle birlikte Ege Denizi’nde yapılacak, bu kurulacak santraller ve yapılacak projelerde Cumhuriyet Halk Partili belediyeler sürecin dışına itilmiş oluyor. Şimdi, bir kısmı bu. Bir de, Birleşik Arap Emirlikleri’yle ilgili, bu stratejik ortaklık anlaşmasıyla ne ilgisi var bu maddenin? Bakın, ne ilgisi var hemen bakalım. 15 Aralık 2023 tarihinde Meclis Başkanlığına sunuldu anlaşma metni ve anlaşma metnine göre yenilenebilir ve temiz enerji kapsamında 2.500 megavata kadar deniz üssü rüzgâr projesi veya projelerinin yapılmasıyla ilgili burada madde var. Bakın, aynı zamanda, sözleşmenin 3’ncü maddesi, altıncı fıkrası diyor ki: “Projeler için uygun saha/sahaları işbu anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde Birleşik Arap Emirlikleri tarafına bildirilecek.” Yani bu

sözleşme Meclisten çıktığı an üç ay içinde proje sahaları bir başka ülke, Birleşik Arap Emirlikleri'ne bildirilecek, on sekiz ay boyunca Birleşik Arap Emirlikleri tarafı ve onun tayin ettiği kuruluşlar dışında hiçbir yatırımcı söz konusu proje için belirlenen sahalarda bir proje yapamayacak ve söz konusu sahanın rakip bir proje için kullanılmasına izin verilmeyecek ve hatta müzakere bile edilemeyecek. Ne oldu? Birleşik Arap Emirlikleri'nin bir başka ülkede bir proje yapmak için teknolojik bir donanımı mı var? Hayır. Birleşik Arap Emirlikleri finansman sağlayıcı bir ülke konumunda yani patron ve gelecek Ege Denizi'ndeki bir patron olarak oturacak ve böyle kritik bir bölgedeki sahaları fiilen yönetir duruma gelecek. Sözleşme, bu bahsettiğim sözleşme on yıl geçerli, üç yıl içinde de kendini otomatik olarak yeniliyor. Dolayısıyla bu projenin, bu anlaşmanın Meclise sunulması ile bu kanun teklifinin gelmesi arasındaki sürenin yakınlığına bakıldığında hızlı bir şekilde Birleşik Arap Emirlikleri'ne Ege Denizi'ndeki sahaların açılması ve orada onun finansman sağlayıcısı olduğu, onun uygun gördüğü şirketlerin gelerek buraya yerleşmesi ve deniz üssü rüzgâr projesi yapmasının teminatı verilmiş oluyor.

Diğer taraftan, yine, diğer kanun teklifindeki maddeleri ilgilendiren bir boyut, Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan sözleşmede diyor ki: "Türk tarafı projelerin uygulanması için izinlerin, ruhsatların ve çevresel etki değerlendirme sürecinin alınmasında kolaylık ve destek sağlayacaktır." İşte, aynen 4'üncü maddede bu kolaylığı sağlıyor, ne yapıyor? Belediyeleri ve başka bakanlıkları devre dışına atıyor, imar planı yapmayı, yapılma şartını ortadan kaldırmış oluyor. Bir de "kolaylık sağlamak", bu kadar uluslararası bir sözleşmede geçen ifade bu, "kolaylık sağlamak" ne kadar flu, nereye gideceği belli olmayan bir kelime. Sadece bununla mı kalıyor? Hayır, KOBİ büyüklüğündeki güneş enerjisi yatırımcılarını da devreden çıkarıp Birleşik Arap Emirlikleri'ne geniş bir tahsis alanı açıyor güneş enerji santralleri, rüzgâr enerji santralleri konusunda. Bakın, ne diyor? Diyor ki: "Ulusal iletim sisteminde enerji projeleri için yeterli kapasiteyi tahsis edecektir." İşte, bu kanun teklifinde aynen bunu yapıyorsunuz. Ha, ne vardı bu anlaşmada? Projelerle ilgili tahsis edilecek yerler belli değildi, o belli olmuş; Ege Denizi.

Yine, sözleşmede -hani "Başka ülkeler de sözleşme yapıyor, ne var ki?" diyorsunuz- üst başlıktan değil altına girip madde madde detaylı bir şekilde incelemek gerekli. Sözleşme vardır, ülkenin lehinedir, iyi bir sözleşmedir; sözleşme vardır, berbat bir sözleşmedir. Dolayısıyla da sizin hem Akkuyu hem Birleşik Arap Emirlikleri'yle ilgili hazırladığımız bu sözleşme berbat.

Bakın, gizlilikle ilgili kısmı okuyorum, diyor ki: "Taraflar bu projelerle ilgili bilgileri gizli tutmak için ellerinden gelen üstün çabayı göstereceklerdir." Yani, Akkuyu Projesi'nin detayları ortaya çıktı, biraz baş ağrıttı anladığım kadarıyla, burada "ellerinden gelen üstün çaba" yine flu bir ifade. Uyuşmazlıklar olursa ne olacak, bakın, nasıl çözülecek? Devlet ciddiyetinin en ağır bastığı yer olması gerekli, değil mi? Yani bizim Birleşik Arap Emirlikleri'yle çıkarlarımız çatıştı ve bir uyuşmazlık çıktı; bunu nasıl çözeceğiz? Bakın, o da şöyle ifade ediliyor: "Taraflar arasında her türlü anlaşmazlık dostane bir şekilde çözüme kavuşturulacaktır." "...dostane bir şekilde çözüme kavuşturulacaktır." Bu kadar, maddenin devamı yok. Nasıl dostane? Ortada ciddiyetle ilgili ciddi bir problem var yani ciddiyet kısmını sadece böyle ifade edebiliriz.

Diğer taraftan, bunun gibi birçok sıkıntı yine sözleşmede mevcut. Örnek olarak, Türkiye sınırları içinde veya kıta sahanlığının içinde yapılacak projeler doğrudan Türkiye'yi ilgilendirdiği hâlde Birleşik Arap Emirlikleri'nin bu projeleri yürütme biçiminden kaynaklı bir problem çıktığında sözleşmede nasıl bir tazminat hükmü uygulanacak? Soru bu, değil mi? Tazminat hükmü sözleşmede olmalı, değil mi? Sözleşmede tazminat hükmü yok.

Şimdi, bu sözleşme açıkçası berbat bir sözleşme ve maalesef Ege Denizi'ndeki egemenlik haklarımızı da tehlikeye atan, bir başka ülkeyi "patron" sıfatıyla oraya getiren ve ona tahsis edilen proje alanlarında on sekiz ay boyunca da hiçbir projenin yapılmasına izin vermeyen, müzakere ettirmeyen de bir altyapıyı burada doğrudan kurmuş oluyor. "Enerji iletimindeki kapasite tahsisi" ifadesinin de uzanacağı noktayı ben bugünden söyleyeyim, kayda geçsin: O da alım garantisinin altyapısını kurduğunuzun ispatıdır aslında. Şimdi, dolayısıyla, Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan bu sözleşme ve bu kanun teklifi arasında doğrudan organik bir bağ var.

Değerli komisyon üyeleri, şimdi gelelim Akkuyu Nükleer Güç Santrali'ndeki konuya. Akkuyu Nükleer Güç Santrali'ndeki "Yakıt Atık Yönetimi ve Söküm" başlıklı madde zaten düzenlenmiş ve şu anda yürürlükte yani sizin kanun teklifiyle, kanun teklifinin 14'üncü maddesini atık yönetimi yönü itibarıyla buraya getirmiş olmanızla doğrudan bu sözleşmeye bir ek yaptığınız anlamına geliyor. Akkuyu Nükleer Güç Santrali'yle ilgili sözleşme Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçmiştir. Dolayısıyla da bir değişiklik yaparsanız bu sözleşme hükümleriyle ilgili de bazı açıklamaları burada yapmak durumundasınız. Bakın, sözleşmede diyor ki: "Nükleer yakıt, proje şirketi ve tedarikçiler arasında yapılan uzun dönemli anlaşmalar bazında tedarikçilerden temin edilir." Bu, Rusya tarafı olabilir, Namibya olabilir, Kazakistan olabilir -uranyum zengini olan ülkelerden bahsediyorum- ve diyor ki: "Proje şirketi, nükleer güç santralinin sökümü ve atık yönetiminden sorumludur." Sözleşme bunu söylüyor. Siz bir kanun teklifinde bir madde getiriyorsunuz, burada, bu nükleer güç santralinin yüzde 100 sahibi olan Rusya'nın nükleer ajansı -diyelim- yani Rosatom'un sorumluluğunu kaldırıyorsunuz, tedarikçinin üzerine bırakıyorsunuz, belki de Namibyalı bir tedarikçi şirket olacak, dolayısıyla böyle bir sorumluluk devrini yapmanıza sevinecek tek bir yer var, tek bir ülke var, o da Rusya. Zaten böyle bir anlaşma yaptığı için de Akkuyu Nükleer Güç Santrali gibi berbat bir anlaşmayı kendi lehine şekillendirdiği için de oldukça memnunar. Bakın, ne diyor, sözleşme diyor ki: "Proje şirketi -ki yüzde yüz zaten Rusya'ya ait- Rus tarafınca yetkilendirilen şirketlerin doğrudan ve dolaylı olarak başlangıçta yüzde 100 hisse payıyla birlikte kurulur." Şu anda yüzde 100'ü Rusya'ya ait, Rosatom'a ait. Türkiye Cumhuriyeti devletinin Akkuyu Nükleer Güç Santrali'ndeki payı yüzde kaç biliyor musunuz? Yüzde sıfır, bize ait değil. Diyor ki: "Rus yetkili kuruluşlarının proje şirketindeki toplam payları hiçbir zaman yüzde 51'den az olamaz." Şimdi, yerlilik bu mu, millilik bu mu?

OTURUM BAŞKANI ŞAHİN TİN – Deniz Bey, ne kadar sürecek sunumunuz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Birazdan tamamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞAHİN TİN – Mesela ne kadar, çok uzun mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Beş dakikaya toparlarım.

OTURUM BAŞKANI ŞAHİN TİN – Toparlayalım. Teşekkürler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yüzde 51'i her durumda Rusya'da ama bu iyimser, şu anda yüzde 100'ü Rusya'ya ait. Dolayısıyla da Akkuyu Nükleer Güç Santrali... Hani, ben şöyle yerini de size göstereyim. Bakın, Mersin'de, 11-12 kilometrekarelik bir alanda; reaktörler var, yaşam alanları var, limanlar var, böyle geniş bir alan. Doğu Akdeniz'de 9 ada büyüklüğünde bir toprak parçasından bahsediyoruz. Bu nükleer güç santralinin, yüzde 100 Rusya'ya ait olan santralin ömrü altmış yıl, yirmi yıl da uzatma süresi var, yirmi yıl da söküm süresi derseniz Rusya'ya Doğu Akdeniz'de yüz yıllığına vatan toprağını tahsis ettiniz demektir. Şimdi, 22 milyar dolarlık yatırım yapan bir ülke, Rusya, bu nükleer santralini korumayacak mı? Koruyacak, korumak için bütün tedbirleri alacak, belki de nükleer santralde çalışan herkes aynı zamanda Rus askeri statüsünde olacak ve buraya bir hava savunma

sistemi kurmayacaklarını düşünmek mümkün değil. Böyle bir durum yani sayenizde hani “Başkalari da anlaşma yapıyor, biz de yaptık, ne var ki?” dediğiniz sözleşmenin alt maddelerine bakıldığı zaman Akkuyu’da yani Türkiye sınırları içinde ilk Rus askerî üssünün kurulacağını da görüyoruz.

Şimdi, diğer taraftan, “Anlaşma, ne var ki, yapıyoruz, başka ülkeler de yapıyor; Macaristan da yaptı, Birleşik Arap Emirlikleri de yaptı.” Acaba böyle bir anlaşma mı yaptı? Akkuyu Nükleer Güç Santrali’nin yüzde 100 sahibi Rosatom, Türk payı şu anda yüzde sıfır. Yapım maliyeti 22 milyar dolar, birinci ve ikinci reaktörler için yüzde 70, üç ve dördüncü reaktörler için yüzde 30 alım garantisi verdik, verdiniz daha doğrusu; siz verdiniz, on beş yıl boyunca verdiniz. Sadece alım garantilerinin toplam tutarı 38 milyar dolar. Eğer tam kapasiteyle çalışırsa 76 milyar dolar Rusya’nın kasasına girecek ve nükleer santralin ömrü boyunca, altmış yılda Rusya’nın kazancı en az ne kadar? 284 milyar dolar ve biz doğrudan bu nükleer santralle birlikte Türkiye’nin içinden 284 milyar dolarlık ithalat yapmış olacağız. Böyle bir garabet var ortada ve Rusya’nın sorumluluğunu da ortadan kaldırıp bu kanun teklifinin 14’üncü maddesiyle bir de atık yönetimi konusundaki sorumluluğunu da tedarikçi firmaların üstüne bırakmasına müsaade ediyoruz. Bu madde Rusya’nın dayatması olan bir maddedir, bunu anlamak için bu kanun teklifine çok dikkatli bakmaya bile gerek yok. Rusya’nın üzerindeki bir sorumluluğu, karşımızda bir devlet varken, ondan bu sorumluluğun gereğini yerine getirmesini bekleyecekken maalesef şu anki durum itibarıyla hiç adını sanını bilmediğimiz başka tedarikçilerin üzerine gidiyor.

Diğer bir konu şu: Nükleer ilgili. Bilmiyorum, aranızda nükleer reaktör gören var mı? Hani “Teknik, teknik” diye arkadaşlar konuşuyorlar ama nükleer reaktör gören var mı?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben gördüm.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben söyleyenler için söylüyorum, aynı şekilde ben de gördüm. Şimdi, şunu söyleyeceğim: Bu konu evet, bir yönü itibarıyla kritik bir konudur ancak Türkiye’nin ilk önce konuşması gereken şey şudur: Kendi nükleer teknolojisini geliştirmek için gerekli yatırımları yaptı mı, adımları attı mı?

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – “Adımlar” derken...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi söyleyeyim: 1974-1982 yılları arasında Manisa Köprübaşı’nda 1.250 kilogram sarı pasta üretildi uranyumdan. Yani şöyle diyelim, binde 7 oranında normalde uranyum oksit, uranyum-235 bulunuyor saf işlenmemiş hâlinde, sarı pastaya dönüştürülmesi yüzde 3, tam anlamıyla zenginleştirilmiş bir nükleer yakıt olması yüzde 5, yüzde 20 olduğunda denizaltıda kullanılan nükleer yakıtı dönüyor, yüzde 60’ın üstünden itibaren de nükleer bomba demek. Şimdi bunu ben soruyorum, burada bürokratlar da cevap versin; bu 1.250 kilogram sarı pasta nerede? Nerede bu uranyum, belli değil. 30 bin ton uranyum var, sarı pastadan nükleer yakıt elde edilebilecek bir teknoloji üzerinde çalışmak mümkündür; soruyorum ya, yirmi yıldır neredesiniz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, toparlayabilir miyiz acaba?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Toparlıyorum.

Proton hızlandırıcısıyla birlikte toryumu reaksiyona sokarak -anlatabilirim- sıvılaştırılmış hidrojen atomunun protonunu bir proton hızlandırıcısına gönderip çekirdeği ağır bir metale çarptırarak ortaya çıkan nötron demetiyle toryum-232’yi reaksiyona sokup daha sonra bunu uranyum-233’e çevirmek suretiyle şu anda dünyanın pek çok yerinde geliştirilen bir teknoloji varken bu teknolojiyle ilgili ne yapıyorsunuz? Ankara Üniversitesine gittim, normal kayıtlarda, Enerji Bakanlığı kayıtlarında da 40 metre uzunluğunda bir proton hızlandırıcısı olduğu yazıyor. Yerine gittim, sunum aldım, 40 metre uzunluğunda proton hızlandırıcısı, ben gözümle göreceğim dedim. Girdim, baktım, 20 metresi yok. Yaptığınız iş böyle bir iş, maalesef işin içinde ciddiyet yok. Dolayısıyla bu noktadaki yerli teknolojilerin

geliştirilmesi gerekiyor, bu böyle masa başında olacak iş değil. Böyle, Ruslara “Akkuyu’da gelin, her şeyi siz yapın, edin, yönetin.” deyip sonra da “Biz orada nükleer teknoloji geliştireyoruz.” demek en kibar tabirle maalesef bir rüya çünkü içinde emeğiniz olacak. Yurt dışına, Rusya’ya nükleer santralde çalışsın diye kaç öğrenci gönderildi, hangi şehirlere gitti, hangileri geri döndü yani bu işten tamamen vazgeçti, hangi şartlarda kaldılar, bana söyley misiniz? Yani AK PARTİ Hükümeti olarak oraya giden öğrencileri konforlu bir şekilde kendilerini geliştirmeye yönelik birçok imkân sağlayarak mı kaldırdınız yoksa onların birçoğu vazgeçerek geri dönmek zorunda mı kaldı, hangi üniversitelere gitti? Akkuyu Nükleer Güç Santrali’nde kullanacağı dil hangi dildir? Ya, Rusya’ya gönderiyorsunuz Kiril alfabesi var. Rusya teknolojisini Kiril alfabesine göre geliştirmiş ve buna göre düşünüyorlar, buna göre işletecekler. Yani oraya sadece az sayıda -ki kalan az sayıda, öyle söyleyeyim- öğrenci göndererek buraya da geri döndüklerinde onları... “Nükleer reaktör gördünüz mü?” diye sormamın sebebi o. Onun o yönetim mekanizmasını ve işleyişini, prosesini bilerseniz orada böyle Kiril alfabesiyle bir şeyler öğrenerek gelinip de tecrübe kazanıp oranın kontrolünü almanın böyle bir yıl, iki yıl, on yıl, yirmi yıl sürmeyeceğini bilirsiniz. Dolayısıyla yerli ve millî nükleer teknoloji süreçlerinin geliştirilebilmesi için adımlar atmak gerekiyor. Kaldı ki CERN’den bile ayrılan... Yani Eurovision’dan ayrılır gibi CERN’den ayrıldınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, Eurovision’u artık bitirebilir miyiz müsaade ederseniz, otuz iki dakikadır konuşuyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, toparlıyorum. Son cümle olarak toparlıyorum. Umarım aydınlatıcı olmuştur. Burada anladığım kadarıyla Akkuyu Nükleer Santrali ve Birleşik Arap Emirlikleri’yle ilgili sözleşmeleri okumayarak geldiğinizi iyimser olarak düşündüm çünkü okuduğunuzu bu kadar farklı anlıyorsanız zaten ortada büyük bir problem var demektir.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Gündemimiz o değil ama yani Komisyonumuzun...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 14’üncü maddesiyle doğrudan ilgili, 4’üncü maddesiyle ilgili.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Kısmi, kısmi bir konu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bir konu olur mu, doğrudan ilgili.

Evet, ben, maddelere geçildiğinde, maddelerle ilgili görüşlerimi de sizi yormadan kısaca aktarmaya gayret edeceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Kısanız otuz iki dakika sürdü, inşallah onlar kısa olur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, başladığımızda ben kısa sürecektim demedim.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ama ben baştan söyledim...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sabırla bekledim. Yok, faydalı olmuştur umarım. Hani söyledim işte, “uyuşmazlıkların çözümü dostane bir şekilde” dedim. “Tazminat hükmü yok.” dedim. Yani arkadaşların hepsine bir cevap hakkı doğurdum, söz alıp cevap verebilirler. Versinler, havada kalmasın yani.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Kıymetli Bakan Yardımcımız; tabii, doğal olarak Komisyonunda her şeyin, her konunun ifade edilmesi gerekiyor ama daha önce kabul edilmiş, Komisyonlara gelmiş, gündemin artık dışında kalmış konuları Komisyonunda biz

tekrar tekrar -aynı şeyleri- konuşursak tahmin ediyorum burada verimli bir çalışma yapmamız mümkün olmaz çünkü bugünün gündemi değil. O zaman biz bugün konuşmamız gereken şeyleri, konuları yeteri kadar sağlıklı değerlendiremeyiz diye düşünüyorum.

Dolayısıyla ben hepsine bir şey söylemek istemiyorum ama burada konuşma içerisinde kendi içerisinde tutarsızlıklar olduğunu düşünüyorum. Bunlardan bir tanesi “Yerli ve millî nükleer tesisimizi kuralım.” veya “Yerli ve millî yapalım, yerli firmalar yapsın.” dendi Sayın Grup Başkanımız tarafından. Var mı Türkiye’de yerli bir nükleer tesis yapabilecek bir firma?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Var, nükleer tesisi... Bakın, nükleer teknolojiyi geliştirmek gerekiyor. Birçok firma var.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Peki, anladım ama kitabı bir şey. Yani keşke 2002 yılında AK PARTİ iktidara geldiğinde Türkiye’de nükleer bir standart oluşsaydı da biz de oradan devam ederek bir nükleer...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Vardı.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Ne vardı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bilim, Teknoloji ve Yüksek Kurulu vardı; kararları da vardı, uygulamadan kalktı.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Şöyle: Bakın, kararlar ve teorik olarak nükleer teknolojinin söylemsel ifadesi ile sahada nükleer tesis kurmak aynı şey değil arkadaşlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, nükleer tesise giden yolda proton hızlandırıcısı var, elektron hızlandırıcısı var; bu bir teknolojik süreç, başlatmadınız.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Anlıyorum ama Türkiye’nin buna zaman harcayacak vakti yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Vakti mi yok?

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Bu, bir taraftan devam ederken diğer taraftan da gelişen dünyada her yönüyle... Hem “Enerjiyi çeşitlendirmemiz gerekiyor, enerji bağımlısı bir ülkeyiz.” diyoruz, diğer taraftan da yapmış olduğumuz, doğal gaz dâhil, nükleer dâhil enerjiyi çeşitlendirmeyle ilgili yaptığımız bütün faaliyetlere de karşı çıkıyorsunuz. Bunlar, kendi içerisinde tutarsızlıklar aslında. Bir yerlerden başlamamız lazım ve bu nükleer...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – AR-GE’yle olması lazım.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Özür diliyorum, o da olsun, AR-GE’yle de olacak ama az önce de söyledim, maalesef geçmişin ihmalkârlığı Türkiye’ye öyle bir zaman...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yirmi iki yıl oldu, ne geçmişinden bahsediyorsunuz!

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Yirmi iki yıl bunun için yeterli bir zaman mı? Türkiye’nin 2001 yılındaki şartları, bunların hepsi değerlendirilebilir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yirmi iki yıl öncesi...

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Seksen senede hiçbir şey yapmamışız, yani bunu ben doğru bulmuyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani söylüyorum ya işte, uranyumdan sarı pasta üretilmiş diyorum.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Tartışılabilir, zamanı fazla uzatmayacağım ama kıyılarla ilgili olan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 1979 ila 1982 arası... Bakın, AK PARTİ döneminde 1.250 kilogram uranyum sarı pasta yok diyorum, yok. Nerede diyorum?

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Öbür diliyorum, bakın, o farklı bir konu. Hakikaten Komisyonun zamanını alıyorum ama kıyılarla ilgili de tamamen siyasi bir değerlendirme olduğu için cevap vermek istiyorum. Ben şunu bilmiyorum: “Deniz kıyılarında belediyelerin imarı” diye bir kavram var mı? Bilmediğim için soruyorum. Yani “denizde imar” diye bir kavram var mı?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Yok.

Yani, şimdi, az önce, işte, kıyılarda CHP’li belediyelerin olduğu ve bu yüzden belediyelerin işine dâhil edilmediğinden bahsedildi. O zaman denizlere kıyı olmak bir şey ifade etmiyor. Buradan yola çıkarsak da bu iş daha çok göllerde olacak husus, göller bölgesinde de o zaman AK PARTİ’li belediyeler var. O zaman biz bu kanunu çıkarırken en çok AK PARTİ’li belediyeleri dışarıda bırakıyoruz bu bakış açısıyla. Yani burada konuya böyle yaklaşmak doğru değil, kastettiğim o. Haritalardaki belediyelerin olduğu coğrafyaya bakıp “Burada CHP’liler var, biz bunu böyle yapalım.” diye bir şey olur mu, mümkün mü böyle bir şey? Dolayısıyla daha gerçekçi, daha reel yaklaşımlar yaparsak ifadenizde...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Belediyeler de o alanların paydaşları konumunda. Ege Denizi gibi kritik bir denizde siz Birleşik Arap Emirlikleri’ni bir patron olarak getirip oturtuyorsunuz.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Burada öyle bir şey yok. Bundan nasıl böyle bir şey çıkardınız?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bak, Libya politikamız, FETÖ’nün yaptığı hain darbe girişimi, tüm bunlarla ilgili sizin şerh koyduğunuz bir ülkeye Ege Denizi hattında bir proje alanı açıyorsunuz, tahsis ediyorsunuz. İmar planlarında yapılmadan tahsis edilebileceğini söylüyorsunuz.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Bunu nasıl çıkıyorsunuz, bunu nereden çıkarıyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Proje alanı”ndan kastınız nedir? Ben gerçekten bilmediğim için soruyorum. Ege Denizi’ndeki proje alanı nedir? Bilmediğim için soruyorum ben. Nedir proje alanı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yoktunuz, dinlemediniz işte.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Allah Allah, neymiş o proje alanı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hemen açıklayayım, söyleyeyim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Biliyorsanız söyleyin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Söyleyeyim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Neymiş proje alanı Ege Denizi’nde?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, bakın, diyor ki: “Birleşik Arap Emirlikleri’yle yapılan stratejik ortaklık anlaşmasına göre 2.500 megavata kadar deniz üstü rüzgâr projeleri...”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, bu nerede yapılacak? Doğu Anadolu’da yapılacak hâli yok herhâlde.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nereden biliyorsunuz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Deniz üstü” diyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, belki Karadeniz’de yapacak, belki Antalya sahillerinde yapacak.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Deniz üstü” diyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Deniz üstü olunca niye Ege’yi çıkarıyorsunuz buradan? Ege’yi nereden çıkardınız?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Söylüyorum, cevap veriyorum: Özellikle o Baltık Denizi’nde -Danimarka, İsveç, Finlandiya gibi ülkeler- denizin derinliği çok yüksek olmadığı için derinleştikçe rüzgâr santrali kurmak denizde imkânsız hâle geldiği için belirli bir sığlıkta bunu yapmak mümkün. Karadeniz tektonik olarak buna uygun değil. Karadeniz’de 5 metre gittiğiniz anda birdenbire derinlik çok yüksek seviyelere çıkıyor. O yüzden bu proje Karadeniz’de değil.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam da “off-shore” teknolojisi gayet geliyor, şu anda okyanusların üzerinde dahi bunları kurmakla ilgili yüzer santrallerin teknolojisi geliyor. Orada “Ege” geçmiyor, tamamen yorumla burada gündemi meşgul ediyorsunuz. Demek ki “Ege” yazmıyormuş.

Teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, okyanusta kurulanlar rüzgâr santrali değil. Deniz üstü rüzgâr projesi demek ki Ege’deymiş.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Ege” yazmıyormuş, siz kendi çıkarımınızla gündemi meşgul ediyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ege’ymiş.

Yani Doğu Akdeniz’de Rusya’ya nükleer santral tahsis ediyorsunuz, Ege Denizi’ni de Birleşik Arap Emirlikleri’ne tahsis ediyorsunuz. Zaman arttıkça göreceksiniz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ne kadar kötü bu ifadeler ya! Hiçbir şey yok orada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani örnek olarak, altmış yıl ömrü var nükleer santralin.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, örnek diye şu Ege’yi nereden çıkardınız?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bak, altmış yıl Akkuyu Nükleer Santrali’nin ömrü var; yirmi yıl uzatma süresi var, yirmi yıl sökülü var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nereden biliyorsun?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Batı Karadeniz’de yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Batı Karadeniz” diyorsun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yüz yıl boyunca Akkuyu Nükleer Güç Santrali’nin bulunduğu vatan toprağını Rusya’ya tahsis ediyorsunuz, 2125 yılına kadar. Bakın, bizim torunlarımız sizi nasıl anacaklar acaba?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, arkadaşlar, bu kadar ucuz yapmayın bu işleri, bu kadar uzatmayın bu işleri. Tamamen sündürme bir konuşma.

Söz isteyen var mı arkadaşlar?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kapattınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sizi mi kapattık?

Lütfen süreye dikkat edelim yoksa grup kararı almak zorunda kalırım. Yani böyle yarım saat konuşmalarla bu işi bitiremeyiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani 2125 yılına kadar Akkuyu Nükleer Güç Santrali’nin bulunduğu toprak parçası Rusya’ya ait olacak. Bir cevap vermiyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Beyefendi, Sayın Vekilim, sürenizi kullandınız, yarım saat kullandınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz sordunuz ya Ege Denizi’ni, ben cevap verdim. İşte ona da siz cevap verin.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok Ege Denizi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2125 yılına kadar Rusya’ya ait olacak, yanıt vermediniz.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Biz de öyle olmadığımız söylüyoruz, cevap verdik.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Rusya’nın şu anda Suriye’nin içerisinde üsleri var zaten.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Biz cevabımızı verdik.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biz Suriye miyiz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Mersin’e 100 kilometre ötede zaten üsleri var. Yok üs kuracak, oraya bilmem ne koyacak; ona ihtiyacı yok ki Suriye’den almış zaten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Türkiye, Suriye mi ya?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Suriye’den almış diyorum, almış.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Diyorum ki Suriye’den bize ne, biz Türkiye’yiz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Mahmut Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Acaba o gemilerle neler girecek? Bakalım denetleyebilecek misiniz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Biz denetleriz, siz merak etmeyin.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Bundan dolayı olmadı zaten; armudun sapı, üzümün çöpü derken...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Komisyon Başkanı ve Komisyon Başkan Yardımcısı konuşunca bana düşen dinlemek.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Ben bir teknik insan değilim ama hukukçuyum, hukukçu kimliğimle konuşmak istiyorum. Şimdi, Değerli Başkanım, dünyada iki türlü hukuk sistemi var; biri kazuistik sistem dediğimiz sistem, biri de bizim dâhil olduğumuz Kara Avrupası hukuk sistemi. Kara Avrupası hukuk sisteminde her şey motamot olarak kanunda yazılmaz, bazen denilir ki: “Tanımlama nereye çıkar yani kanunun mefhumumuhaliifinden ne çıkar?” İşte, bu kanunun mefhumumuhaliifinden çıkan mana... Sayın Deniz Bey dedi ki: “Karadeniz derinliklerde; bunun teknik anlamda uygulanması imkânsız, proje burada uygulanır.” Siz cevap vermeye çalıştınız. Tabii ki düşünce ve ifade özgürlüğüne saygı göstermek lazım; bu bir polemik konusu değildir, düşünce ve ifade özgürlüğü çerçevesinde saygı duymak lazım.

Şimdi, biraz önce Deniz Bey dedi ki: “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında Enerji ve Doğal Kaynaklar Alanında Strateji Ortaklık Çerçeve Sözleşmesi...” Evet, burada. Ne zaman olmuş? Esas komisyon Dışişleri Komisyonu ve tarih 15 Aralık 2023. Tali komisyon sizin Komisyonunuz, size gönderilmiş -siz raporu Dışişleri Komisyonuna gönderdiniz mi göndermediniz mi bilmiyorum ben; ona da bakmak lazım, bakacağız- Esas Numarası (2/1870). Deniz Bey’in o dediklerini resmî anlamda teyit etme açısından bunu söylemek istedim; bu bir.

İkincisi, şimdi, bu teklifte gördüğümüz kadarıyla raporlamayı kaldırılıyorsunuz; teminatın aranması, sigortanın yapılması... Şimdi, değerli arkadaşlar -Allah göstermesin, sizin Bakanlığınız döneminde inşallah olmamıştır ama- biz Türkiye’de şunu gördük: Bu evlerde tüp patlamaları oluyor. Tüpü üreten, tüpü taşıyan ve satışını yapan müşterek, müteselsilen, zincirleme anlamında sorumlu. Şimdi, siz, burada, işletenin taşıyıcısıyla yapacağı yazılı sözleşme nedeniyle sigorta yaptırımını ve aynı zamanda teminatı gösterme zorunluluğunu ortadan kaldırılıyorsunuz. Peki, Allah göstermesin, bir sıkıntı olursa... Bu ülkede yani bu projenin uygulanacağı yerde kimler yaşıyor? Türk vatandaşı yaşıyor. Bu teminatın gösterilmesi vesairesi... Eğer işleten kişi iflas eden birisi ise yani gerçekten vatandaşın zararını, ziyanını, ülkemizin zararını, ziyanını karşılayamayacak bir durumdaysa siz neden burada işleteni sorumluluğundan muaf tutuyorsunuz, kaldırılıyorsunuz? Bu, kimin yararına? Bu, Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşının zararındadır. Orada kim işletmeyi kurmuşsa, yerli olur veya yabancı olur, hiç fark etmez, ben o ayrımı da yapmıyorum çünkü “işleten ibaresi” geçtiği için... Vatandaşın zararına olur; kanunlar vatandaşın zararına yapılmaz, bir denge sağlanır Değerli Bakanım ve Değerli Bakanlık temsilcileri. Burada bu denge unsurunu sağlamak zorundayız. Burada siz raporlamayı kaldırdınız, planlamayı kaldırdınız, sigortayı kaldırdınız, imar planı... Bunun etki analiz raporu var mı? Neden “etki analiz raporu” diyorum? Değerli arkadaşlar bahsettiler. Bu tesislerin kurulacağı alanlarla ilgili vatandaşımızın Anayasa’nın 56’ncı maddesine göre sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına etki edebilecek olumlu veya olumsuz bir rapor var mı elimizde veya bunun etki analiz raporunu yaptınız mı Değerli Bakan Yardımcım? Varsa, bizimle paylaşırsanız da seviniriz çünkü bir kanun yapılırken en azından o kanunun etki analiz raporu yapılır.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Mahmut Bey, burada, size verimiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bir zahmet istiyorum, bir arkadaşla gönderebilirseniz mutlu olurum, istiyorum mümkünse yani daha iyi olur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bunu daha önce vermeniz gerekiyordu.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Daha önceden dağıtılmış olsaydı çok iyi olurdu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İstemesine gerek var mı yani? Sizin daha önce dağıtmanız lazım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Komisyon üyelerimize verdik.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yeni dağıttılar.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bir zahmet onu istiyoruz sizden, istirham ediyorum.

Sayın Özkaya burada mıdır? Keşke olsaydı ama yine hukukçu arkadaşlarımız var. Şimdi, bize hukuk fakültesinde şöyle bir cümle öğretiler yani çok anahtar bir kavram: “Şekilcilik, keyfliğin başdüşmanı, özgürlüğün de ikiz kardeşidir.” Bu cümleyi şununla bağlamak istiyorum: Yani “Raporlama, şekilcilik.” deniliyorsa, işleri geciktiriyorsa doğru bir anlayış değil çünkü o raporlamayla en azından o tesisin, o bölgenin coğrafi anlamda getirebileceği o kâr ve zarar anlamında, etkisi anlamında... Yani burada keyfi anlamında olmaması lazım. Teminat, yine aynı şekilde...

Mesela bir maddede demişsiniz ki: “Bu kanunun uygulamasıyla ilgili Cumhurbaşkanı karar verir.” Yani arkadaşlar, bari “Cumhurbaşkanı kararnamesiyle” deyin onu... Yani Cumhurbaşkanının kararnamesi olur. O “kararname” ibaresi dahi yazılmış değil yani “Cumhurbaşkanının kararı” diyor. Cumhurbaşkanının kararı olur mu? “Bu bir Cumhurbaşkanı kararı.” dediğiniz andan itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi, yetkisini devretmiş olur. Bari ona “kararı” demeyin, “Cumhurbaşkanı kararnamesi” deyin. Yani kanun yazma tekniği açısından...

Mesela, biraz önce Meclis Kanunlar Kararlardaki değerli arkadaşlara dedim ki: Bana Kanun ve Kararların bununla ilgili bir inceleme raporunu verir misiniz? Hâlen gelmedi. İnceleme raporunda bunları yazmış mısınız, yazmamış mısınız? Ya -Allah rızası için- yani sizin bu raporlarınız da âdeta buradaki gizlilik gibi olmuş. Yani bu raporları niye bizimle paylaşmıyorsunuz? Şimdi ben bu raporu tekrar istiyorum sizden. Ne zaman gelecek bana? Ben konuşmadan önce burada arkadaşlar konuştu; üzerinden yarım saat, bir saat kadar bir süre geçti. Yani kanunun inceleme raporu daha bana verilmiyorsa yarın öbür gün bununla ilgili bu gizlilikleri vesairesini, olabilecek keyfilikleri... Sürekli sizin iktidarda olacak hâliniz yok, başka birisi gelir, gider yani bu, hayatın olağan şeyi. Niye bunu gizli tutuyoruz? Gizli tutmayı gerektiren bir neden yok. Bakın, bir kanun inceleme raporu eğer gizli tutuluyorsa kim bilir burada siz daha neleri gizli tutacaksınız.

Benim bu aşamada söyleyeceklerim bunlar ama sizden istirhamım, bir: Burada kamu yararı amacıyla bir kanun yapılıyorsa, bu bir kamu hizmeti ise bunu öncelikle bir alt komisyona göndermenizi istirham ediyorum. Yani bu kanun alt komisyonda... Nedir? Üniversitelerden birer rapor alın, sivil toplum kuruluşlarından rapor alın, bu konunun uzmanı olan arkadaşlarımızı en azından davet edin. Yani kanun çıkıyorsa yazboz tahtasına dönüşmesin. Bakın “Daha önce yapılmış; yok efendim, şu...”

Mesela, süreler kaldırılıyor. Süreler aslında bir nevi keyfiligi ortadan kaldırmanın da argümanıdır. Eğer bir işi siz süresiz yapıyorsanız, denetimi kaldırıyorsanız, raporlamayı kaldırıyorsanız, planlamayı kaldırıyorsanız, sigortayı ve yaptırımı, teminatı kaldırıyorsanız orada keyfilik olur. Bu keyfilğin de zararını kim çeker biliyor musunuz? Vatandaşlar çeker.

Benim sizden istirhamım bu. Belki sizin de amacınız zaten iyi niyetli olarak kamu yararı ama farkına varmadan da bunlar... Yani ne kadar dikkatlice inceledi bunu teknik insanlar? Sizin içinde hukukçu arkadaşlarımız mutlaka vardır ama yani bunu sizden istirham ediyorum. Adalet Komisyonundan da bir tali komisyon raporu aldınız mı, almadınız mı, bilemem. Veyahut da üniversitelerde maden hukukuyla ilgili öğretim üyeleri var. Yani maden hukukuyla ilgili hukukçu raporlarınız varsa bunları da bizimle paylaşırsanız sevinirim.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

“Mefhumumuhali” mi dediniz siz?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Dinliyorum sizi.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Öyle dediniz. Siz öyle mi dediniz?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Siz nasıl anladıysanız dinliyorum sizi, ben sizi dinliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Şimdi, siz tecrübeli bir parlamentersiniz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ters manasından çıkan sonuç budur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Yok. Şimdi, siz tecrübeli bir parlamentersiniz. Şimdi, biz kanun yaparken “mefhumumuhali” diye bir iddiayı ortaya atarsak yarın bir gün hâkimler çıkıp “Aslında burada Parlamento bunu kastetmemişti, bunu kastetmişti.” deyip o kanunu öyle yorumlarsa siz bundan rahatsız olmaz mısınız?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Aynen çıkıyor, aynen çıkıyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Bizim öyle gizli hiçbir gündemimiz yok. Kanunları usulüne uygunca tartışıyoruz, gerekçelerini de yazarak tartışıyoruz. Siz bizim kastetmediğimiz bir şeyi kendiniz yorumluyorak...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üstat, uluslararası sözleşme bu, yorumlamıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Yorumluyorsunuz. Ege yok orada.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Buyurun, uluslararası sözleşme burada.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Dolayısıyla bir tecrübeli parlamenter olarak ben açıkçası sizin bu cümleyi kurmanızı yadırgadım.

Evet, teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bakın, 15 Aralıkta siz Birleşik Arap Birleşik Arap Emirlikleri'yle sözleşme yapıyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, yaptım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – ...Ve üç aylık süre içerisinde bunu gayet rahat getiriyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Orada “Ege” yazmıyor, “Ege” yazmıyor.

Evet, teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Beyefendi, bu uygulama Karadeniz’de olamaz, bu ancak Deniz Bey’in bahsettiği Ege, Akdeniz gibi kesimlerde kurulabilir yani olan şekli bu.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Altıntaş...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Özür diliyorum, son cümle.

Kusura bakmayın, özür diliyorum.

Yani burada müracaat eden şirketler var mı, yok mu şu aşamada? Varsa bu bilgileri de bizimle paylaşır mısınız veya kaç tane şirket var?

Teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Onu Birleşik Arap Emirlikleri’ne sormak lazım.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Nereden çıkarıyorsunuz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sözleşme öyle diyor, “On sekiz ay boyunca Birleşik Arap Emirlikleri veya onun gösterdiği kuruluşlar yapabilir.” diyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Keşke gelip rüzgâr yatırımı yapsalar, keşke... Emin ol, devletimize o kadar faydası olur ki.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Keşke Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak biz yatırım yapsak.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hatta siz yapın. Bak, aynı sözleşmeyi size verelim, yatırımı siz yapın, ben yatırımınızı her ay ziyaret edeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Keşke devlet olarak biz yapsak.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Her ay, her ay... Keşke siz yapsanız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Keşke devlet olarak biz yapsak.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Sayın Altıntaş.

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, saygıdeğer basın mensupları, bu konunun değerli uzmanı bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerindeki görüşlerimi sunmak üzere söz almış bulunmakla beraber, görüşlerimi sunmadan evvel bir usul meselesini de tartışmak istiyorum. Son yıllarda Parlamentomuzun en büyük uygulamalarından bir

tanesi “hızlı kanun yapma tekniği” adı altında torba kanunu sürekli Parlamentonun önüne getirmesidir. Bu tür önemli meselelerde her çeşit işi bir torba mantığı içerisinde getirip kısa sürede yapmak, işi zorlaştırmak ve konuşmalardan yorgunluk belirtisi duymak doğru değildir. “Hızlı kanun” diye bir metot yok, doğru, adil ve uygulanabilir kanun vardır. Hızlı kanun tekniğiyle alakalı hukuk dilinde kullanılan bir söz vardır, onu da Komisyonun huzurunda kullanmak istiyorum: Yok kanun, yap kanun; ne kadar çok kanun, o kadar bozuk kanun. Dolayısıyla bu tür sıkıntılarla karşı karşıya kalmamak için kanun yapma tekniğine uygun bir şekilde Komisyonlarımızı çalıştırarak herkesin fikir ve görüşleri aldıktan ve uygun bir vasat temin edildikten sonra kanun yapılması doğru olur diye düşünüyorum. Ayrıca, iktidara mensup bir değerli milletvekili arkadaşımız “Bizim işimiz sizin eleştirilerinize cevap vermek değildir. Biz bürokrasi ve iktidar olarak hata yapmıyoruz, hatayı siz yapıyorsunuz.” gibi bir ifade kullandı, bu ifadeyi de doğru bulmadığımı beyan ediyorum.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Yanlış söylüyorsunuz, öyle bir şey demedim.

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) – Efendim, yanlış söylüyorsam tamam, doğrusunu siz söylemişsiniz; teşekkür ederim.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Kayıtlara bakın lütfen.

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) – Değerli arkadaşlar, ben önerilerimi de burada sunarak bir daha Komisyonun gündemini meşgul etmemek için şu konuların altını çizmek istiyorum: Doğal gazda likit bir ticaret merkezi olabilmenin yolu ticaretin önündeki engellerin kaldırılmasından geçer. Eğer bu engelleri kaldırabilirsek Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Avrupa bölgesinde derinliği olan bir fiyat endeksi, fiyat kilometre taşı oluşturabiliriz. Bunun önünde kendime göre üç engel bulunmaktadır. Hukuki engeller, yasamanın konusudur; ticari engeller ve teknik engeller. Hukuki engeller: Gaz ticareti yapacak olan herkesin rahatça piyasaya girişi ve çıkışının sağlanması gerekir. Bugün getirilen tek ticaret lisansı önerisi eksik bir öneridir. 4646 sayılı Yasa’nın temel yanlışlıklarından biri ülkeye göre ihracat lisansı rejimidir ancak burada yapılması gereken tek şey bu değildir; ihracatla birlikte ithalat ve toptan satış lisanslarının tek bir lisans altında toplanarak doğal gaz ticaret lisansı tesis edilmelidir. Böylece, ticaret merkezinde gaz ticareti yapacaklar tek bir lisansla gerek ithalat gerekse iç piyasada toptan satış gerekse de ihracatı dinamik bir şekilde tek bir lisansla yapabilmelidir. Bu sayede doğal gaz ticaretinde hızlı gelişen swap, vadeli işlemi swapı gibi ticari enstrümanların gelişmesinin önü açılır. Ayrıca, EPDK’nin vermiş olduğu fiziki gaz ticareti için bu doğal gaz ticareti lisansının gerçek ve tüzel kişiliklerin hepsine açık olması gereklidir. İç piyasada serbest tüketici konumunda olan her gerçek ya da tüzel kişinin satın aldığı ve tükettiği doğal gazın tüketemediği kısmını EPIAŞ’ta Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsalarında fiziki olarak BOTAŞ’la iletişim sisteminde -doğal gazı- serbestçe alıp satabilmesinin önü açılmalıdır. Ancak bu sayede derinliği olan bir likit ve doğal gaz piyasası kurulabilir. Bu nedenle, önerim; ihracat lisansı, toptan satış lisansı, ithalat lisanslarının tamamının kaldırılarak tek bir doğal gaz ticaret lisansı verilmesine ilişkin bir düzenlemenin tesis edilmesidir.

İkinci konu: Ticari engeller ve rekabetin oluşması durumunda, BOTAŞ bu piyasada bir oyuncudur, KİT olmasına rağmen diğer oyuncular gibi lisans almıştır. Siyasi iradenin BOTAŞ’ın fiyat politikası üzerinde, BOTAŞ’ın astronomik zararlarına rağmen doğal gazı sübvansetmesi piyasada rekabet koşullarını yok etmektedir. BOTAŞ’ın bu büyük zararları KİT Komisyonuna sunulan raporlarda da görülecektir. BOTAŞ’ın Gazprom ve diğer şirketlere olan astronomik borçları bu Komisyonun konusu değildir ancak herkesin malumudur. BOTAŞ’ın mali gücünü zayıflatarak iflas durumuna getirmek, milli güvenliği tehdit edecek noktada da algılanabilir. Bu konuda, gaz ticaret merkezinin oluşturulması da en büyük engeldir. Rekabet Kurumunun 4646 sayılı Yasa’ya göre müdahale hakkını kullanmaktan çekinmesi uygun değildir. Bu nedenle ve bu benzeri piyasa bozucu fiyat politikası uygulayanlar için

açık seçik tek cümle yazılmalıdır, “Piyasada hâkim durumda olan piyasa oyuncularının EPİAŞ’da oluşan doğal gaz referansının fiyatının altında doğal gaz satışı olmayacaktır.” denilmelidir. Böylece BOTAŞ’ın zarar etmesinin önüne geçilecektir. Bu, kamu yararı gerektiren bir iştir. Siyasi irade BOTAŞ’ın cebinden sübvansiyon yaparak oy devşirmeyecektir. Eğer dar gelirliye gaz üzerinden destek verilecekse bunun yeri genel bütçedir, bütçe kanununa kaynak konulur ve oradan ihtiyaç sahiplerine gerekli destekler verilir; BOTAŞ bir KİT’tir genel bütçenin dışında bir kuruluştur.

Üçüncü konu ise teknik engel ve kapasite kısıtlarıdır. Özellikle ihracat noktalarında ihracat kapasite kısıtlarını ortadan kaldıracak çözümler bulmak gerekmektedir. Bunun ilk yolu LNG terminallerinde yeniden yükleme imkânlarının geliştirilmesi için teşvik, küçük LNG ticareti yükleme imkânlarının geliştirilmesi, sıvılaştırma tesislerinin yapılabilmesi için teşvikler ve LNG tesis lisansında gazlaştırılma, sıvılaştırma, boşaltma, yükleme işlemlerini de kapsayacak şekilde yeniden düzenleme yapılması yerinde olacaktır.

Lisanslı ürün “fitting” faaliyetlerine geçmek amacıyla yapılacak başvurular için lisans alma bedeli, lisans süresi ve diğer hususların, EPDK tarafından lisanssız üretim faaliyetlerine devam edecek tesislerde üretilen elektrik enerjisi için uygulanacak fiyat ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasların Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesinden vazgeçilerek bunun EPDK tarafından yapılması uygun olacaktır.

Ayrıca, tarih boyunca devletimizin mali ve ekonomik yapısını derinden sarsan konuların başında bütçe dışı uygulamaların, icranın kaynak kullanabilmesini temin etmek maksadıyla yaratılan fonların hepsi uzun vadede Türk milletinin ve Türkiye maliyesinin başına önemli dertler ve problemler açmaktadır. Dolayısıyla, Varlık Fonu da bugün uygulamaları ve ortaya çıkan sonuçları itibarıyla Türk ekonomisine bir fayda sağlamaktan ziyade zarar sağlayacak durumdadır çünkü sürekli cari açık, dış ticaret açığı ve kontrol edilemez miktarlarda bütçe açığı veren ülkemiz ekonomisinin bütçe dışı fon oluşturmaya uygun değildir. Denetimsiz ve kontrolsüz bir şekilde faaliyet izninin verilmesi belki görüntüde icra makamına kolaylık sağlıyor gibi olsa da sonuçta ortaya çıkacak olan zarar kapatılamayacak kadar büyüktür. Böyle bir keyifliği milletimizin ve devletimizin kaldırabilme gücü yoktur. Bu tür ekonomik faaliyetlerin denetim ve işleyişi sıkıntılı olarak Varlık Fonu kapsamında değil diğer metotlar uygulanarak yapılması gerekmektedir.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Vekillerimizden başka kimse kalmadı herhâlde.

Şimdi STK’lerimizden söz talep edenler var, geneli üzerindeki görüşmelerde onlara da söz verelim, daha sonra inşallah maddelere geçeceğiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, STK’ler maddelerde söz almıyor mu?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani burada bitirelim istiyoruz. Zaten meramlarını söyleyecekler burada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani ihtiyaç hasıl olursa...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sorarız çok fazla görüş belirtmek isteyen olursa.

Buyurunuz.

GÜNEŞDER BAŞKANI SERDAR EKİZ – Sayın Komisyon Başkanım, sayın Komisyon üyelerim, saygıdeğer bürokratlar, sivil toplum kuruluşları başkanları ve yöneticileri; hepinizi Güneş Enerjisi Yatırımcıları Derneği adına saygıyla selamlıyorum.

Efendim, biz 2012’de çıkan Lisanslı Elektrik Üretim Yönetmeliği kapsamında yatırım yapan Türkiye’nin ilk güneş enerjisi yatırımcıları, cengâverleriyiz. O dönem, 2009 yılında, bu masada, Sayın Başkanım, yerinizde Soner Aksoy Bey vardı, 2009 yılında lisans yasası çıkarken. Çok güzel bir ortamda bu yasa çıkmıştı. Türkiye için büyük bir aşamaydı, dünya ligine yükselme anlamında güneş enerjisi anlamında büyük bir özveriyle o zaman Komisyon bu kararı almıştı. Sonrasında da işte geldiğimiz gün itibarıyla 12 bin megavatlık Türkiye’nin bir güneş enerjisi kurulu gücü oluştu; toplam üretimde de payı yaklaşık yüzde 6,5 seviyelerinde. Bu, ülkemiz adına büyük bir başarı.

İlk yatırım yaptığımız süre zarfında 1,5 milyon dolar olan güneş enerjisi santral yatırımları, zaman içinde emtia fiyatlarının ucuzlaması, yatırımcıların çoğalması, üretim maliyetlerinin düşmesi sebebiyle şu anda 500 bin dolar seviyelerinde; 1 megavatlık santral kurulabiliyor. O dönem yatırım finansmanı anlamında da büyük zorluk çeken biz yatırımcılar, bütün varlığımız ipotek vererek bankalara borçlandık ve risk aldık. O dönem güneş enerjisi dünyada çok yaygın olmasına rağmen Türkiye’de olmadığı için bilinmezlik üzerine yol almıştık ama bugün geldiğimiz gün itibarıyla büyük bir gurur ve onur taşıyoruz.

Bizim 8’inci madde üzerinde görüş olarak beyan edeceğimiz konu şudur: Bu güneş enerjisi yatırımcıları Anadolu’nun üçra köşelerinde faaliyet gösteren Anadolu kaplanlarıdır. Bunlar, orada ticari faaliyette bulunan, sanayici olan KOBİ niteliğindeki küçük yatırımcıların oluşturduğu bir gruptur. Yaklaşık 12 bin yatırımcıdan bahsediyoruz. YEKDEM kapsamında olan 13,3 dolar sentlik yatırım 6 bin megavatlık kısmı kapsıyor. Bu anlamda, 6 bin megavatlık santraller on sene sonra teknik ömürlerinde azalma ve teknik yeterliliklerinde azalma olacağı sebebiyle yenilenmeye, inovasyona girecek. Bu anlamdaki maliyetler ve sistem kullanım bedellerine, on yıl içinde lisanslı bir santrale göre 240 bin dolar fazladan gelir elde edilmesi sebebiyle -lisanssız santrallerin katkısız bu haklara imtiyazlara sahip olduğundan kaynaklanan bir avantajı olduğu söylene de- zaman içinde sistem kullanım bedellerine yapılan artışlarla bu 240 bin dolarlık ek katkı payı en direkt olarak alınmıştır. Burada 2012 yılında yaklaşık 250 bin dolar öz sermayeyle 1 megavatlık santral yatırımı yapan yatırımcı on sene sonunda 269 bin dolarlık bir gelir elde ediyor. Bu arada doların zamanla kaybını da göz ardı etmiş oluyoruz. O zaman, 2012 yılında arsa veya herhangi bir gayrimenkule yatırım yapsaydı, bunun üzerine katbekat bu gelirler elde edilecek. Zaten bizim bütün yatırımcılarımızın temel sorunu şu: “Keşke böyle olacağını bilseydik, biz o zaman bu yatırımları gidip toprağa gömseydik, böyle bir riski almasaydık.” yaklaşımına sahiplerdir.

Sayın Komisyona naçizane önerimiz şöyledir dernek olarak: 2 Aralık 2020’de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde KATS fiyatının yüzde 85’i olarak öngörülen yasa üzerine bütün finansman çalışmaları yapılmış olup biz, bu şekilde kalması konusunda piyasa fiyatı azaldıkça gelirimiz azalacağını önemseyerek bu şekilde kalmasını öneriyoruz ve ayrıca megavat başına 3 milyon TL katkı payı ödenmesiyle ilgili bir bütçe oluştursa yaklaşık 18 milyar TL’lik bir fonun, bir kaynağın ülkemiz gelirine yazılmasıyla ilgili katkı vermek istiyoruz.

Bununla ilgili gereğini arz ediyoruz Başkanım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Kanun teklifiyle ilgili bir öneriniz yok mu değerli arkadaşım?

GÜNEŞDER BAŞKANI SERDAR EKİZ – Buyurun Sayın Vekilim?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kanun teklifiyle ilgili bir öneriniz yok mu?

GÜNEŞDER BAŞKANI SERDAR EKİZ – 8’inci maddeyle ilgili mi?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bilmiyorum, hepsiyle ilgili.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Yani şunu diyor arkadaşlarımız: “Biz YEKDEM fiyatından satmayalım, bize böyle bir şey yapmayın, serbest piyasa oyuncusu olalım, biraz pahalı satalım elektriği.”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani bu kanunla ilgili bir talebiniz yok mu?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İşte, bu kanunla ilgili talep bu.

GÜNEŞDER BAŞKANI SERDAR EKİZ – Yani kanunun ilk şekli var -2 Aralık 2020’de çıkan- o hâliyle kalmasını istiyoruz çünkü o zaman da o şekilde yayınlanmıştı. Buna karşılık ek olarak da megavat başına yüzer bin dolar katkı verilmesini öneriyoruz efendim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Dengeyi nasıl sağlayacağız, tüketici ile sizin dengeyi?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, tabii, arkadaşlarımızın kendilerine göre talepleri var. Daha önce ben bizzat dinledim zaten arkadaşlarımızı. Yani kendi açılarından haklı oldukları yanlar var, kamu yararı açısından Bakanlığımızın haklı olduğu taraflar var dolayısıyla kararı biz vereceğiz.

Teşekkür ediyoruz.

İkinci sözü TOBB Madencilik Meclisi Başkanı, aynı zamanda UMREK üyesi İbrahim Halil Kırşan’a vermek istiyorum.

Buyurun.

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, milletvekillerimiz, bürokratlarımız ve değerli hazırun; hepinizi konuşmama başlamadan önce saygılarımla selamlıyorum.

Benim iki şapkam var: TOBB Madencilik Meclisi Başkanım, aynı zamanda iki dönemdir UMREK üyesiyim.

UMREK’in doğuşu ve gelişmesiyle ilgili çok kısa bir bilgi vereyim ki konunun manası anlaşılsın. 90’lı yıllarda madencilikte söz sahibi olan Avustralya gibi, Kanada gibi ülkelerde spekülâtif ve manipülâtif hareketler biliyorsunuz, orada borsaya açık çok sayıda maden şirketi var- haksız bir kazanç sebebiyet verdiği için bir çekidüzen verelim şeklinde bir anlayışla bir yapı kuruldu ve CRIRSCO çatı şemsiyesi altında ülkeler yavaş yavaş bu yapıya uygun uluslararası standartlar geliştirdiler? İşte, Avustralya’nın JORC standardı, Avrupa’nın PERC standardı falan gibi ve o çerçevede bir yapı gelişti, uluslararası bir standart oluştu ve o çatı şemsiyenin de icazet almak ve akredite olmak zorunluluğu doğdu. Şu ana kadar Türkiye’nin de dâhil olduğu 15 ülke UMREK üyesi olarak hareket ediyor. UMREK nedir? Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu olarak geçiyor. Ülkelerdeki sıkıntı paraya, finansmana dayalı olduğu için tamamen bu şeyin önünü kesmek üzere iki amaçla doğdu: Bir tanesi, finansmana erişim, bankalardan kredi temini; ikinci husus da borsaya açılacak şirketler zapturapt altına alınsın ve o şekilde bir hareketle şey yapılsın. Dolayısıyla dünyada da aslında tamamen keyfiyete bağlı, hiçbir zorunluluk olmadan...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Dünyada bunun mecbur olduğu bir ülke var mı?

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Yok, kesinlikle yok, tamamen keyfiyete dayalı bir yapı.

Ülkemiz de 2016 yılında yasal mevzuata kavuştu, 2017’de yönetmeliği çıktı ve 2018 yılında da CRIRSCO tarafından hüs-nükabul gördü ve şu anda üçüncü dönem olarak UMREK üyeleri devam ediyor çalışmalarına.

Sayın Başkanım, dediğim gibi, buradaki yapı tamamen bankalara kredi olarak başvurulduğunda bir uluslararası standart olsun, bir rapor olsun; ikinci husus da borsaya açıldığında... Bir de şunu ifade edeyim: Sermaye Piyasası Kurulu burada bir zorunluluk getirdi. Borsaya açılacak maden şirketleri mutlaka UMREK koduna uygun bir yapıyla hareket etmek zorunda. Burada da bir şey var. SPK’nin yaptırımını zorunlu, BDDK’nin de kredi verme noktasında bankalara bir tavsiye kararı var bu UMREK

raporunun uygulanması konusunda. Dolayısıyla bizim ülkemiz de bu manada bir yapı kurdu ancak yasa düzenleyici yürürlüğe ilk girdiğinde bir zorunluluk meydana getirdi. Burada da ikiye ayırdı: Beş senelik bir yapı için, işte, biraz daha araması kolay olan doğal taşlar, mermerler... İşte, şubatin ortalarında doluyor süresi. İkinci sınıf madenler de 4'üncü grup diye addettiğimiz bakır, kurşun, çinko, altın. Bu manada da böyle bir yapıyla on senelik bir yapı kuruldu, dendi ki ruhsat sahiplerine: "Siz bu rezervi bulun, UMREK raporuna bağlayın, yoksa biz taksir ederiz." Şu anda aslında bu zorunluluktan kaynaklanan ve bu manada da yetkin kişi sayısının azlığından kaynaklanan bir sıkıntı var. Şu anda Türkiye'de toplam 180 yetkin kişi var ancak baktığımız zaman, 10 bin tane işletme ruhsatı, 5 bin tane arama ruhsatı var. Dolayısıyla bu yapıyla bu kadar çok sayıda ruhsatın aslında UMREK raporuna bağlanması fiziki olarak mümkün değil. Dolayısıyla bizim burada madencilik sektörü olarak net bir şekilde bu yapının kesinlikle hem 2'nci grup hem de 4'üncü grup için keyfiyete dayalı zorunluluktan çıkarılması hususunda bir ısrarımız var, talebimiz var. Neden? Çünkü evet, mutlaka UMREK yaşamalı, devam etmeli ve bu yapıya sahip çıkılmalı ancak burada bir zorunluluk olursa, korkarım, altyapı yetersizliğinden, fiziki yetersizlikten, eleman yetersizliğinden bu yapıyı daha doğmadan veya işte büyümeden boğmuş oluruz. Bu noktada, net bir şekilde sektörümüzün talebi hem ikinci grup doğal taşlar için hem de dördüncü grup metalik madenler ve diğer madenler için mutlaka bu yapının keyfiyete dönüşmesi ve zorunluluktan çıkarılması Sayın Başkanım.

Arz ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Müzeyyen Hanım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben bir şey sormak isterim, lütfen, kalkmadan.

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Buyurun efendim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Şimdi, bir kere, personel ve mali yetersizlikler gerekçe gösterilerek UMREK raporlarının kaldırılması ne kadar doğru, bu tartışılır; bir kere bunla ilgili bir yanıt vermenizi isterim.

İkincisi, UMREK standartlarında rapor hazırlanmazsa hangi standartlarda hazırlanacak ve bunu kim denetleyecek?

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Milletvekilim, şöyle arz edeyim: Bu yönetmelikte, bu değişiklik, bu kanunda değişiklik olursa hiçbir şekilde UMREK ortadan kalkmıyor, UMREK'in yapısı aynen devam ediyor, hiçbir şekilde burada bir sıkıntı yok. Tamamen sektör UMREK'i de benimsemiş durumda ve zaten dördüncü grup diye addettiğimiz bakır, kurşun, çinko gibi sermaye finansman ihtiyacı fazla olan madenciler mutlaka bu UMREK koduna uygun bir yapıyla hareket ediyorlar ve bu raporları mutlaka kullanarak -yaptırarak- o şekilde finansman kuruluşlarından -bankalar, IBRD, Uluslararası Dünya Bankası falan, onlardan-kredi talebinde bulundular. Zaten bu olmadan olmaz. Burada temel sıkıntı şu: Küçük madenciler. Zaten Türkiye'de yüzde 10'luk kurumsal bir yapı var, yüzde 90 aile şirketine dayalı bir yapı var. Burada, küçük madenciler bu finansmanı bulamadıkları için bir sıkıntı var. Zaten finansmana erişim noktasında ihtiyacı olan firmalar başvuruyor, burada hiçbir sıkıntı yok.

Diğer husus neydi Sayın Vekilim, pardon?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hangi standartta hazırlayacaklar eğer bu standartta olmazsa?

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Burada da 3210 sayılı Maden Kanunu var. Kanunda fazlasıyla bu maddeler tatad edilmiş, zikredilmiş; başlangıcından, arama ruhsatından, ta bitişine kadar ÇED süreçlerinde hepsi tamamen zikredilmiş ve burada zaten tamamen uluslararası standartlarda bir madencilik yapılıyor. Bizim derdimiz, özellikle bu finansman ve banka kredileri konusunda bu UMREK’in önce bir oturtulması, yeteri kadar yetkin kişiye ulaşıldıktan sonra belki o manada bir yapıya doğru evrilebilir ama altını net bir şekilde çiziyorum, dünyada hiçbir şekilde zorunlu bir standart uygulaması yok yani.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, izninizle bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şimdi, efendim, dediniz ki: “UMREK koduna uygun zaten hareket ediliyor.”

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Evet efendim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Peki “UMREK koduna uygun hareket ediliyor.” bu genel kuraldır aslında, biz kanunun çıkarıldığı gibi genel kural... İşte, kırmızı ışıktaki durması lazım, yeşil ışıktaki geçmesi lazım ama bu kurala uyulmuyor bakıyorsunuz. Peki, yani bu UMREK koduna uyulmazsa ne olur, bir yaptırım var mı?

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – İfade ettim konuşmamda.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Hani raporlama zorunluluğu getiriliyor ya, siz “Zaten uyuluyor.” dediniz, uyulmadığı hâlde... Çünkü kanun koyucu bunları düşünmek zorunda.

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Milletvekilim, haklısınız ama biz burada şunun altını çiziyoruz: UMREK’in çıkma amacı tamamen finansman ve borsaya açık şirketlerdeki bir yetersizlikten kaynaklanan bir sıkıntı.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Doğru, biliyorum ama dediniz ki “Bunu keyfi bırakıyoruz.” cümlemin aynen o şekilde, not aldım. Keyfilik bizi neye götürür?

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Hayır, “keyfilik” derken, zorunlu olmaktan çıkması hususunda bir keyfilik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bu, keyfiliği getirir.

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Hayır, şöyle, yani zaten bankaya başvuracaksa o UMREK raporunu şey yapıyor. Artı, mesela, altın madenciliğinde siz lalettayin bir uygulamayla bir...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Üstat, orayı demiyorum. Canım ağabeyciğim “UMREK kodu zaten ona uygun hareket ediyor.” Dediniz; uygun hareket edilmezse ne olur diyorum, yaptırım ne?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, bu kanunu biz geçirmezsek, bu işi yapmayan madencilerin elindeki madenler geri alınıyor bildiğim kadarıyla.

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Tahsil edilecek, evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, yani adamın bir mermer sahası var, burada gerekli çalışmayı yapmadığı için yapmadığı yerler geri alınacak.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Devlete gidecek, yabancı kimseye değil yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama zaten devlet verdi ona onu.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Başkanım, pardon, UMREK’le ilgili hemen bir şey yapayım, Mahmut Bey sordu.

UMREK aslında bizim, uluslararası standartlarda kabul edilen raporun oluşmasını sağlamak için yapılan bir şey. Yani biz, yabancı, yurt dışına gitmeyelim, Türkiye’nin de bunu yapabilecek güçte olduğunu göstermek için yapılmış olan bir UMREK’tir. Yani normalde, aslında, bizim kanunlarımızda zaten bu yapıların hepsinin maddeleri korunuyor, hakları korunuyor yani hem çevrenin hem halkın hem devletin bütün hakları korunuyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, benim anlayamadığım şu...

ŞAHİN TİN (Denizli) – UMREK kalkmıyor yani.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Değerli Başkanım, benim anlamak istediğim şu yani her denetim mekanizması bir kalite getirir, bir standart getirir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu denetim mekanizması değil Sayın Vekilim, şöyle düşünelim: Bir saha almış bir madenci, bir kısmında çalışmaya başlamış, devlet diyor ki: “Bu sahanın tamamında çalışmayı şimdiden yap, bu standartlara göre bana bunu raporla. Daha çalışmaya başlamasan bile, diyelim ki on sene sonra başlayacaksın çalışmaya ama sen şimdiden oraların hepsinin çalışmasını yap, bana raporla.” Bu da gerçekten ciddi bir yük o işletmeci için ve...

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Bir konu daha var Sayın Bakanım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başkanım, dediğiniz harfiyen doğru ama şu sıkıntı yaratacak: Ben kalktım, orayı aldım, komple sahaları aldım nasılsa on yıllık bir sürem var. Bu bölüm keyfilik getirecek, ya arkadaş sen işletmeyi işleteceksen bir an önce işlet, işletmeyeceksen sen kalkıp bunu on yıl uzun süreye yapma.

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Yasada o zorunluluklar var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Onlar duruyor, onlarla ilgili bir şey yok.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İkincisi de -özür dilerim- çevre etik analizi açısından on yıl aldı, yarın -Allah göstermesin, deprem kuşağında yaşıyoruz- bu tür şeylerin... Yani böyle maden ocaklarının bulunduğu alanlara çok yakın meskûn mahaller var. Bunun on yıl boyunca getireceği, götüreceği yani o çevredeki ürünlerin ekimi, biçimi vesairesi, bir müddet dikkat ederseniz, bunlar sizin bulduğunuz bölgelerde de yapılmıyor. Yani siz oradaki, o çevrede yakın bulunan insanları on yıl boyunca niye...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Cevap versin beyefendi.

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Başkanım, bir yanlış anlaşılma var. Buradaki zorunluluk meselesi tamamen rezervi belirlemeye dönük olarak bir zorunluluk yani bunun altını çiziyorum. Burada kesinlikle ÇED süreçlerinde zaten Çevre Bakanlığı...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hiçbir şey...

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – İş sağlığı, güvenliği konularında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı devreye giriyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani devlet diyor ki: “Yerin altındaki rezervleri...”

TOBB TÜRKİYE MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – “On sene içinde belirle.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – ...sen belirle, bana tam rakamları bildir.”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Beş yıl yetmiyor mu Başkanım? Yetmiyor mu beş yıl ya? Sermayesi yetmiyorsa işe girişmesin. Yapmayın ya!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım, şöyle bir ilave...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Değerli Başkanım, tabii, madencilik oldukça meşakkatli bir iş yani sondaj yapmak, rezervleri tespit etmek çok da önemli. Türkiye’nin en büyük ihtiyaçlarından biri kendi madenlerini, yer altı zenginliklerini hızlı bir şekilde çıkarmasına yönelik uygulamaları hayata geçirmesi. Bu noktada tabii şöyle, özellikle yabancı şirketler var yani altın noktasında Kanadalı şirketler, başka ülkelerin yine şirketleri var, Türkiye’de de altın madenciliği yapıyorlar. Bazen bakıyorum yani özellikle bir rezerv alanı tartışma konusuna dönüştüğü anda o ilgili şirketler, uluslararası alanda güç sahibi olan şirketler, var olan rezervi daha da büyük göstererek aslında sonradan bu rezerv alanını kendileri de devretme, satma veya kendi ülkelerindeki borsalardaki değerlerini katlamaya dönük manipülasyonlara da girebiliyorlar yani o nedenle Türkiye’deki madenleri hızlı bir şekilde çıkarmamız gerekli, özellikle nadir toprak elementleri çok kritik, Çin bu konuda çok baskın. Bizim ne kadar çok sondaj yaparsak, ne kadar çok ararsak ve bunu ne kadar hızlı yaparsak elimizdeki teknolojiyle ülkemize katacağımız değer ortada. Ancak bu UMREK konusunda şöyle bir durum var: AK PARTİ Hükûmeti 2016 yılında yürürlüğe koyup 2019’da uygulamaya geçireceği yönetmeliği yayınlıyor ve öngördüğü süreci maalesef tamamına erdiremiyor ki şu anda bunu konuşuyoruz yani o nedenle bir sıkıntı olduğu için bu UMREK’le ilgili yeni bir kanuni düzenlemeye gidiliyor. Burada şunun altını çizmek gerekli: Yani üç yıl beklenmiş, yönetmelik ona göre hazırlanmış ama belli ki finansal altyapı oluşturulmamış yani eğer oluşturulsaydı yani bu şirketlerin bu aramaları, rezerv tespitini yapmasına dönük olarak onları güçlü kılabilecek destekler verilebilseydi ve bu rezerv alanlar tespit edilebilseydi çok daha iyi olabilirdi ancak bu yapılamadı. Bundan sonraki aşamada şunun altını çizmek istiyorum: Bu şirketler o yıllar içinde birçok finansman sıkıntısı yaşadı, özellikle yerli, millî olan şirketler. Bunların şu anda, bu UMREK’le ilgili kanun teklifinin sonucu nereye giderse gitsin, bu şirketlerin de mutlaka aramalarını hızlandıracak, rezerv tespitini yaptıracağımız bir noktaya gelmemiz lazım. Bakın, Türkiye’de nadir toprak elementiyle ilgili tespit ettiğimiz rezervi arttığı anda Türkiye’nin dünyadaki gücü de diğer ülkelerle kıyaslandığı nispetle artıyor. Dolayısıyla da bu konudaki çalışmaların hızlanması için bu şirketlerin mutlaka desteklenmesi lazım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Zaten MTA’dan bu zorunluluğu kaldırmanın altında yatan sebeplerden bir tanesi de bunları çok hızlı bir şekilde keşfedip ekonomiye kazandırabilmek.

Son sözü İstanbul...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ama daha öngörülü yönetmelik çıkarmak lazım ki bugün bu konuyu tekrar görüşüyor olmamak daha iyi olur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet.

Buyurun Sayın Vekilim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifini hazırlayan değerli milletvekilleri, kamu kuruluşlarımızın temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii ki madencilik önemlidir. Madencilikle, madenlerimizin çıkarılmasına karşı olmamız gibi bir durum söz konusu değildir ama bunun nasıl çıkarıldığı, o yapılırken insana, havaya, doğaya yani bir şekilde hepimize zarar verecek şekilde çıkarılıp çıkarılmadığı önemli.

Bu teklifte, UMREK tartışmasından az önce kaldığımız yerden devam edeyim. Belki hafızaları tazelemek için hep söyleniyor yani hızlandıralım, maden yatırımını hızlandıralım, maden çıkarmayı hızlandıralım ama bu UMREK koşulunun mevzuata girişini hatırlatmak isterim. 13 Mayıs 2014 tarihinde gerçekleşen Soma maden faciası sonrasında kurulan TBMM araştırma komisyonu önerilerinden biridir bu, bu doğrultuda konulmuştur. O yüzden, şimdi, işte, maliyet kalemlerini azaltmak için yapılan bu hamle denetimsizlik ve vahşi madencilikle yol açma riskini beraberinde getirmektedir.

Maden kaynak ve rezervlerinin doğru ve güvenilir olarak tespit edilmemesi maden şirketlerinin maden kaynak ve rezervlerini yanlış ve yanıltıcı şekilde raporlamasına yol açabilir. Yine, aynı şekilde, maliyetin düşürülmesi adına atılan bu adım TBMM Soma Komisyonunda alınan mesafenin ve devamındaki yasal süreçten geri adım niteliğindedir. Teklifte kot şartını kaldırmanın diğer sonucu, MTA'nın kendi kurduğu bir mekanizmadan vazgeçmesi ve uluslararası standartlara göre yapılan rezerv tespitlerine göre yatırım kararı alan firmaların, bu rapora göre kredi sağlayan finans kuruluşların da kararlarını değiştirme olasılığıdır. Yani bir taraftan “Hızlandıracağız biz, şok yatırım geleceğiz.” derken başka bir taraftan aslında meseleyi ürkütme ya da rayından... Tam tersi sonuçlar doğurabilir. Bu Soma Komisyonunda, biliyorsunuz, bütün partiler yer aldı yani ortak önerilerden biri bu, bu doğrultuda konuldu zaten 2016 yılında. Onu, meselenin bu tarafını anımsatmak istedim.

İkinci konu dikkatimizi çeken; işte deniz tanımı değişiyor, işte sulak alan, göl vesaire... Evet, doğru, bazı olumlu hususları da bizim sözcülerimiz de ifade etti ama imar planlarının dışına çıkarılarak yapılıyor. Yani bizim buradaki sıkıntımız ve vurgumuz bu olacak diye, nasıl hızlandırırız, nasıl süratlendiririz diye meseleyi tamamen imar planlarının dışına çıkarmak. İmar planları bence enerji tesisleri için... Yani size süreç uzun gelebilir ya da “Ya, herkes karışacak, bir şey söyleyecek.” diyebilirsiniz ama enerji tesislerinin planlı, bilinçli ve çevreye duyarlı bir şekilde konumlandırılmasını sağlayarak hem enerji ihtiyaçlarını karşılamayı hem de doğal kaynakları korumayı hedeflemektedir. Bu da sürdürülebilir enerji üretimi ve çevresel koruma arasında uyum sağlama anlamında kapsamlı bir rehberlik sunmaktadır. Aksi yöndeki yani işte, “İmar planının dışına çıkarmak gibi bir düzenleme, plansız enerji üretimini, plansız yapılaşmayı tetikleyecektir.” şeklindeki uyarımızı, kaygımızı kayda geçirmek istiyoruz.

Yine, burada özellikle madde 7'deki... Şimdi, 2020 tarihinde bu YEKA meselesi değiştirilmişti ve şimdi dört yıl sonra tekrar önümüze geliyor. Dört yıl sonra tekrar önümüze gelmesi iktidarın finansman, enerji, ekonomi politikasında, fiyatlama öngörüsünde ne kadar hatalı, ne kadar beceriksiz olduğunun da aslında kanıtıdır. O gün yaptığımız uyarılar bugün de geçerliliğini korumaktadır yani o gün TL çıpa alınırken söylediğimiz uyarılar “Ya, bu sadece TL meselesi değil...” Ama aynı zamanda bunun 2020 öncesindeki kademeli tavan fiyat uygulamasının, yasal sınırlamaların getirilmesi meselesinin kaldırılmasına karşı çıkmıştık biz o dönem, siz “Aman bunu TL'ye bağlayalım.” demiştiniz. Şimdi, TL'yi kaldırıyorsunuz ama yine bizim “2020 öncesindeki garantiler, güvenceler kalsın.” şeklindeki genel itirazımızı geçerliliğini korumaktadır ve bu şekilde şu anda dolara, dövize, euroya -neyse- bağlayacağınız bu yatırımların vatandaşlara yine fiyat artışı olarak, zam olarak döneceğinden biz endişe duymaktayız. Sadece biz değil, çıkan haberlere, analizlere bakarsanız olayın bu yönüne yoğunlaşmaktalar.

Şimdi, vurguladığım hususlarda bu UMREK koduna göre raporlama zorunluluğundan bir an önce kurtulma, hem maddiyat hem zamandan kazanırız gibi bir arayış; bir taraftan yeni yatırımları imar planlarının dışına çıkarma yani kamusal denetimin dışına, kamusal denetimin aşılmak istenmesi meselesi, bir de tabii, detay kaldı ama onu da söyleyeyim; teminat lisanslarının, işte bu yatırımlarını yapmayan yatırımcıların lisanslarının, iadesi meselesi. Burada da mesela iade edilecek olan teminatın normalde kamuya irat kaydedilmesi gerekirken burada bir kamu kaynağından aslında sarfınazar ederek teminatın iade yoluna gidilmektedir. Buna da baktığınızda, apar topar bunlar alınsın, gerekirse kamuya almamız gereken, irat kaydetmemiz gereken teminatları da iade edilerek geri alalım bitmeyen yatırımları; iki, imar planlarının dışına çıkalım, kamusal denetim aşılsın; üç, bu uluslararası alanda bize güvence verecek olan raporlama meselesinin zorunluluğunu da kaldıralım gibi bir kanun yani bütünlüğüne baktığınızda böyle üç unsuru bir araya getirdiğinde, nedir bu acele, nedir bu sıkıştırma, nedir bunun önceliği diye baktığınızda işte, az önce karşı çıktığınız, tam da eş zamanlı olarak gelen bir sözleşme buluyoruz karşımızda. Nerede o? Burada.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Söyledi onu, herkes söyledi onu, gerek yok.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – İşte, Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan sözleşme.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Ne alaka onunla ya!

MEHMET EYUP ÖZKEÇECİ (Gaziantep) – Tekrara giriyor.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Tekrara giriyor, doğru ama “Neden yani alakası ne?” dediğinizde, alakası bu.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Hiçbir alakası yok.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ben Dışişleri Komisyonu üyesiyim, bekledik biz dün gelir mi diye, gelmedi. 20 küsur anlaşma getirdiler yani Swaziland'dan bilmem nereye kadar ama bu gelmedi. Şimdi, neden gelmedi? Çünkü bunu bekliyor, buranın çıkmasını bekliyor gelmesi için, asıl mesele bu.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Ne alakası var ya!

ŞAHİN TİN (Denizli) – Bu kanunla hiçbir alakası yok onun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Burada dendi ki az önce... Bazı şeyler vardı, önce şunu söyleyeyim: Birleşik Arap Emirlikleri bizim ilişki içinde olduğumuz bir ülkedir, bizim Birleşik Arap Emirlikleri'ne bir karşıtlığımız yoktur. Biz derken sadece Cumhuriyet Halk Partisi olarak demiyorum, Türkiye Cumhuriyeti'nin, partilerin ama Birleşik Arap Emirlikleri meselesinde özellikle anlaşma meselesinde sıkıntılar vardır. “Alakamız yok.” diyebilirsiniz ama milletvekili olarak hepinizi bağlayan bir husustur.

İki husus vardır. Bir: Birleşik Arap Emirlikleri dediğimiz ülkeye -biz değil AK PARTİ iktidarı- daha birkaç yıl öncesine kadar -251 şehidimize neden olan, yüzlerce yaralıya neden olan, gazimize neden olan 15 Temmuz darbe girişiminin arkasındaki ülke olarak- sizler, sizin iktidarınız, sizin bakanlarınız “Şerefsiz.” Dediniz; “Darbenin arkasında.” dediniz, “Kırmızı bültenle arıyoruz.” dediniz, tamam; sonra, Birleşik Arap Emirlikleri'nden bir açıklama gelmeden, kendi bakanlarınızdan, kendi yöneticilerinizden bir açıklama gelmeden “Biz bu sözleri unuttuk, artık Birleşik Arap Emirlikleri'yle kırmızı halı seriyoruz, kucaklaşıyoruz.” dediniz, yaptınız. Neden yaptınız? Çünkü kaynağa ihtiyaç vardı bu ülkede. Onun sorunlarına, onun kaynaklarına yani onun sebeplerine girmiyorum, zamanımız dar. Şimdi, mesele bu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aynı şeyi Sisi'de de yaptılar.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Peki, Birleşik Arap Emirlikleri’yle kucaklaştınız ama “Ya, bu darbenin arkasında mıydı, değil miydi?” niye böyle dediniz, şimdi niye böyle oldunuz? Bu hesabı vermediniz ama şimdi imzaladığınız anlaşmaya bakıyoruz; bakın, Birleşik Arap Emirlikleri’yle anlaşma da imzalanabilir yani 200 ülkenin her biriyle imzalanır ama siz bir anlaşmaya başka anlaşmalardan farklı bir şekilde “uyuşmazlıkların çözümü” dersiniz... Önce, vereceğiniz projeleri hatırlatayım tekrar: 2.500 megavata kadar deniz üstü rüzgâr, 3 bin megavata kadar batarya depolamalı karasal enerji projesi, 5 bin megavata kadar yenilenebilir temiz enerji, 2 bin megavata kadar pompaj, termik santral, nükleer santral, şebeke, iletim, -aklınıza ne geliyorsa- nükleer yakıt imalatı, ileri nükleer reaktör... Bakın, neleri veriyorsunuz? Enerji alanı yani Türkiye için bunların hepsi kritik teknolojidir ve siz, böyle bir anlaşma yapacağınız ülkeyle uyuşmazlığın çözümü için diyorsunuz ki: “Taraflar arasında bu anlaşmanın yorumlanmasından, uygulamasından, hayata geçirilmesinden kaynaklanan her türlü anlaşmazlık taraflar arasında istişare veya müzakereler yoluyla dostane bir şekilde çözüme kavuşturulacaktır.”

Değerli milletvekilleri, doğrudur, sizin için, AK PARTİ için bu dönemde önemli olabilir Birleşik Arap Emirlikleri ama siz evinizi kiralsanız böyle kiralamazsınız.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Hiç alakası yok söylediklerinizle, Allah aşkına ya!

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Evinizi böyle kiralamazsınız, “dostane çözüm” demezsiniz, hiçbirimiz demeyiz.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Bakın, burada İMİB Başkanı var.

Utku Bey, Sayın Vekilim...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – O yüzden...

Ben bitireyim, siz de şey yapın.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Burada İMİB’in Başkanı var. Bunun kanunla, sizin bahsettiğiniz kanunlar ile anlaşmanın hiçbir alakası yok. Anlatsın size, öyle olsa onlar karşı çıkar.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ben onu demiyorum, tamam; ben bitireyim sözümü.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Onlar 10 bin kişiyi temsil ediyor burada.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bakın, ben bitireyim sözümü.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Orada Komisyon Başkanı var.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Mahmut Bey, sen de giriyorsun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – İkincisi, kanunu getiren ekip var, Bakan Yardımcısı var ama şu var: Burada, yine, aynı şekilde “Neden, nereden çıkardınız?” Çünkü bu kanunun içinde diyor ki: “Her türlü şeyi Türk tarafı...”

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye tahkim yok, tahkim yolu yok?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Bakın, anlatacak, yanınızda oturuyor İMİB Başkanı; alakası var mı yok mu anlatacak Allah aşkına!

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – “Türk tarafı yürürlükteki kanuna, yönetmeliklerine uygun olarak -projeye bunu yazmış- izin, ruhsat, ÇYS giderlerinin alınmasında kolaylık, destek sağlayacaktır.” diyor.

Yani, şunu demek istiyorum: Bu anlaşmanın gelişiyile, bu kanun teklifinin gelişi arasında paralellik vardır, siz “Yok.” deseniz de. Birleşik Arap Emirlikleri’ne ilişkin, onu Dışişleri Komisyonunda konuşacağız ama size de gelecek zaten Alt Komisyon olarak, sizin de konuşmanız gerekir, sizin de bilmeniz gerekir; böyle bir şey. Evinizi kiralamazsınız ya “dostane çözüm” diye. Devletin nükleer santralini...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, toparlar mısınız lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Yani, velhasıl, bu konu... Tabii ki biz madenciliğe karşı değiliz, tabii ki maden yatırımları, enerji yatırımları, yenilenebilir enerji Türkiye’nin geleceğidir ama bu yapılırken apar topar bir yerlere hazırlanmış projeler verilir gibi verilmesi, hele hele, daha iki üç yıl öncesine kadar “Bu ülkedeki darbe girişiminin arkasında.” dediğiniz bir ülkeye ya da ülkelere -neyse- ülkenin kaynakları, imkânları açıkçası kayıtsız, koşulsuz veriliyor algısını yaratacak bir kanun teklifine biz tabii ki muhalefet ediyoruz.

Kanun teklifinin içinde doğrulukları var mıdır? Vardır ama bunların hepsinin izaha muhtaç yanları vardır. Özellikle, UMREK konusunu da ben bir kez daha gündeminize getirmek isterim; bu konu böyle tercih meselesi değildir. Bakın, Soma’da o kadar insanın canı gitti, sonrasında alınan öneriler arasındadır bu şey.

O yüzden, bunları söyleyerek teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim, bir kere, kömür madenleri UMREK’ten çıkarılmıyor dördüncü grupta oldukları için, orada UMREK devam ediyor. Dolayısıyla bu eleştiriler, haklı eleştiriler değil.

Siz Dışişleri Komisyonu üyesisiniz, bizim böyle yaptığımız onlarca anlaşma var; oralardaki ibareler de aynı ibareler; “Dostane bir şekilde çözülür.” deniliyor. Yani, sizin Birleşik Arap Emirlikleri’ni çekip çıkarıp “Burada bir farklılık var.” demeniz, o da doğru değil çünkü bizim imzaladığımız onlarca anlaşmada bu ifadeler var.

Son kez şunu söylüyorum: Ülkeler...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Kaç tanesine nükleer santral yaptırıyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Allah Allah, kaç tanesi yaparsa yapsın ya! Ne alakası var? Bütün anlaşmalarda bu var diyorum ben size.

Son olarak şunu söyleyeceğim...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Rusya’yla yaptığınız anlaşmayı dostane...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Son olarak şunu söyleyeceğim: Ülkeler arasında sürekli düşmanlık olmaz. (Gürültüler)

Müsaade eder misiniz. Ben Başkanım, ben Başkanım; müsaade edin bana.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Birleşik Arap Emirlikleri, FETÖ darbesine destek vermiş midir vermemiş midir?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben Başkanım, müsaade edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizce nedir durum?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Size söz vermedim, bana müsaade eder misiniz, ben konuşuyorum.

Şimdi, onlarca anlaşma aynı ifadelerle geçer, hiçbir farklılık yok.

Son olarak şunu söyleyeceğim: Dışişleri Komisyonu üyesisiniz. Bakın, ne söyleyeceğim: Yunanistan, bu ülkeyi işgal etti, değil mi? Bağımsızlık mücadelemizi Yunanistan'la verdik. Peki, Gazi Mustafa Kemal Atatürk Yunanistan'la ilişkileri geliştirmek için çalıştı mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani “Darbe girişimine destek verdi.” mi diyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bir şey söylüyorum size.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Verdi.” mi diyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben size şunu söylüyorum: Ülkeler arasında ilişkileri geliştirmek bir idealdir. Venizelos'la bir araya gelen Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü suçluyor musunuz siz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, darbe girişimine destek verdi mi?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Suçlamıyorsunuz. Dolayısıyla, burada hiçbir husus yok, ben bu eleştirilerinizi kabul etmiyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, hiç alakası yoktur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, şimdi, İMİB Başkanı Rüstem Çetinkaya'ya söz veriyorum.

Buyurunuz...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Kurtuluş Savaşı sonrasında Lozan Antlaşması imzalanmıştır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Burada, siz, Birleşik Arap Emirlikleri'yle hangi anlaşmayı imzaladınız?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İşte, bak, iyi niyet anlaşması imzalıyoruz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Hangisini, hangisini?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İşte, bak, iyi niyet anlaşması imzalıyoruz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – 15 Temmuzun karşılığı mı bu anlaşma?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – 15 Temmuzun karşılığı mı bu anlaşma?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben öyle bir ifade kullanmadım.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bunu mu söylüyorsunuz? Siz bunu söylediniz, açıkça bunu söylediniz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Dışişleri Komisyonu mensubuna uluslararası ilişkileri hatırlattım burada.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Yani Lozan ile bu anlaşmayı kıyasladığınızda...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben hiçbir şeyi... Lozan'la ne alakası var?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – ...yaptığı suçu kabul ettiğinizi söylüyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Lozan'la ne alakası var?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – E, kendin söyledin; benzetmeyi kendiniz yaptınız, yaptığınızı benzetmeyi siz kendiniz izah edin o zaman.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben size diyorum ki: Ülkeler arasındaki ilişkileri geliştirmek idealdir.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Saptırıyorsunuz olayı, saptırıyorsunuz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Siz benzetmeyi izah edin o zaman. Yani bu...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Size söz vermedim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Yunanistan’la yaptığınız benzetmeyi izah edin!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben sizin Dışişleri Komisyonu mensubu olarak nasıl nakıs konuştuğunuzu anlatıyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Kendiniz izah edin! Yani bu 251 şehit için... Darbeye girişmek... Özgür mü oluyor, öyle mi anlatıyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Rüstem Bey, size söz veriyorum.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Net yanıt verin; benzetmeyi kendiniz kurdunuz, benzetmeyi kendiniz kurdunuz.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Polemik yapıyorsunuz, polemik; bırakın artık bu lafları.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Rüstem Bey...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Biz kanun çıkaracağız, siz polemik yapıyorsunuz; Allah aşkına ya! Utku Bey...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Venizelos ile Birleşik Arap Emirlikleri ne alakası varsa çıkıp açıklayın. Sadece burada değil Türkiye’ye açıklayın.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Polemik yapıyorsunuz, polemik!

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ne alakası var! Kendiniz kurdunuz benzetmeyi.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben sana Dışişleri Komisyonu mensubu olarak bir örnek verdim, istediğin gibi yorumlarsın.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Siz... Ben “siz” diyorum size.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Şov yapmayın, Allah aşkına yeter ya!

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Siz kendiniz söylediniz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İstedğin gibi yorumlarsın.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ne bu ya! Şov yeri değil ki burası!

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Kendi Başkanınıza söyleyin, kendi Başkanınıza söyleyin. Bu örneği ben vermedim, kendisi getirdi, izahı kendisi yapar.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, ben söyleyeceğimi söyledim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ben de söyledim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani “darbenin finansörü” diyordunuz, şimdi ne diyorsunuz? Onu anlamaya çalışıyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Rüstem Bey...

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ BAŞKANI RÜSTEM ÇETİNKAYA – Sayın Başkanım, Sayın Bakan Yardımcım, çok saygıdeğer milletvekilleri...

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Siz 15 Temmuz her zaman bu kadar hassas olsanız çok daha güzel olur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz soruma cevap verir misiniz?

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Siz 15 Temmuzda...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Darbenin finansörü mü, değil mi?

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Ya, kardeş, bir sus ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ağzınızdan “evet” veya “hayır” diye bir cevap çıkmıyor ya! Valla, ne zor durumdasınız ya!

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Sen söz gelince konuş ya! Bitmeyecek mi bu Komisyon ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Fikrini söyle, yanıtını ver.

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Ya, konuşma!

ŞAHİN TİN (Denizli) – Deniz Bey, bakın, yapmayın artık. Deniz Bey...

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Söz gelince konuş kardeşim ya! Her şeye niye konuşuyorsun!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Verebilecek yanıtın var mı?

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Kes! Hayret bir şey ya! Seni mi dinleyeceğiz kardeşim? Bırak! Komisyon Başkanı...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Darbeyi...

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Kes! Hadsiz bak ya!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Mikrofonunuzu açmadım, mikrofonunu açmadığım kimse konuşmasın arkadaşlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Darbe girişiminde hayatını kaybedenlere ayıp ediyorsun!

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Ya, bir sus! Edepsizlik yapma!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ayıp ediyorsun! Ayıp ediyorsun!

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Haddini bil!

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ya, Deniz Bey, her şeyi yapıyorsunuz ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hem darbe girişiminde vatandaşlarımız şehit olmuş...

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Haddini bil! Komisyon Başkanı söz vermeden konuşma lan!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sen şu an kime arka çıkıyorsun?

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Kime arka çıkıyorum?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kime arka çıkıyorsun? Önce “finansörü” diyorsun, sonra anlaşma sağlıyorsun; ben de sana bunu sorarım, soruyorum işte!

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Kardeşim, bir saat seni dinledik mi lan burada? Dinledik mi seni bir saat?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sorarım işte! Bak, cevap da veremezsin!

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Edepsizlik yapma!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cevap da veremezsin!

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Edepsizlik yapma!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cevap da veremezsin!

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Terbiyesize bak ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cevap ver, cevap! Soruma cevap ver!

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Ya, haddinizi bilin o zaman! Seni mi dinleyeceğiz lan yarım saat?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cevap ver!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Deniz Bey...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ne haddimiz var ya! Milletvekiliyiz, sen de milletvekilisin, ben de!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cevap ver, cevap!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam da burada bir Komisyon var ya! Siz bunun insicamını bu kadar bozamazsınız ki! Üyesi bu komisyonun, insicamını bozuyorsunuz ama, sürekli laf atıyorsunuz, sürekli laf atıyorsunuz.

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Komisyon Başkanı söz verdi, dinle!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Benim ağzımdan sizin seviyenizde bir kelime çıkmıyor.

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Bak kardeş, sana söz verdi mi? Komisyon Başkanı sana söz verirse konuşursun!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Benim ağzımdan...

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Sus!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...sizin seviyenizde bir kelime çıkmıyor.

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Bırak adam konuşsun ya! Seni mi dinleyeceğiz lan sabaha kadar?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz tek taraflı küfredemezsiniz, hakaret edemezsiniz!

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Sabaha kadar seni mi dinleyeceğiz? Edepsizlik yapma!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Uyarın, uyarın!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın...

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Sabaha kadar onu dinleyeceğiz ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Vekilim, alo... Burası...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Alo” mu?

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Sen ne biçim konuşuyorsun!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Alo” mu?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sadece “alo” dan mı rahatsız oldunuz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bir tek “alo”dan mı rahatsız oldun?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – “Sen” diyemezsin, “Sayın Başkan” diyeceksin bana, “Sayın Başkan” diyeceksin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Soruya cevap verebilir misiniz?

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Kardeşim, seninle muhatap olan yok. Bak, sana söz verdi, sana cevap hakkı verdi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Soruyorum ya...

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Bırak, konuşsun, yeri geldiğinde susmasını bilme nezaketini göstereceksin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, cevap...

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Arkadaşına saygılı olacaksın, tamam mı? Ondan sonra söz hakkı istediğinde Komisyon Başkanı sana söz hakkı verirse konuşursun, milletin hakkına girmeyeceksin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu kadar basit bir soruya cevap veremiyorsunuz.

BAYRAM ŞENOCAK (İstanbul) – Edepsizlik yapma!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Arkadaşlar... Arkadaşlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Birleşik Arap Emirlikleri FETÖ darbe girişiminin finansörü müdür, değil midir size göre? Soruyorum, bu kadar basit, ver cevabını bitsin.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Beyefendi... Beyefendi...

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Komisyona bunu konuşmaya mı geldik biz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, herkese hakaret geliyor ya...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Lütfen, bakın, bu insicamı bozuyorsunuz, bozuyorsunuz ama.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama hakaret ediyor!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sürekli bozuyorsunuz ama!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama hakaret ediyor!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sürekli bozuyorsunuz! Size söz vermedim, lütfen yanınızdaki konuşmacıya saygı gösterin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hakaret edecek kadar sesini yükseltiyor ama soruya cevap veremiyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Rüstem Bey, siz konuşmanızı yapar mısınız?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Veremiyorum cevap.” desin, bitsin.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ BAŞKANI RÜSTEM ÇETİNKAYA – Sayın Başkanım, Sayın Bakan Yardımcım, saygıdeğer milletvekilleri; söz hakkı için çok teşekkür ediyorum.

Adım Rüstem Çetinkaya. Türkiye İhracatçılar Meclisi Maden Sektör Kurulu adına Türkiye’deki 5,6 milyar dolarlık ihracatı, 10 bin tüzel kişilik üyesiyle Türkiye’deki maden ihracatını temsilen buradayım.

Öncelikle, UMREK konusunda buradaki bir temel yanlış anlaşılmanın bir kez daha üstünü çizmek istiyorum. UMREK, bir kaynak ve rezerv raporlama sistemidir, üretim standartları değildir yani “standart” lafı oradaki raporlamanın nasıl yapılacağına standardıdır. Bizim üretimimizin standartları ise gayrisihhi müessese izin belgemizde, işletme raporlarımızda, işletme ruhsatlarımızda, ÇED raporlarımızda gibi birçok alanda disipline edilmiştir. Sayın milletvekilim “Nerede?” diye sormuştu. Birçok alanda bunlar zaten hâlihazırda uluslararası normlara göre -bakın, hiç endişeniz olmasın, belki aksi biliniyor ama tüm madenlere sizi davet ediyoruz- üretilmektedir, bundan en ufak bir şüphemiz olmasın. Zaten kanunlarımızı da uluslararası arenadan almış durumdayız. Bunlar da yetmez, 3 bakanlık tarafından -başta MAPEG olmak üzere, Çevre Bakanlığı olmak üzere, Orman Bakanlığı olmak üzere- yoğun ve disiplinli bir denetimden geçmektedir ve bu denetimlerden de sektörümüz gayet mutludur çünkü işini iyi yapan madenci ile işini eksik yapan madenci birbirinden net bir biçimde ayrılmaktadır. Bu anlamda, bu raporun temelinde Sayın Berat Albayrak zamanında CRIRSCO üyeliğiyle... Yani CRIRSCO da aynı şekilde uluslararası rezerv raporlamanın toplam üyelik olduğu toplam alandır.

İngilizcesi de “Committee for Mineral Reserves International Reporting Standards” diye geçiyor. Bu anlamda, biz bu üyeliği yaptık. Biraz önce sayın vekilimin izah ettiği gibi, aslında en temel konu finansa ulaşımıdır. Biz madenciler, diğer sektörler gibi bir fabrikası, teminat verebilecek bir alanı olmayan bir sektördeyiz. En büyük emtiamız, aslında, ilk önce arayıp, kazıp, bulup sonra da ortaya çıkardığımız o maden ruhsatının kendisidir. Peki, bu ruhsat kimindir? Kamunundur, toplumundur. Dolayısıyla şu anda bu ruhsat bir teminata konu edilemez, edilemediği için de finansa erişim yapılamaz. İşte, bu raporun temel amacı uluslararası piyasalarda da o ruhsatı değer kabul edebilecek bir raporlama yapmak. Yani o ruhsattaki kaynağı ve rezervi doğru şekilde raporlamaktan geçen bir mantıktır. Aslında burada eksik olan, bir sonraki noktada bununla ilgili hep birlikte, tüm Parlamentomuzun desteğiyle yapmamız gereken, bu rapor çıktıktan sonra yapılacak olan finansman modellerini yani bu raporlamayı bir değer kabul edebilecek bir finans sistemini kurmaktır; bu, bizim asıl beklentimiz, asıl görevimizdir. Eksik varsa, hepimiz kendimizi eleştirmek istiyorsak bu noktada var. Başta, belki EXIMBANK, belki kamu bankaları vasıtasıyla bu raporu çıkaran, bu rapora sahip olan firmaları, bunu bir şekilde, hiç değilse bir ön teminat olarak kabul edip bir finansman modeline bağlamak durumundayız. İşte, o zaman, şu anda buradaki yasada yapıldığı gibi mecburiyetten çıkıp gönüllülük esasına bağlandığı zaman zaten -iddia ediyorum size- birçok firma hemen bu raporları yapmak için elinden geleni yapacaktır ki şu anda yeterli YTK yok. O konuda da soru vardı, bu YTK konusu da şöyle: YTK’ler kendileri başvuruyorlar bu arada yani biz onlara gitmiyoruz, onlar başvuramazsa yeterli sayı yok, onu da açayım. Dolayısıyla birçok firma gönüllülük esasıyla bunu zaten yapacaktır. Dolayısıyla da sistem kendi kendine çalışır hâle gelecektir.

Şu anda kanunda dördüncü grup bırakılmış vaziyette. Aslında, bakarsanız, bizim talebimiz dördüncü grubun da mecburiyetten çıkarılması. Zaten diğer gruplarda -benim de içinde bulunduğum doğal taş grubunda- böyle bir rapora çok da ihtiyaç duyulmuyor çünkü yüzey ya da mostra madenciliği yapıyoruz bizler yani basit bir şekilde açtığımız zaman oradaki rezervi görüyorsunuz. Çok basit bir şekilde rezervin ne olduğunu -hani “görünür rezerv” dediğimiz konudur bu zaten- gözle görebildiğiniz, tespit ettiğiniz için de böyle bir raporlama yapmıyoruz. Kaldı ki raporu almanın bize ucunda bir ödülü de olmadığı için şu anda bu anlamda bu raporu yapmanın mecburiyeti olmadığını düşünüyoruz.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz Rüstem Bey.

Aynı zamanda maden, mermer atıklarından kâğıt yapma gibi orijinal projeleriniz de var, sizi zaten yakından tanıyoruz.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ BAŞKANI RÜSTEM ÇETİNKAYA – Çok sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Buyurun.

ASKİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AR-GE DAİRESİ BAŞKANI BURÇİN NURİYE BOZKURT - Merhabalar Sayın Başkanım.

Değerli milletvekillerimiz, Değerli Bakanımız ve hazırım, ben Ankara Büyükşehir Belediyesi ASKİ Genel Müdürlüğünde AR-GE Dairesi Başkanayım. 2021 yılında AR-GE Dairesi kuruldu. 2021 yılında biz kurulduğumuz zaman su idarelerinin en büyük problemleri hangileri diye baktık ve bunlara nasıl çözüm araştırabiliriz, çözüm üretebiliriz diye baktık. Buharlaştırma problemi dünya üzerinde yüzde 53’e varan bir mertebeye ulaştığı gibi ASKİ’nin de suları üzerinde 2021 gelene kadarki dört yıldaki incelemeye baktığımızda 7,8 oranına çıkmıştı yani bu 2 milyon 500 bin metreküp su anlamına geliyor. Bunun dışında, ASKİ’nin yaklaşık 60 megavatsaatlık bir elektrik tüketimi var. Topolojide biz pompa

terfi istasyonları çalıştırarak Ankara'ya su verdiğimiz için çok yüksek miktarda bir enerji ihtiyacımız oluyor. Bu enerji ihtiyacımızı bir tarife çözümüyle yapmamız mümkün olmadığı için yenilenebilir enerji noktasında neler yapabiliriz diye baktık.

Bir diğer sorununuz müsilaj. Müsilajla ilgili problemimizde de oluşan müsilaj eğer hayvansal atıktan oluşuyorsa bunun bir çözümü de dip çamurunu karıştırarak işte bakterilerin doğal yaşam koşullarının bozulmasıyla ilgili olduğuna baktık ve bir de elektromanyetik dalga yayan, frekans yayan cihazlarla biz müsilaj sorunumuzu engellemeyi öngördük.

Bir başka problemimiz de tarımsal sulama alanlarına DSI'nin göndermiş olduğu suları vahşi sulamayla götürdüğü için açıktan orada da bir buharlaşma problemi oluyor ve tarım arazilerine ulaştığınız zaman elektrik ihtiyacı olması gerekiyor ki yüksek derecede tarım sulamasına devam edebilsin. Burada da halk, bizim borularımızla taşıdığımız ve arıttığımız suyu tekrar tarlaya veriyor. Dolayısıyla Devlet Su İşlerinin enerji ihtiyacının da biraz karşılanması noktasında neler yapılabilir de biz bakmak durumunda kaldık.

Şimdi, böyle olunca Ankara üzerinde konuşmak gerekirse rüzgar enerjisinin bizde çok verimli olmadığını tespit ettik. Güneş enerjisi panelleri için de mevcut uygulamaları değerlendirdik. Bizim ASKİ'nin çatıları minvalinde sadece İvedik arıtma tesisimizin çatısı 8 megavatlık bir güneş enerjisi paneli alabiliyor ve bu başa baş gelmemekle birlikte İvedik arıtma tesisinin belli miktarda enerjisini karşılıyor.

Bunun dışında, ASKİ'nin, kamulaştırmayla ilgili baktığımızda, sadece boru hatlarının arazilerini kamulaştırmasıyla ilgili bir inisiyatifi var. Dolayısıyla ince boru hatları üzerinde mevcutta toplamda çok yüksek metrekarede bir alanımız varmış gibi gözükse de bunlar ince uzun şeklinde oldukları için güneş enerji paneli kurulumu açısından uygun bulunmadı.

Başka bir açıdan da baktığımızda biz, buharlaşmayı Tarım Bakanlığının yapmış olduğu bir AR-GE çalışması olan, Burdur Göleti'nde havuzlarda plastik toprak ve güneş enerjisi panellerinin değerlendirilmesi sonucunda oluşturduğu sonuca göre yüzde 56 ile yüzde 62 civarlarında -toprak yüzde 62, güneş enerjisi panelleri yüzde 56-buharlaşmayı engellemesi neticesinde, güneş enerjisinin de aynı zamanda elektrik üretmesi sonucuyla güneş enerjisi panelinin su yüzeyinde kurulmasına kanaat getirdik. Böyle olunca Devlet Su İşleriyle birlikte de çalıştık, oradan gerekli izinlerimizi aldık, beraber masaya oturduk "Hangi sularımızda denemeliyiz?" diye baktık. Bayındır Barajı rekreasyon alanı barajımız ama bunun dışında bizim hem Çubuk 1'imiz var; bir de Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun değişikliği nedeniyle Devlet Su İşlerine devredilmiş olan, il özel idarelerinin ellerinde bulunan göletleri -bunlar hayvan içme suyu göletleridir ve sulamayla ilgili bir takım göletlerdir- Devlet Su İşleri bazı bölgelerde idaresini yürütemedikleri için kendi iş yüklerinin ağırlığı dolayısıyla büyükşehirlere devretmiş durumda. Örneğin, Doğanözü Barajı'nın yüzey alanı 2 milyon 300 bin metrekaREDİR ve bize devrolmuş durumda. Bu gibi alanlarımızda... Yani sadece içme suyu alanlarımız yok bizim, aynı zamanda göletler minvalinde sulama ve hayvan içme suyu için kullanılan barajlarımız da var.

Biz müsilajı araştırırken bir de dip çamurunun karıştırılmasıyla ilgili kırıcı ünitelerin kullanıldığını tespit ettik. Güneydoğu ve doğu illerimizde "Bu aleti nereden bulabiliriz?" diye baktığımızda şununla karşılaştık: Hidroelektrik santrali olan barajlarımızda özellikle doğu taraflarında buharlaşmanın etkisiyle birlikte çanak alanlarındaki suyun rezervinin azalması neticesinde elektrik üretimlerinin düştüğünü, bu yüzden de insanların çanaklarını genişletmek amacıyla dipteki nehir yataklarından gelen rüsubatı kırıp, kenara alıp çanakların rezervini genişletip su miktarını arttırmaya çalıştıklarını tespit ettik. Bu

minvalde de yüzer GES'lerin hidroelektrik santralleri kısmında hibrit çalıştırılması durumunda hem buharlaşmayı önleyici etkisinin devreye alınacağını hem de kendisinin ekstra bir elektrik üretimiyle normal şebeke hattının elektrik ihtiyacını daha yüksek miktarda karşılayabileceğini tespit ettik.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Burçin Hanım, toparlayabilir miyiz.

ASKİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AR-GE DAİRESİ BAŞKANI BURÇİN NURİYE BOZKURT – Sonuç olarak biz belediyelerin elinde bulunan barajlarla yüzer güneş enerjisine ihtiyacı olduğunu ve bununla ilgili... Çünkü bizim aynı zamanda barajlarımızda zaten belli bir trafo altyapısı var, şebekeye bağlama noktasında kolaylıklarımız var, orada zaten teknik personel tutuyoruz ve koruyoruz oraları, güvenlik sorununuz da yok bizim orada. Dolayısıyla belediyelerin özellikle yüzer güneş enerjileri konusunda kanuna eklenmesini talep ediyoruz biz, faydalı olacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

Şimdi, geneli üzerinde...

Yok, bir Ahmet Bey'in söyleyeceği...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, güneş paneliyle ilgili...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Deniz Bey, size söz vermiyorum, size söz vermiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kendi kendinize mi?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, kendi kendimize...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Böyle bir usul yok ki. Hayır, tuşa basıldı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Var, ben o usulü şu anda uyguladım, size söz vermiyorum; geneli üzerinde konuşmanızı yaptınız, yeterince soru da sordunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır. Güneş enerjisiyle ilgili YEKDEM fiyatıyla satarlarsa eğer, sektör ne gibi sıkıntı yaşar?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Ahmet Bey, sizin geneli üzerinde söyleyeceğiniz bir şey varsa... Daha sonra da Bakan Yardımcımıza söz vereceğim, cevaplarınızı verebilirsiniz.

Size söz vermedim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bana hakaret edene söz vereceksiniz, bana vermeyeceksiniz öyle mi? Öyle mi!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Size söz vermedim. Ben bir hakaret de duymadım, size de söz vermeyeceğim.

Evet, buyurunuz Ahmet Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, tutanaklardan bakarsınız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bakarım, evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman kullandığı sözlerin aynıları size de kullanıldığını zaman hiç cevap vermemeniz lazım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, buyurunuz Ahmet Bey.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Deniz Bey, ben sizden önce tuşa basmışım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok rica ederim, ben görmedim sol tarafımı.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sizden önce bastığımız için, siz oraya baktığınız için görmediniz, sizden önce söz istemişim ben.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Deniz Bey geneli üzerinde zaten yeterince söz aldı, bir sürü de soru sordu, artık ihtiyaç yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ona ihtiyacın olup olmadığına sizin karar vermeniz için önce sorduğum sorulara cevap verebiliyor olmanız lazım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben karar verdim.

Buyurunuz.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, zamanı daha tasarruflu...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne yapacaksınız? Konuşursam kaldırıp atacak mısınız Komisyondayan?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Deniz Bey, geçen dönem de aynı...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, böyle bir usul yok, böyle bir usul yok. Hakaret eden milletvekilini uyarmayan bir Başkan...

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, Deniz Bey... Deniz Bey, lütfen... Deniz Bey...

Sayın Bakanım, zamanı daha tasarruflu kullanma açısından maddelere gelindiğinde... Önergeleri de zaten orada gördük, önergelerimiz de var. Aslında, bunların hepsi maddeler üzerinde tartışacağımız konular. Eğer sizler de uygun görürseniz maddelere geçtiğimizde, önergelerde hem biz bu kafa karışıklığını ortadan giderme adına hem bizler hem de ilgili bürokratlarımız cevap verse zamanı daha tasarruflu kullanabiliriz diye düşünüyorum. Takdir sizlerin Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bakan Yardımcımız söz istiyor.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Başkanım, çok Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Çok teşekkür ediyorum STK temsilcilerimize ve Değerli Komisyon üyelerimize.

Ben birkaç hususa temas etmek istiyorum. Bu lisanssız güneş üretimiyle ilgili ilk yola çıktığımızda 2012 yılındaki kanunla çok küçük bir tüketimle bin kilovata kadar bir elektrik üretme hakkı verdiğimiz lisanssız... 2012 yılındaki düzenlemeyle çok küçük bir tüketim miktarıyla bin kilovata kadar lisanssız üretme hakkı vermekteki en büyük gayemiz sektörün gelişimine imkân sağlamaktı, Türkiye’de bir ekosistem kurmaktı. “Güneş sistemi, güneş panelleri, üretimi, mühendislik hizmetleri, kurulumuyla ilgili bir sektör gelişsin.” amacındaydık ve bu amaçla da bu tip yatırımcılarımıza 13,3 sent gibi bugüne göre çok yüksek fiyatlardan, on yıl süreyle tüketimlerinin üzerindeki fazla üretimlerini sisteme satma hakkı vermiştik. Şimdi de bu kanunda on yılın sonunda bu santrallerin ne olacağıyla ilgili bir hüküm yoktu açıkçası. Yani bu santraller şunu yapabilirlerdi: 10 kilovatlık bir ev tüketimiyle veya 20 kilovatlık bir ev tüketimiyle bin kilovatlık üretimi destekleyemeyeceklerdi ve sadece o kadar, tükettiği kadar üretebileceklerdi. Bu sistem, bu santraller, bu yatırımlar ülkemizin yatırımlarıdır, santralleridir. Bir önceki düzenlemede piyasa takas fiyatından yüzde 15 iskonto yapmak suretiyle bir düzenleme getirerek aslında biz sektörü rahatlattık yani ne olacağıyla ilgili sorulara cevap bulduk. Bugünkü düzenlemeyle de en temel amacımız olan bu projelerin hayatiyetini devam ettirmesi ve benzer projelerin de fiyat anlamında yek fiyatıyla bir denklik sağlaması anlamında düzenleme yapıyoruz. Bu konuda ben çok Değerli Serdar Bey’in görüşüne çok fazla katılamayacağım. 13,3 sentten on yıl boyunca bu

santrallerimiz elektrik üreterek sisteme verdiler ve o zaman 1,5 milyon dolarlık yatırımlar vardı ama emin olun, şu anda ülkemizde büyük bir GES projesi yarışması yapmaya kalksak 3-4 sentlerden ya da YEK fiyatının altında bir fiyatla bizim elektrik ihalesi yapacağımızın kanaatindeyim.

UMREK konusu çokça tartışıldı. İMİB Başkanına çok teşekkür ediyorum, Maden Birliği Başkanımıza ve İbrahim Halil Kırşan Bey'e, çok değerli bilgiler verdiler.

Yüzer GES yine çok tartışıldı, imar konusu tartışıldı. İmarla ilgili zaten hiçbir proje başıboş değil; yüzer GES de yapıyor olsak mutlaka Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından bir ÇED raporu alarak bunu yapacağız, DSİ'den izin alarak bu yapılacak ve imar olmasa bile bu projelerin koordinatları belirlenmek suretiyle bu GES'lerin nerede kurulacağı mutlaka tesis edilecek.

Yüzer GES konusu, Sayın Başkanım, günümüzün...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman imar planı neden kaldırılıyor?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İmar planının ne sakıncası var?

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – İmar planı yok denizlerde. Göllerde ve denizlerde imar planı diye bir şey yok, koordinatlar var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Kaldırılıyor.” diyor kanun teklifinde. Niye bunun söylenme gereği hissediliyor o zaman?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yüzer şeyler üzerinde ne sakıncası var imar planının?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Başkanım, yüzer GES konusu aslında günümüzün konusu değil, sektör ve Bakanlığımız bunu birkaç yıldan beri tartışıyordu, bu kanuni düzenleme bu döneme nasip oldu. Aslında, bu projemizi herhangi bir ülkeye IGA'yla vermek gibi bir bağdaştırmanın doğru olmadığı kanaatindeyim, benim şahsi kanaatim çünkü bu projeler... Ben parlamenter olduğum zaman da Bakanlıktaki arkadaşlarla sık sık görüştüğüm zaman da sektör bu yüzer GES'leri bekliyordu açıkçası. Biz bu anlamda kullanılabilir alanların sadece yüzde 3'ünü kullansak bile -içme su hariç barajlarımızda- şu anda kurulu gücümüz 110 bin megavat; sadece yüzde 3 yüzey alanıyla biz 55 bin megavat kurulu güce sahip bir GES kuracak kapasiteye sahibiz. Bu nedenle, inşallah, bu kanun teklifini önce Komisyonun takdiriyle, sonra yüce Meclisin takdiriyle hizmete sunacağımız kanaatindeyim.

Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Siz göl üzerinde yapılmış hiçbir imar planı biliyor musunuz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Başkanım, biz Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğüyle bu konuyu çokça tartıştık, hiçbir su yapısı üzerinde imar yapmanın mümkün olmadığını ama koordinatlarla çizeceğimizi ifade ettiler.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye kanun teklifinde öyle bir ifade var o zaman?

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, buyurun Sayın Vekilim.

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Sayın Bakan Yardımcım, ısrarla bir soru var; UEDAŞ geçici lisansları iptal ediyor ya da ürettiği kadar, işte EPDK'den olur aldığınızda buna müsaade ediyor fakat şöyle bir şey var: Yönetmeliğe göre ürettiğinin 2 katını satabilme yetkisi vardı fakat şimdi ürettiği kadarını sadece kullanabiliyor, onun üstünde ürettiğini ne yapacak? Yani yapamıyor bunu, burada bir problem var. Daha hâkim olduğunu biliyorum, cevaplarsa sevinirim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Başkanım, bu soru sanayicilerle ilgili bir soru. Biz, sanayicilere tükettiğinin 2 mislini üretme hakkı veren düzenleme yaptık 5/(1-h) maddesiyle. Dolayısıyla diyelim 1 milyon kilovatsaat bir enerji ürettiyse GES'inde veya rüzgârında, 500 binini tüketmek şartıyla 500 bini sisteme satma hakkı verdik. Hangi fiyattan? Hangi fiyattan elektrik tedarik ediyor ise o fiyattan sisteme satma hakkı verdik. Bu bir tarımsal işletmeye tarımsal fiyattan, sanayiciyse sanayi fiyatından, evselse evsel fiyatından; aldığı fiyattan satma hakkı verdik yani dolayısıyla bir kısıtlama yapmadık orada.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Ama şöyle bir konu oldu: Daha büyük kuran tesisler oldu yani 2 katı değil de 5 kat üreten tesisler oldu, belki kulağınıza gelmiş olabilir, biz orada 2 katıyla bunu sınırlamış olduk Sayın Vekilim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Müzeyyen Hanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kalan kısmı bedava mı veriliyor?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Üretmeyebilir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederiz bilgilendirme için Sayın Bakan Yardımcısı.

Bu göller üzerinde ilk defa GES kurulacak Türkiye'de, öyle değil mi?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Ülkemizde ilk defa.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İlk defa kuruluyor, evet. Yani imar planının yapılmasının ne tür bir sakıncası var buraya? En azından, belediyenin veya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının oradaki su yapıları, çevreyle ilişkisi ve oradaki yapılanmayla ilgili bir denetçi olması bağlamında faydası olmaz mı? Ne sakıncası var, bunu bir izah edebilir misiniz lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Şimdi, Sayın Başkanım, değerli üyeler; Çevre Bakanlığımızın Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü imar konusunda yetkili; ya belediyelerimiz yapıyor bu yerlerin imarlarını ya da ilgili Bakanlığın Mekânsal Genel Müdürlüğü yürütüyor. Bu konuda kendileriyle çok geniş toplantılar yaptık ve şu ana kadarki su yüzeylerinde hiçbir yapıda imar uygulanmadığını, bütün projelerin tamamen koordinatlar üzerinden yürüdüğünü söyledi. Haddizatında, imar yapabilmek için sondaj yapma şartı var yani biz deniz yüzeyinde nasıl bir sondaj yapacağız ki bir imara tahmil edebilelim. Ama bu başıboş bir konu değildir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İmar planı...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sondaj yapmadan deniz yüzeyinin uygun olduğunu nasıl tespit edeceksiniz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Bu projeler, yine altındaki deniz varlıklarının, deniz canlılarının korunması alanında ÇED Genel Müdürlüğünden; koordinatlar alanında da yine Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğünden izin almak üzere yapacağımız projelerdir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Vekilim, bunlar yüzer yapılar aslında. Bunlara bina olarak bakmamak lazım. Bunun ucu nereye gider biliyor musunuz? Gölde balık avlayan balıkçı teknelerine de imar planı yapmaya gider çünkü yüzer yapılar bunlar. Bir bina değil, üzerinde yaşayacak bir kimse yok. Bunlar yüzen yapılar olduğu için bunları imar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, RES’ler yüzmüyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tamam da hareketli yüzer değil.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hareketli.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Su yüzeyinde.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, yine hareket de edecek, hareket de edecek, tamamen değil.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Kaybolmayacak yani?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Dubalarla tutturulacak, tekne gibi...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teşekkür ediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Deniz üstü RES’ler nasıl yüzüyor?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Başkan oy verebiliyor mu?

ŞAHİN TİN (Denizli) – Evet, veriyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Verdim.

Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Arkadaşlar on beş dakika ara veriyoruz, daha sonra maddeler geçip devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 17.16

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 17.43****BAŞKAN: Mustafa VARANK (Bursa)****BAŞKAN VEKİLİ: Şahin TİN (Denizli)****SÖZCÜ: Cevahir UZKURT (Niğde)****KÂTİP: Adem ÇALKIN (Kars)**

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Komisyonumuzun 3’üncü Toplantısının İkinci Oturumunu açıyorum.

Maddelere geçilmesini kabul etmiştik, şimdi 1’nci maddeyi okutuyorum:

**MADEN KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 24 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının altıncı cümlesinde yer alan “,diğer grup maden işletme ruhsat sahalarında beş yıl” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, bu madde üzerinde söz isteyen var mı?

Sayın Vekilim, hızlıca geçeyim mi seni, es geçeyim mi, ayıp edeyim mi sana?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım, bizim bu konuyla ilgili, 1’nci maddeyle ilgili bir önergemiz var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önergen bizde var.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkan, biz bu madde 1’in kanun teklifinden tamamen çıkarılmasını arz ve teklif ediyoruz.

Gerekçesini okutursanız...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 2’si aynı mahiyette olmak üzere 3 önerge vardır, okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1959) esas numaralı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Müzeyyen Şevkin

Ednan Arslan

Talat Dinçer

Adana

İzmir

Mersin

Şeref Arpacı

Türker Ateş

Denizli

Bolu

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahibi:

Rıdvan Uz

Çanakkale

Gerekçe:

Bu raporlama zorunluluğunun işletmecilere, ruhsat sahiplerine maliyeti hakkında daha somut verilerin sunulması gerekir. Raporlama zorunluluğunun kaldırılmasının görünür hâle gelen ve ruhsatlandırılan rezervler üzerinden alınan devlet hakkı gelirlerinde azalmaya neden olacağı tartışmasıdır. Dahası, bu zorunluluğun kaldırılması raporlama süreçlerinde rol alan iş gücünü de işsiz kılacaktır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önerge üzerine söz isteyen var mı?

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Gerekçeyi okuyalım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Diğer gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle UMREK koduna göre raporlama zorunluluğunun sadece dördüncü grup maden işletme ruhsatları açısından devam etmesi, dördüncü grup haricindeki maden grupları açısından bu zorunluluk ve mevcut fıkradaki taksir yaptırımı kaldırılarak UMREK koduna göre raporlama zorunluluğunun kaldırılması amaçlanmaktadır. Bu yöntemle, diğer maden grupları açısından beş yıl içinde kaynak veya rezerv hâline getirilmeyen alanlar için yaptırım uygulaması sonlandırılmaktadır.

Maddenin kabulüyle maden sahalarını elinde bulunduran ancak madencilik faaliyeti gerçekleştirmeyen kişilerin önü açılabilecektir. Millî servetlerimizden olan madenlerimizi işletmek için değil, yalnızca yatırım yapmak veya madencilik faaliyeti yapacak kişilerden yarar sağlamak amacıyla elinde bulunduranlara önlem olarak bulunan bu hükmün kaldırılması yararlı görünmemektedir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Demokrasi böyle bir şey.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesiyle getirilmek istenen değişikliğe ek olarak "IV. Grup maden işletme ruhsat sahalarında on yıl" ibaresinin de teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Celal Fırat

İstanbul

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önergeyi veren arkadaşımız burada yok.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 24'üncü maddesinin dördüncü fıkrasının altıncı cümlesinde yer alan "diğer grup maden işletme ruhsat sahalarına beş yıl" ibaresi madde metninden çıkarılmaktadır. Böylelikle Maden Kanunu kapsamında uygulanan Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu (UMREK) koduna göre raporlama zorunluluğunun günün ve piyasanın değişen şartlarına göre yeniden belirlenerek sadece dördüncü grup maden işletme ruhsatları için zorunlu olarak uygulanması ve diğer grup madenler için gönüllülük esasına göre raporlama yapılması hedeflenmektedir.

Ancak uluslararası uygulamaların mevzuatı incelendiğinde raporlama standartlarına ilişkin düzenlemelerin büyük oranda gönüllülük ilkesine dayandığı, ilgili şirketlerin de bu kapsamdaki raporları kredibilitelerini artırmak, madencilik faaliyetlerine finansman sağlamak adına yaptıkları, raporlama zorunluluğunun günün ve piyasanın değişen şartlarına göre yeniden belirlenmesi gerekiyorsa eğer bunun dördüncü grup madenler için de gönüllülük esasına göre yapılması yerinde olacaktır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci madde kabul edilmiştir, önerge kabul edilmemiştir arkadaşlar; kayıtlara doğru geçirelim.

2'nci maddeye geçiyoruz.

Okutuyorum:

MADDE 2- 3213 sayılı Kanunun 47 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “madenler için” ibaresinden sonra gelmek üzere “UMREK Koduna göre rapor hazırlama şartı aranmaksızın MTA tarafından hazırlanan raporlar ile” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1959) esas no.lu Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Müzeyyen Şevkin

Ednan Arslan

Şeref Arpacı

Adana

İzmir

Denizli

Talat Dinçer

Türker Ateş

Mersin

Bolu

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gerekçeyi okutmamızı mı istersiniz?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben söz istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, önerge üzerinde Müzeyyen Hanım'a söz verelim.

Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet, bu taslağın 2'nci maddesinde yapılan düzenlemeyle MTA Genel Müdürlüğünün buluculuk hakkını uluslararası normlara göre hazırlayacağı raporlara göre belgelenmesi gereken bu uygulamadan maalesef vazgeçilmiş, onun yerine söz konusu düzenleme öncesinde yer alan ve uluslararası sisteme göre raporlanmamış verilere dayalı olarak buluculuk hakkına kavuşması sağlanmıştır. Burada esas amaç, MTA'nın elinde bulunan ruhsat sahalarının -dün de konuşmuştuk ama- MAPEG Genel Müdürlüğüne devredilerek özel sektöre devredilmesinin önü açılmaktadır ve MTA'nın yaptığı arama araştırmalara önemli potansiyel bulundurduğu bilinmektedir. Bu devredilecek olan ruhsat sahaları ne kadardır elinizde? Bir de yani şunu biz duymadık: Hani şu kadar maliyeti var UMREK'e göre yapılırsa bu araştırmaların, UMREK koduna göre yapılırsa şu kadar maliyeti var; bunun analizini duymadık. Bunu da bir açıkla mısınız lütfen.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Ahmet Bey, buyurun.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, Müzeyyen Hanım önergesinde şöyle bir durumdan bahsetti; “MTA UMREK kodundan vazgeçiyor.” gibi bir ibare yok. MTA kendi raporlamasını yapacak tabii ki burada ama yine gerekli gördüğünde UMREK koduyla tekrar rezerv raporlaması

yapabilir. Sorduğunuz rezervlerle alakalı teknik anlamda varsa eğer bilimiz -ne kadar alanımız var, ne kadar ruhsat sahamız var- onları da MTA Genel Müdürümüz kayıtlara geçmesi açısından belirtecek Sayın Başkanım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Lütfen, kayıtlara geçmesi açısından...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, MTA Genel Müdürümüze söz verdim.

Buyurunuz.

MTA GENEL MÜDÜRÜ VEDAT YANIK – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz, bu konuda, mevzuat hazırlama etki analizinde bu hesaplamayı yaptık. Bir sahayı aldık, kıyasladık yani UMREK koduna göre çalıştığımız zaman ne oluyor, bizim geçmişten beri uyguladığımız yöntemlerle çalıştığımız zaman ne oluyor? Orta ölçekte bir ruhsat sahasında, metalik ruhsat sahasında normalde çalışmaların maliyeti 3 kat artıyor, zaman olarak da 3,5 kat zamanı artırıyor UMREK standartlarına göre çalıştığımız zaman.

Sayın Vekilim sormuştu yani UMREK standartlarına göre hazırlanan rapor ile UMREK standartları dışında MTA'nın hazırlamış olduğu kaynak rezerv raporundan, her birinden birer örnek getirdim; eğer görmek isterlerse, incelemek isterlerse kendilerine sunarım.

Arz ederim Sayın Başkanım.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, fiyatta ve zamanda 3 katı kadar fark oluşuyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, teşekkür ediyoruz.

Var mı bir şey Müzeyyen Hanım?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yani sadece fiyatın baz alınması mıdır burada kriter?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bir de zaman.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sadece 3 katı fiyatın olması mıdır UMREK kodunu engelleyen? Bir de...

MTA GENEL MÜDÜRÜ VEDAT YANIK – Sayın Vekilim...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çok özür dilerim, tamamlayayım.

Bir de jeolojik olarak biliyoruz ki yani bir uçtan başlarsınız, elbette ki bu rezerv genişleyebilir, hani madenler genişlemeye müsait bir şey. UMREK koduna göre alınan ruhsatlarda bu rezerv alanının tamamını saptamak daha mümkün değil midir yani rezervin sadece belli bir bölümünü saptamak yerine bütünü saptayıp gerek borsaya gerekse kamuoyunun yararına bunu sunmak daha fizibil olmaz mı diye sormak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Vekilim, zaten yine UMREK kodunu... Rezerv tespitini ortadan kaldırıyoruz gibi bir durum yok. Maden işletmecisi eğer bir finansa ihtiyacı varsa, bir krediye ihtiyacı varsa -sizin dediğiniz gibi- UMREK kodu kapsamında yine aynı şekilde çalışmaları yapar. Biz burada zorunluluğu kaldırıyoruz sadece yani sizin dediğiniz çalışmaların hepsini, isteyen maden işletmecisi yapabilir zaten, bunda bir sıkıntı yok. Finansa ihtiyacı olmayan, krediye ihtiyacı olmayan bir maden işletmecimiz var, biz sadece burada bunu yapma zorunluluğunu kaldırdık. Zorunlu

olduğu zaman kendisinin hem 3 katı kadar zaman kaybı oluyor hem de 3 katı kadar maliyet artıyor, MTA için de aynı durum var burada. Biz burada zamandan ve maddi anlamda bir tasarrufa gidiyoruz ama yine maden işletmecileri yapabilir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, MTA Genel Müdürümüz bir şey diyor mu?

MTA GENEL MÜDÜRÜ VEDAT YANIK – Sayın Vekilim, şöyle bir yanlış anlaşılma var: Biz aynı alanı çalışıyoruz, UMREK kodunda aynı büyüklükteki alanı kıyaslamayı o şekilde yapıyoruz yani bir kısmını çalışıp bir kısmını çalışmama olayı yok. Burada sadece bir örnek vereyim: Sondaj sayısını 3 katına çıkarıyoruz UMREK kodunda yaptığımız zaman, normal çalışmamızda üçte 1'i kadar çalışıyoruz; maliyet de buradan artıyor zaten, hem analiz maliyeti hem sondaj maliyeti hem de zaman şeyi buradan artıyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yani kamuoyunda şöyle bir şey... İşte, Elâzığ Maden'de Cengiz Holdinge verildiği gibi, bu madenlerin böyle özel şirketlere ya da -tırnak içinde söylüyorum, benim çok sevdiğim bir kelime değil ama- yandaşlara aktarılması mı söz konusu diye doğrudan sormuş olayım.

MTA GENEL MÜDÜRÜ VEDAT YANIK – Kesinlikle onunla bir alakası yok. Biz zaten MTA olarak kendimiz bunları ihale etmiyoruz, MAPEG'e gönderiyoruz, MAPEG ihale ediyor bunları. Biz raporlamasını yapıyoruz, buluculuğu alıyoruz, ihale kısmı ayrı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bakan Yardımcımıza da söz vereceğim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Aslında burada işin en temel felsefesi... 3 katı kadar, 4 katı kadar sürelerle MTA'yı meşgul etmek istemiyoruz biz. Örneğin, MTA yılda bin sahada arama faaliyeti gösterebiliyorken UMREK koduna döndüğümüzde MTA maalesef 300 sahada arama yapabilecek hâle geliyor, yeteneklerini buraya odaklamak zorunda kalıyor; bu da sektöre ve piyasaya daha az sayıda arama faaliyeti yapılmış ruhsatlı alanların MAPEG'e devri anlamına geliyor. Biz buradaki bu detaya MTA girmesin, genel arama faaliyetlerini yapsın, MAPEG'e bunu devretsin diyoruz; MAPEG bunu yarışmayla sektöre devrettiğinde sektör oyuncularını zaten arzu ederlerse UMREK koduna, arzu etmezlerse kendi standartlara göre yine sondaj yapmak suretiyle işletme modeli belirleyerek madene erişecekler yani amacımız MTA'yı böyle yoğun işlerle meşgul etmemek ve arama faaliyetlerine daha fazla odaklanmasını sağlamaktır.

Teşekkür ediyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Peki, bir şey daha sorayım, Sayın Genel Müdüre sormak istiyorum: Size göre bu eleman yeterliliği olsa UMREK koduna göre mi çalışmak daha sağlıklı yoksa bu şekilde bir arama faaliyeti...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – MTA açısından cevap verirseniz...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – MTA açısından söylüyorum.

MTA GENEL MÜDÜRÜ VEDAT YANIK – Sayın Başkanım, cevap vereyim.

Şimdi, bence sadece buluculuk almak için UMREK standartlarında çalışmak biraz lüks gibi geliyor bana çünkü sahaları hızlı bir şekilde ekonomiye kazandırmamız lazım bizim yani bir yerde bir kaynağın varlığını tespit ettiğimiz zaman çok detay çalışmalara girerek o sahada zaman kaybetmek ve maliyeti artırarak bütçemizin büyük kısmını harcamak istemiyoruz. Daha fazla sahada arama faaliyetlerimizi sonuçlandırıp ihale edilmek üzere MAPEG'e göndermek ve... İhaleden sonra alan işletmeci zaten detay çalışmaları yapacaktır işletmeyle ilgili; ÇED'i alırken bir zaman var orada, o esnada bu çalışmaları yapabilir. Dolayısıyla sahalar daha hızlı bir şekilde ekonomiye katkı sağlamak üzere piyasaya arz edilir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Genel Müdürüm, buradaki sorun şu: Milyonlarca yılda oluşmuş madenlerimizin apar topar yani çok hızlı bir şekilde aranıp, şirketlerin kullanımına, işletmesine sunulup, bir an önce çıkarılıp uç ürüne dönüştürülmeden satışı mı... Yani bizim buradaki aramaya çalıştığımız şey bu. Elbette hepimiz aynı pencereden bakıyoruz, muhakkak kamu yararını gözetiyoruz ama siz de bilirsiniz ki milyonlarca yılda oluşmuştur bu madenler ve en sağlıklı şekilde aranıp, bulunup kamu hizmetine sunulması gerekmektedir. Burada hızın ve ekonomik gerekçelerin gösterilmesi açıkçası bana çok makul gelmedi.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum.

Ben de müsaade ederseniz bir şey söyleyeyim. Yani burada madenin bulunması ve uç ürüne dönüşmesinde hiçbir farklılık yok. Sadece buradaki rezervin tespitinde kullanılan standartlarla ilgili bir husus. Uç madene gitmesini hepimiz istiyoruz ama bunu UMREK koduna göre da yapsak gene gitmeyebilir. Yani buradaki olay, biz bir sahayı tespit ettiğimizde MTA: “Ben zaten buradaki rezervi aşağı yukarı biliyorum, benim standartlarıma göre de biliyorum; bunda ihaleye çıktığımda bunu alacak firma da burada ürettiği madeni zaten sattığında devletin olan payını da ödeyecek, her türlü gelirini ödeyecek. Devletin açısından hiçbir farklılık yok. Ben MTA olarak devlet kurumu olduğum için sadece arayıp bulan bir şirket olduğum için bu ilave masrafları bana çıkarmayın.” diyor. Bence gayet makul bir anlayış, ben de böyle yorumumu yapmış olayım Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bir şey daha sorayım lütfen.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Şimdi, Sayıştay raporlarına göre sizin buluculuk hakkıyla ilgili mali raporları sunmadığınıza ilişkin bir eleştiri var. Bunu, mali raporu neden sunmuyorsunuz? Sayıştayın böyle bir eleştirisi var, buluculuk hakkının miktarı ve maliyetiyle ilgili buna dair ne söylersiniz?

MTA GENEL MÜDÜRÜ VEDAT YANIK – Şu anda bizim 2023 yılı için buluculuktan aldığımız para 79 milyon lira. Bu, bizim bütçemizin yani yatırım bütçemizin yüzde 10’u kadar bir şey yapıyor. Dolayısıyla yani Sayıştaya da açıktır bu bilgiler ve belgeler. Zaten bütün hesaplarımızın kontrollerini yapıyor Sayıştay. Yani o, bir yanlış anlaşılmadan kaynaklanıyor herhâlde. Belki maliyet hesabı buluculukla kıyaslama açısından bir şey söylenebilir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Mali tablolara yansımadığına ilişkin bir eleştiri var, Sayıştay bulgusu var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu bulgu bu yılın mı, geçmiş yılların mı?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yok, yok, bu yılın.

MTA GENEL MÜDÜRÜ VEDAT YANIK – Yani o, Sayıştayın söylediği bulgu farklı bir bulgu, bizim...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Efendim...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Raporda 2023 yılı Eylül “Yayımlanan MTA 2022 denetimden...”

ŞAHİN TİN (Denizli) – UMREK’in görevi kaza önlemek...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hayır, hayır UMREK’ten bahsetmiyoruz şimdi, başka bir şeyden bahsediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama bunlar Plan ve Bütçede tartışıldı herhâlde? Orada cevaplarını vermiştir diye düşünüyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Şimdi de Sayın Genel Müdürümüz buradayken sormak istedik.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Genel Müdürümüz cevabını versinler yani Plan ve Bütçe var diye burada sormayalım mı Sayın Başkanım?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, geçti onun üstünden, onu demeye çalışıyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Geçmiş olabilir, Sayın Genel Müdür burada.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, konuyu biliyor musunuz Genel Müdürüm?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayıştayla ilgili...

MTA GENEL MÜDÜRÜ VEDAT YANIK – Sayın Başkanım, bu bizim satışa sunduğumuz haritalarla ilgili bir bulgu vardı yani “Bunun maliyetini çıkararak fiyatını ona göre belirleyin.” diyordu. Onun maliyetini hesaplamak mümkün değil. 1935 yılında kurulan MTA o günden bugüne kadar o haritaları bugünkü güncel hâle getirmiştir. Bunun maliyetini bulmak hiç mümkün değil.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet.

MTA GENEL MÜDÜRÜ VEDAT YANIK – Dolayısıyla biz her yıl o fiyatları güncelliyoruz, piyasaya, sektöre belli bir ücret karşılığında veriyoruz. Kamu kurum ve kuruluşlarına bunları zaten ücretsiz veriyoruz ama özel sektör firmalarına belirlediğimiz ücret mukabilinde satışını yapıyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, konu başka.

Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: 2’nci maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2’nci madde kabul edilmiştir arkadaşlar.

Şimdi, madde 3’e geçiyoruz.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3-3213 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesinde yer alan diğer grup maden işletme ruhsat sahalarında beş yıl” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, bu konuda aynı mahiyette 2 adet önerge vardır.

İlk önergeyi okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Rıdvan Uz

Çanakkale

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu madde üzerindeki önergede üzerinde söz isteyen var mı yoksa gerekçeyi okutayım mı?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Gerekçe...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle UMREK koduna göre raporlama zorunluluğunun sadece dördüncü grup maden işletme ruhsatları açısından devam etmesi, dördüncü grup haricindeki maden grupları açısından bu zorunluluk ve mevcut fıkradaki taksir yaptırımını kaldırılarak UMREK koduna göre raporlama zorunluluğunun kaldırılması amaçlanmaktadır. Bu yöntemle diğer maden grupları açısından beş yıl içinde kaynak veya rezerv hâline getirilmeyen alanlar için yaptırım uygulaması sonlandırılmaktadır.

Maddenin kabulüyle, maden sahalarını elinde bulunduran ancak madencilik faaliyeti gerçekleştirilmeyen kişilerin önü açılacaktır. Millî servetlerimizden olan madenlerimizi işletmek için değil, yalnızca yatırım yapmak veya madencilik faaliyeti yapacak kişilerden yarar sağlamak amacıyla elinde bulunduranlara önlem olarak bulunan bu hükmün kaldırılması yararlı görünmemektedir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Aynı mahiyetteki diğer önergeyi okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/1959 esas no.lu Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Müzeyyen Şevkin

Ednan Arslan

Şerefe Arpacı

Adana

İzmir

Denizli

Talat Dinçer

Türker Ateş

Mersin

Bolu

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Diğer önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Belli grup madenler için mevzuatta zorunlu tutulan UMREK koduna göre bilimsel, uluslararası standartlardaki raporlamaların devam ettirilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, 3'üncü maddeyle ilgili aynı mahiyette 2 önergeyi okuttum.

Şimdi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: 3'üncü maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

4'üncü maddeye geçiyoruz:

MADDE 4- 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 6 ncı maddesinin başlığında yer alan “Denizde” ibaresi “Su Alanlarında” şeklinde, altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve altıncı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İçme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu Kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarında imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabilir.”

“İçme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu Kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerde imar planı yapılmaksızın 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa göre hidrolik kaynaklara dayalı önlisans veya üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden çok kaynaklı üretim tesisi kurulabilir. Ayrıca söz konusu alanlarda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne

veya sulama birliklerine ait tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün izniyle sulama birlikleri tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurulabilir.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, bu maddeyle ilgili 3 adet önerge var.

Evet, önergeleri ayırılık sırasına göre okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 4’üncü maddesi ile 3621 sayılı Kıyı Kanunu’nun 6’ncı maddesinin değiştirilmek istenilen altıncı fıkrasında yer alan “imar planı yapılmaksızın” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını ve altıncı fıkradan sonra maddeye eklenmek istenilen yeni fıkra da yer alan “imar planı yapılmaksızın” ibaresinin teklif metninden çıkarılarak bu fıkranın son cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini ve arz ve teklif ederim.

“Ayrıca söz konusu alanlarda ilgili belediyeye, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne veya sulama birliklerine ait tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla; ilgili belediye, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün izniyle sulama birlikleri tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurulabilir.”

Rıdvan Uz

Çanakkale

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Rıdvan Bey söz almak istiyor musunuz yoksa gerekçeyi mi okutalım?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Okuyalım gerekçeyi.

Gerekçe:

Madde metninde yer alan “imar planı yapılmaksızın” ibaresiyle yerel yönetimler etkisiz hâle getirilmektedir. Bu ifadenin madde metninden çıkarılmasıyla yerel yönetimlerin de sürece dâhil edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca madde metninde yer alan alanlarda yapılacak yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisleri için yer yönünden yerinden yönetim kuruluşlarına da yetki tanınmasıyla “ilgili belediyeler” ibaresinin fıkraya eklenmesi hedeflenmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 4’üncü maddesiyle getirilmek istenen değişiklikte yer alan “imar planı yapılmaksızın” ibaresinin “imar planı yapılarak” şeklinde düzenlenmesi ve yine “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün izniyle sulama birlikleri” ifadesinden sonra gelmek üzere “belediyeler” ibaresinin de teklif metnine eklenmesini arz ve teklif ederim.

Celal Fırat

İstanbul

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Celal Bey yok, gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Teklifin 4'üncü maddesinde Kıyı Kanunu'nda yapılan bir değişiklikle “denizde” ifadesi yerine “suda” ifadesi getirilmektedir.

Bu değişiklikle, içme kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere, denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarında imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabileceği öngörülmektedir.

Öncelikle bu tesisler kurulurken su altı ve su üstü doğa yaşamının negatif etkilenmesinin önlenmesi, çevre halkının bu alanlardan hâlihazırda sağladığı faydanın gözetilmesi gerektiği ve yapılacak tesislerde bölge halkının onayının alınmasının genel bir ilke olması gerektiği açıktır. Bu şartlar sağlandığında ilkel olarak yüzer GES tesislerinin kurulmasında bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak kamu kaynaklarının verimsiz kullanımına da yol açacak bu teklifin söz konusu yatırımların kamu tarafından gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak şekilde yeniden şekillendirilmesi yerinde olacaktır.

Dolayısıyla, tüketim yerinde yapılan ve dağıtım, yerel üretimin en sağlıklı biçimde planlanabilmesi için yerel yönetimlere daha fazla inisiyatif verilmelidir. Şüphesiz götürmeyecek biçimde kamu malı sayılması gereken su yüzeyinin kullanımı, başta belediyeler olmak üzere kamu kuruluşlarına bırakılmalıdır. Kaldı ki imar planı yapılmaksızın, doğal alanlar üzerine enerji üretim tesisi kurulması izni verilecek olması kamu yararı taşımamaktadır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1959) esas no.lu Kanun Teklifi'nin çerçeve 4'üncü maddesiyle 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun 6'ncı maddesinin altıncı fıkrasının değiştirilmesini öngören düzenlemedeki “imar planı yapılmaksızın” ibaresinin “imar planı yapılması şartıyla” olarak değiştirilmesini; kanunun 6'ncı maddesine eklenmesi öngörülen fıkranın birinci cümlesinde geçen “üretim tesisi” ibaresinden sonra gelmek üzere “imar planı yapılması şartıyla” ibaresinin eklenmesini; ikinci cümlesinde geçen “Genel Müdürlüğüne” ibaresinden sonra gelmek üzere “belediyeler ve bağlı kuruluşlarına” ibaresinin; “tesislerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve içme suyu şebekelerinin” ibaresinin; “izniyle” ibaresinden sonra gelmek üzere “belediyeler, bağlı kuruluşları ve” ibaresinin ve “elektrik üretim tesisi” ibaresinden sonra gelmek üzere “imar planı yapılması şartıyla” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Müzeyyen Şevkin

Ednan Arslan

Şeref Arpacı

Adana

İzmir

Denizli

Talat Dinçer

Türker Ateş

Mersin

Bolu

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önergeyle ilgili konuşmak istiyor musunuz?

Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Başkanım, çok teşekkür ederim.

Şimdi bu yapılan düzenlemeyle yenilenebilir enerjinin hem denizlerde hem de sulak alanlarda kurulmasına olanak sağlayacağız; bu olumlu bir gelişmedir ama dört başı mamur bir iş yapmak gerekiyor. Mesela, Sayın Bakanım “Ya, bu Türkiye Cumhuriyeti'nde denizde yapılmış imar planı var

mı?” diye sordunuz. Yoksa, geçmiş dönem, 27’nci Dönemde burada bir kanun çıkmış “Denizlerde imar planı kararı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarda yenilenebilir enerji üretim santralleri yapılabilir.” vardı, eski hâli buydu. Demek ki bu, bir ihtiyaçtan kaynaklı bir şekilde, o dönemin, sayısal olarak çok olduğunuz Cumhuriyet’in milletvekillerinin teklifiyle kanunlaşmış ve Meclisimizden de bu şekliyle geçmiş. Şimdi bu imar planı yapma kararından niye vazgeçiyoruz? Bunu açıklamamız gerekiyor. Yani geçen dönemki arkadaşlarımızın burada emekleri var, çalışmaları var. Geçmiş tutanaklara da bakmak lazım. Hangi gerekçelerle bu buraya konmuştu? Şimdi neden bu imar planı yapma yetkisinden vazgeçiyoruz?

İkinci bir konu, burada düzeltilmesi gereken, yerel yönetimlere bu konuda yetki vermek lazım. Su anlamında, kullanılan temiz su kaynakları için barajların dışındaki alanlarda onlara da GES yapma ya da rüzgâr santrali yapmayla ilgili yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı konusunda yetki vermek lazım yani gereklidir. Benim bildiğim, belediyelerin gerçekten özellikle suları ya da o alandaki arıtma tesislerini işletme açısından ciddi kaynağa ihtiyacı oluyor, elektriksel kaynağa ihtiyacı oluyor. Bu sonuçta bir millî servet yani bunu belediye yapsın. Kamulaştırma yapmadan, herhangi bir araziye kurmadan, oradaki içme suyu olmayan baraj ve göletlerin üzerinde, varsa ellerinde, bu işi yapsınlar. Bu doğru bir şey. Sonuçta belediyeler hepimizin belediyesi, bugün bizindir, yarın sizindir ama sonuçta bu belediyeler millettir. Bu yetkiyi yerel yönetimlere, özel idarelere vermenin ben çok doğru olduğunu düşünüyorum. Arıtma tesisleri olur ya uzaktır, enterkonnekte sisteme uzaktır, gidemiyordur, ulaşmakta, altyapı yatırımı yapmakta problem vardır; oraya gitsin, bir ufak güneş santrali, 1 megavat, 2 megavat kurabilsinler. Bunun önünü açmanın ben doğru olduğunu düşünüyorum. Sizlerin de katkısıyla bunu bu teklife ilave edersek Komisyon olarak doğru bir iş yapmış oluruz diyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ederim.

Buyurun Müzeyyen Hanım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ediyorum.

Ben de öncelikle yerel yönetimlerin kendi sahaları içerisinde, özellikle bu iç göl, baraj gölü ve benzeri gibi alanda en azından bilgilerinin olması bağlamında muhakkak sürece dâhil edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bugün sulama birlikleri ve Devlet Su İşlerinin burada, tasarruf kullanabildiği alanda bu bölgenin her türlü imarından, her konusundan sorumlu olduğu, göletlerde herhangi bir olağanüstü durum meydana geldiğinde, büyükşehir belediyelerinin devreye sokulmaya çalışıldığı süreçte hem imar planının bu alanlarda yapılmamış olması hem de belediyelerin, bir kamu kurumu olan belediyelerin burada yer almaması kabul edilebilir bir şey değildir. Yani sulama birliklerine dahi bu yetkiyi veriyorsunuz ama oranın bütün işlevlerini yürüten belediyenin burada bir yetkisi olmuyor. Bana göre bu kanun böyle çıkarsa eksikli çıkacaktır. Bu yanıştan dönülmesini sayın bürokratlardan da Sayın Bakan Yardımcımızdan da rica ediyoruz. Yani belediyeler kamu kurumudur ve mutlaka bu alanda değerlendirilmeleri gerekiyor.

İkinci olarak, enerji tesisleri için imar planı zorunluluğunun olması, enerji ihtiyaçlarını belirleme, uygun yer seçimi, çevresel etkilerin kontrolü ve toplumsal katılım gibi kritik faktörleri de ele alarak planlı ve sürdürülebilir bir enerji üretimini sağlamak amacıyla hayati bir rol oynamaktadır. Bu planlar, gelecekteki enerji taleplerini belirlemede, en uygun üretim bölgelerini tespit etmede, toplumsal etkileşimi yönetme ve çeşitli yetki alanlarını koordine etme konularında rehberlik sağlayacaktır. Enerji ihtiyacının belirlenmesi ne kadar enerjiye ihtiyaç duyulduğunu ve bu ihtiyacın nasıl karşılanacağını anlamayı da içerir. Bu, gelecekteki enerji projelerinin büyüklüğünü ve türünü belirleme noktasında da önemlidir. Ayrıca, enerji üretim tesislerinin çevresel etkilerini kontrol etmek için uygun yer seçimi

ve mekânsal planlama da büyük bir öneme sahiptir. İmar planları, enerji tesislerinin denizel yaşam, sulak alanlar, tarım alanları, ormanlar ve yerleşim yerleri gibi hassas bölgelerle uyumlu bir şekilde konumlandırılmasını amaçlar. Enerji tesisi için ne kadarlık coğrafya feda edilebilir? Ki enerji üretimi ve madencilik faaliyetleri her zaman doğayı maalesef feda ediyor. İmar planları “Hangi bölgeler feda edilemez?” sorusunu yanıtlayan bir olgudur. En iyi arazi kullanım biçimini ve tesisin uzun vadeli etkilerini değerlendirerek projenin sürdürülebilirliğini sağlamaya odaklanır. Bu planlar, rastgele yapılan enerji tesislerinin olumsuz etkilerini önler ve enerji üretimi ile doğal kaynakların korunması arasında denge kurmayı amaçlar, aynı zamanda mevcut enerji altyapısıyla etkileşimini de dikkate alarak entegrasyonu kolaylaştırır. Enterkonnekte sistemle ilişkisinin ne olacağı, nerede konumlandırılırsa daha kolay bağlanacağı, ne kadar altyapı yatırımına ihtiyaç olduğu, arazinin ya da doğal varlığın en iyi kullanım biçiminin bu yatırım olup olmadığı gibi sorunların çözümü imar planlarıyla aranır.

Sonuç olarak, imar planları, enerji tesislerinin planlı ve bilinçli, çevreye duyarlı bir şekilde konumlandırılmasını sağlayarak hem enerji ihtiyaçlarını karşılamayı hem de doğal kaynakları korumayı hedefler. Bu, sürdürülebilirlik, enerji üretimi ve çevresel koruma arasında uyum sağlamak için kapsamlı bir rehberlik sunar. Aksi yöndeki düzenleme, plansız enerji üretimini ve plansız yapılaşmayı tetikler ki biz hep plansızlıktan yakınıyoruz. Burada hayata geçirdiğimiz kanunların iki yıl sonra, üç yıl sonra yeniden düzenlenmesi bizim açımızdan da rantabl değil, zaman kaybı, ekonomik de kayıp aynı zamanda. Doğrusu, hem belediyelerin bu maddeye alınması hem de imar planlarının da gündeme alınmasını hassaten burada istiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, konuyla ilgili bir şey söyleyeceğim, kısa.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Kısa, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – DÜRED yani Denizüstü Rüzgar Enerjisi Derneği 2023 yılında RES Sanayi Yol Haritası yayınlıyor. Bu yayınladığı yol haritasında deniz imar planlarının hazırlanmasıyla ilgili bir başlık var ve orada “Türkiye denizüstü rüzgâr enerjisi sektörünün yönünü belirleyecek yol haritasında 2’nci madde başlığı olarak ele alınan deniz imar planlarının hazırlanmasında ise DRES projeleri konusunda ilerlemiş ülkelere bakıldığında tamamı deniz imar planlarını hazırlayarak DRES kurulumunun önündeki en önemli hususlardan birini düzenlemiştir.” diyor yani dünyadaki gelişmiş ülkeler deniz imar planlarını hazırlamışlar, uygulamaya geçmişler. Bu planlar hazırlanırken ise rüzgâr potansiyeli, bölgenin oşinografik yapısı, doğal koruma, su altı arkeolojik durum, su derinliği, kıyıya uzaklık, elektrik iletimi ve karadaki enterkonnekte sisteme bağlantı koşulları, denizüstü ve altı doğal koruma alanları ve canlılar, balıkçılık, deniz trafiği, boru hatları ve kablolar, askerî kullanım, ülkemize özel kıta sahanlığı hususu, civar halkın hassasiyetleri gibi konulara dikkat edilmesi gerektiğini vurguluyor. Bu noktada Türkiye, deniz imar planlarıyla ilgili bazı adımları atmış ama daha henüz neticelendirilmemişken ilgili maddede “imar planı yapılmaksızın” ifadesi yer aldığı için bu doğrudan o aşamaları da durduran, donduran ve engelleyen bir hüküm niteliğinde. Dolayısıyla “imar planı yapılmaksızın” ifadesi çıkarılırsa bu noktada daha hızlı yol almak mümkün olabilir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Başka söz almak isteyen var mı?

TALAT DİNÇER (Mersin) – Başkanım, iki cümle.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Sayın Vekilim.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, tabii, maddeyi sonuna kadar incelediğimizde içinde çok güzel hususlar var. Özellikle sulama birliklerine verilen bu elektrik üretimi son derece önemli, biz saha çalışmamızda da özellikle çiftçilerimiz ve üreticilerimizin bu alanda ne zorluklar çektiklerini biliyoruz çünkü hepsi icralık durumda. Bu çok çok önemli ama buna ilaveten -yani burada muhalefeti, iktidarı yok- belediyelerimizin de en büyük ihtiyaçlarının başında da enerji geliyor. Dolayısıyla, arıtmada, suyun intikalinde, herhangi bir şekilde aydınlatmada vesaire enerjiye de büyük ihtiyaç var. Gelin, şu maddeye hep beraber belediye ve bağlı kuruluşlarını da ilave edelim, bunu en güzel şekilde ülkemizin hizmetine sunalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ben de teşekkür ediyorum.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, aslında öncelikli olarak şunu vurgulamak gerektiğini düşünüyorum: Geneli üzerindeki tartışmalarda denizlerin üzerine yapılan GES’ler sanki bu kanun teklifiyle ilk defa gündeme gelmiş gibi ve yapılan sözleşmeyle bir ülkeye imtiyaz tanınıyor gibi konuşuldu. Aslında, bu kanun 2018’de yine aynı şekilde, denizlerin üzerine GES yapılması konusunda bir olanak sağlıyordu.

Tabii ki burada “imar planı kararı” ibaresi kullanılmış. Tabii, zaman içinde bu imar planının yapılamadığının ortaya çıkması neticesinde bu şekilde bir değişikliğe gidildi ama şu algı da oluşmasın: Sayın Vekilimiz Müzeyyen Hanım’ın dediği gibi, sanki bu yapılacak GES’ler hiçbir projeye tabi değil, bunlar hiç denetlenmiyor, hiçbir yerden izin alınmıyor gibi bir şey kesinlikle doğru değil çünkü bu GES ilanlarını, alanlarını ve koordinatlarını Bakanlığımız belirleyecek. Daha sonra, bir yatırımcı burada bu yatırımı yapmak istediği takdirde bütün gerekli izinlerini bu yatırımcı şirket alacak; Ormandan alacak, Tabiat Korumadan alacak, Turizmden alacak, ÇED raporlarını hazırlayacak yani sanki “Bu gelecek, denizde nasıl olsa herhangi bir sınır yok, istediği gibi burada bir yerleşim alanına GES’ini kuracak.” gibi bir durum kesinlikle söz konusu değil Sayın Bakanım, bunu özellikle vurgulamak istedim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – O kadar kurumdan izin aldıktan sonra imar planı da hazırlanır Sayın Çolakoğlu çünkü yıllarca bu işle uğraştın, 13 kurumdan şey aldınız sonuçta.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) - Çalışılabilir mi ayrı bir konu ama buna imkân olmamakta şu anda.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Burada şöyle bir şey var: Buradaki temel endişe belediyelerin kendi enerjilerini üretmekse belediyeler de -bildiğim kadarıyla- tükettiği kadardan 1 katına kadar en fazla tesis kurabilir yani sınırsız bir elektrik üretimi yapıp bunu bir gelir hâline getirmesi mümkün değil. Yani ne kadar tüketiyor, onun bir o kadarı kadar da elektrik yatırımı yapabilir; ihtiyacı karşılansın. Bununla ilgili alan var fakat şu anda sektördeki yatırımcılarla, yenilenebilir enerji üzerine yatırım yapan, tesis kuran kişilerle görüştüğümüzde diğer taraftan onların şöyle bir temel sorunu var: Özellikle yerel yönetimler veya özel idareler vasıtasıyla bu imarla ilgili konularda çok değişken tavırlar var. Dolayısıyla yatırımı engelleyen, hatta öne geçiren, keyfi, birbirinden bağımsız alanlar var ve aslında bizden Komisyonda da bunu her yerde bir denge, bir ortak matematiğe bağlamayla ilgili bir talepleri var. Burada belediyelerle ilgili olan kısma sadece yatırım penceresinden bakarsak doğru ama bunu zaten daha rantabl bir şekilde farklı alanlardan edinebilirler ama bu denetim mekanizmasının içerisine yerel yönetimleri koyduğunuzda iş ciddi yatırımcıların yatırım yapmasını önleyecek bir pozisyona doğru da gidebilir bir bakış açısı olarak. Yani kastettiğim şu: Buraya bir yatırım yapılacak,

ciddi bir yatırım; işte “Diğer bütün kurumlardan, ÇED’den vesairenden tamamı var. Buradan biz de bir şey edinelim.”e gidip buradaki yatırımın önüne geçecek bir noktaya gidebilir şu anki durumuyla yani işin bu tarafını da görmek lazım çünkü belediyeler kendilerinin ihtiyacı olan elektriğe zaten farklı alternatiflerle, o kapasiteleriyle ulaşabilirler, o alternatifleri var yani sadece denize bağımlı değişiller bunu elde etmek için.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

Önergeyle ilgili ben de şunu söylemek istiyorum: Yani “imar planı” dediğimizde bizim hep aklımıza karada yapılan arazi üzerindeki imar planları geliyor, suya biz de alışamamışız, onun için bu tartışmaları yapıyoruz. Rüzgârla ilgili hususta bir yere deniz üstü rüzgâr yatırımı yapabilmeniz için biraz önce sayın vekilimizin saydığı zaten bütün hususlar değerlendiriliyor, bunlar iki, üç yılı bulan değerlendirmeler -denizin altı, bağlantıları vesaireleri- ondan sonra bu iş fizibil olduğunda ancak yatırım yapıyorsunuz ve bunlarla ilgili hususları zaten Bakanlık yapıyor ve talep ediyor. Dolayısıyla burada aslında “imar planı” dediğimiz işi, buranın gerçekten yatırıma uygun olup olmadığı hususunu Bakanlık zaten denetliyor olacak. Kafasına göre kimsenin buralarda yatırım yapma mecburiyeti yok. Tabii, Mustafa Vekilimiz kendisi yatırımcı olarak yerel yönetimlerle ilgili ifadeler kullandılar ama gerçekten burada yerel yönetimleri dışlamak gibi bir niyet asla yok. Bu tamamen yeni bir iş. Emin olun, bu süreç içerisinde biz hep beraber bunu öğreneceğiz. Aslında yatırım yapacak tarafların kısıtlı tutulması da bununla alakalı yani Bakanlık bu işi bir başlatıp olup olmadığını görmek istiyor, “Bizim kontrolümüzde bu işi gerçekten yapabilecek miyiz?” dallanıp budaklanmasını istemiyor.

Bir de bu işin şöyle bir boyutu var: Gerçekten suya etkisini de bilmiyoruz biz bu kurulacak tesislerin. Onun için mesela içme suyunu kesinlikle dışarıda tutuyoruz. Uzun dönemde balıklara etkisi olacak mı, olmayacak mı? Dolayısıyla Bakanlık bunların hepsini değerlendirecek ve buna göre hareket edecek. Asla bir başboşluk yok. Biz burada güzel bir iş yapıyoruz, inşallah bu da bize nasip olacak ve ileride bununla ilgili tedbir almamız gerektiğinde de inşallah onu da almış oluruz diye söylüyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – En azından şu belediyelerin kendi enerjisini üretmesiyle ilgili kısma bir şey koyalım ya.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İşte, orada da dediğim gibi, Bakanlık şu anda bu işi kendi kontrolünde bir başlatmak istiyor; kesinlikle onlar da karşı değil, Bakanımızla bizzat konuştum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben anlayamıyorum yani DSİ var, sulama birlikleri var, Bakanlık denetleyebilecek; niye belediyede direnç gösteriliyor? Bunu anlamakta zorlanıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Çünkü belediyeden sonra arkasının da geleceğini düşünüyor Bakanlık.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ne gelebilir? Belediyeden başka kamu kurumu yok ki.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Herkes gelebilir, herkes gelebilir.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Bakanım, şöyle düşünün: Yani belediye zaten bunu kendi boş arazilerinde yapıyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yapıyor zaten. Evet, bir mahzuru yok zaten veriyoruz bu hakkı.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Tamam, o hak var da yani o arazileri kullanmak yerine, o arazilerde GES yapmak yerine, o hatta uygun göletin üstüne de yapsın; talep budur yani.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Onu satsın da kâr etsin demiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, zaten öyle bir husus yok.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Kendi enerjisini...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Değerlendirin bari arkadaşlar en azından.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Genel Kurula kadar vaktimiz var, tekrar bir Bakanımızla otururuz. Yani Bakanımızın öyle rijit bir şeyi de yok, arkadaşlarımızın da yok ama gerçekten yeni başladığımız işte kontrollü gitmek istiyorlar ben de açıkçası haklı buluyorum arkadaşlarımızı.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Başkanım, yeniden yeniden gelmesin bu önümüze yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Oyladık arkadaşlar, önerge kabul edilmemiştir. Genel Kurula kadar bu mevzu açık, ben burada ifade etmiş olayım.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde yer alan “ticareti” ibaresinden sonra gelmek üzere “, sıvılaştırılması” ibaresi, (36) numaralı bendinde yer alan “ihracat” ibaresinden sonra gelmek üzere “, sıvılaştırılması” ibaresi ve fıkra aşağıdaki bent eklenmiştir.

“45) Doğal gazın sıvılaştırılması: Yurt içinde üretilen ve/veya ithal edilen doğal gazın yurt dışına ihraç edilmesi ya da yurt içinde yeniden satışı amacıyla sıvılaştırılmasını,”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu konuda önerge var mı? Yok.

Maddeyle ilgili söz almak isteyen var mı?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Maddeyle ilgili bir açıklama yapabilir misiniz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, bilindiği gibi ülkemizin sınırlarından geçen birçok boru hattı var. Tabii, burada ayrı bir faaliyet anlamında, sıvılaştırılarak yine bu ihracat ticaretinin yapılması anlamında bu düzenlemeyi sıvılaştırma olarak getirdik.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Daha önce yoktu.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Daha önce “sıvılaştırma” ibaresi yoktu, şimdi “sıvılaştırma” ibaresini kanuna ekledik.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, biz FSRU’ları Türkiye’ye gaz getirmek için aldık, kullanıyoruz ama artık kendi gazımızı çıkardığımız için, bunu yurt dışına satmak ya da gemiye yükleyip ülkenin başka bir yerine götürmemiz için sıvı hâle getirmemiz lazım. Mevzuatımızda böyle hiçbir ibare olmadığı için sıvılaştırmayı artık biz mevzuatımıza sokmuş oluyoruz. İnşallah, güzel işler oradan da çıkacak çünkü biliyorsunuz, bir enerji merkezi olmak istiyoruz yani illa kendi gazımızı değil, başka yerlerden aldığımız gazı da sıvılaştırıp satabiliriz.

Evet, maddeyi de oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 4646 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendinin (1) numaralı alt bendinin birinci paragrafına aşağıdaki cümle, (2) numaralı alt bendinin ikinci paragrafına aşağıdaki cümleler eklenmiş, fikanın (f) bendinin (2) numaralı alt bendinde yer alan “ülkeye” ibaresi “ülkelere”

şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir. “Yüzen LNG tesislerinin işletilmesi ve yer değişikliği kapsamında Bakanlık görüşü alınarak sağlanacak istisnalar Kurul tarafından bu madde uyarınca yayımlanan usul ve esaslarda düzenlenir.”

“Mevcut depolama tesisleri, mevcut tesislerdeki kapasite artışları veya yeni yapılacak tesisler, kullanım oranları ve/veya rekabet koşulları dikkate alınarak bu Kanunun sisteme erişime ilişkin hükümlerinden Bakanlık görüşü alınarak Kurul Kararı ile belirli süre muaf tutulabilirler. Depolama şirketleri verecekleri hizmetlere ilişkin birim bedelleri ve tesis kapasitelerini yayımlamak zorundadır.”

“1) Doğal gazın sıvılaştırılması: Yurt içinde üretilen ve/veya ithal edilen doğal gazın sıvılaştırılarak yurt dışına ihraç edilmesi ya da yurt içinde yeniden satışı amacıyla kurulacak sıvılaştırma tesislerini işletecek tüzel kişilerin Kuruldan lisans almaları zorunludur. Doğal gaz sıvılaştırma lisansı başvurusunda bulunan tüzel kişilerin teknik ve ekonomik güce sahip olmaları ve yönetmeliklerde belirtilen diğer şartları taşımaları gerekir. Sıvılaştırma tesislerinde yürütülen faaliyetler depolama faaliyeti olarak sayılmaz. Sıvılaştırma tesisi işletmecileri faaliyet gösterdikleri tesislerin ilgili standartlara ve teknik kriterlere göre yapılması ve işletilmesinden sorumludur. Sıvılaştırma tesislerinde yürütülecek faaliyetlere ilişkin usul ve esaslar Bakanlık görüşü alınarak Kurul tarafından belirlenir.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, bu maddeyle ilgili önerge varmış, okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1959) esas numaralı Kanun Teklifi’nin çerçeve 6’nı maddesiyle 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu’nun 4’üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendinin (1) numaralı alt bendine eklenmesi öngörülen cümlelerin teklif metninden çıkarılmasını, (2) numaralı alt bendine eklenmesi öngörülen cümlede geçen “belirli süre” ibaresinin “bir yıla kadar biçiminde” değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Müzeyyen Şevkin

Ednan Arslan

Talat Dinçer

Adana

İzmir

Mersin

Şeref Arpacı

Türker Ateş

Denizli

Bolu

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Söz almak istiyor musunuz, gerekçeyi mi okutalım?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bir iki cümle söyleyeyim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – EPDK’ye çok geniş yetkiler tanınıyor ve süre konulmamış, bizim önergemizde de en azından bir yıl gibi belirleyici bir süre olması gerekiyor, yetkilerin geniş olduğunu düşünüyoruz bu konuda, bunu söylemek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Ahmet Bey, söz almak istiyor musunuz? Cevap verecek misiniz?

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, terminaller konusunda, zaman sınırlaması konusunda, teknik olarak bu konuya EPDK Başkanımız, Daire Başkanımız bir açıklık getirecek.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; saygılar sunuyorum.

Şimdi, Sayın Vekilim, burada, bu depolama tesisleri çok büyük yatırımlar, büyük maliyetler içeriyor; 300 milyon, 400 milyon dolarlık yatırımlar. Burada “muafiyet” dediğimiz kavram tesislerin yapımını teşvik etmek için getirilmiş bir kavram, belirli bir süre ve kapasite.

Şimdi, bir yıl, iki yıl, üç yıl gibi süreler bu tesislerin kendini amorti etmesi için yeterli süreler değil ama kurul Bakanlığın da görüşünü alarak tek başına karar veremiyor burada yasa metnine göre. Ülkenin enerji politikaları çerçevesinde tesisin kapasitesinin büyüklüğüne göre küçük, orta ve büyük ölçekli tesisler var; yılı ve kapasite oranını buna göre belirleyecek. Yani buraya bir süre sınırı koyarsak büyük tesisler için o süre yeterli olmayabilir, teşvik etmez yatırımı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Fizibil olmayacağı için yatırımcı gelmez bu işe. Yani biz, burada, şu anda...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Öngörülemiyor mu süre yani?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şöyle: Sayın Vekilim, şu anda bu tesisleri açıkçası devlet yönetiyor, diyor ki: “Şu kadar gazı al, sisteme bas.” Adam bu yatırımı yaptı, bundan bir geliri var ama diyelim ki 500 milyon dolarlık bir yatırım buradaki kazancıyla bunu elli senede amorti eder. Devlet adama şu hakkı vermek istiyor: “Tamam, getirdiğin gazın bir kısmını kendi uhde kullan, belki ihtiyacın var.” Buna imkân tanıyacak, şu anda o imkân yok, biz ne dersek o gazı o yapmak mecburiyetinde. Dolayısıyla bu istisnayı getirip yatırımcıya bir avantaj sağlayıp diyeceğiz ki mesela “Ben sana beş yıl boyunca bu gazın şu kadarını kendin kullanma imkânı getireceğim.” adam da yatırımı fizibil bulduğu için bu işi yapacak. Dolayısıyla yatırımın büyüklüğüne göre, o zamanki enerji fiyatlarına göre, gazın fiyatına göre, ihracat imkânına göre değişecek. Dolayısıyla burada verdiğimiz yetki bu yatırımları Türkiye’ye çekebilmek için bir istisna yetkisi, bunu da zaten bakanlık EPDK’yle değerlendirecek.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, 6’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifin 6’ncı maddesi kabul edilmiştir.

7’nci maddeye geçiyorum:

MADDE 7- 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yarışmaya ilişkin usul ve esaslar ilgili yarışma şartnamesinde Bakanlık tarafından belirlenir.”

“Yarışma sonucunda oluşan fiyat ve/veya bedel, yarışma şartnamesinde belirlenecek süre boyunca YEK Destekleme Mekanizması kapsamında değerlendirilir.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Burada aynı mahiyette 3 adet önerge vardır, okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 7’nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Rıdvan Uz

Çanakkale

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, konuşmak ister misiniz?

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Gerekçe...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle, mevcut düzenlemede yer alan Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması'ndan yararlanma için gerekli kanuni şartlar kaldırılmakta ve yetki tamamen Bakanlık tarafından belirlenecek şartnameye bırakılmaktadır. Bu husus hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamakta ve Parlamento yetkisinin idareye devredilmesi anlamını taşımaktadır.

Ayrıca, teklif edilen değişiklikte, Türk lirası olarak belirlenecek tavan fiyat uygulamasına da son verilerek istenilmektedir. Bu durum ülkemizin para birimi haricinde idari işlem tesis edilebilmesinin önünü açacaktır. Ekonomik açıdan zararlı olabilecek bu uygulama millî para birimimizi etkisiz ve itibarsız kılabilecektir. Bu nedenle maddenin teklif metninden çıkarılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, diğer önerenin imza sahibini okutuyorum:

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahibi:

Celal Fırat

İstanbul

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Söz konusu 7'nci maddede “Yarışmaya ilişkin usul ve esaslar ilgili yarışma şartnamesinde Bakanlık tarafından belirlenir. Yarışma sonucunda oluşan fiyat ve/veya bedel, yarışma şartnamesinde belirlenecek süre boyunca YEK Destekleme Mekanizması kapsamında değerlendirilir.” ifadesi getirilmektedir.

Kanunun önceki hâlinde “Yenilenebilir enerji kaynak alanlarında kurulacak üretim tesisleri için Bakanlık tarafından Türk lirası olarak belirlenecek tavan fiyat üzerinden teklif edilecek en düşük fiyat, söz konusu yenilenebilir enerji kaynak alanı için yarışma şartlarında belirlenecek süre boyunca YEK Destekleme Mekanizması kapsamında uygulanır.” ifadesi yer almaktadır.

Mevcut düzenlemede yerli kaynaklar sadece TL üzerinden en düşük teklifi veren firmalara tahsis edilirken yasa teklifiyle “TL” ifadesi kaldırılmakta ve teklifin hangi para cinsinden olacağının yarışma şartnamesiyle belirlenmesinin önü açılmaktadır.

Yasa değişikliğinde, rüzgâr ve güneşten elektrik üreten santral sahiplerine dolar ya da euroyla alım garantisi verebilme imkânı doğacaktır. Bu durum da yerli ve millî elektriğin fiyatının tıpkı ithal doğal gaz ve ithal kömürde olduğu gibi döviz kuru arttıkça pahalılaşması ve vatandaşın elektrik faturasının sürekli artmasına sebebiyet verebilecektir. Yani yenilenebilir enerji yatırımlarında, üretim alımlarında devletin ABD dolarına dönüşü olarak yorumlanmaya açık bir belirsizlik içermektedir. Bu belirsizlik, TL'nin döviz kurları karşısında erimesi gerçeği düşünüldüğünde üreticiler lehine haksız avantaj yaratma ve ihale koşullarının sonradan değiştirilmesi yoluyla sakatlanması anlamına gelecek bir arka kapı yaratma riski taşımaktadır. Dolayısıyla bu maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 3'üncü önergeyi okutuyorum...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Söz mü istiyorsunuz?

Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Teşekkür ediyorum, Sayın Başkanım.

Bu madde 2020 yılında burada tümüyle değiştirilmişti. Yaklaşık dört yıl sonra yeniden değişmesi öngörülen bu düzenleme, maalesef, iktidarınızın finansman, enerji ve ekonomi politikasındaki fiyatlama öngörüsünde ne kadar hatalı olduğunu kanıttır. Şöyle: Mesela, YEKDEM desteklemelerini 2021 öncesinde -bunu daha önce de gösterdim- nükleer santrale verilen garantiyle karşılaştırdığımızda o kadar düştü ki yani şimdi tekrar TL eridiği için bu işi şirketler yapamayacak. O yüzden, dolara dönmemiz lazım. Bu yarışmaların ortadan kaldırılması amaçlanıyor. Bu düzenlemeyi yaptığımızda dolar 6,40 lirayken bugün 30,25. Covid-19 süreciyle tırmanan hatalı kur ve faiz politikası, iklim değişikliğini önceleyen bir enerji ve sanayileşme politikası izlenememesi, enerji sektöründeki büyük hatalar ve yasal çerçevenin sektörde uzun vadeli öngörüyle oturtulmaması, adil bir rekabet ve fiyat teşvik mekanizmasının kurulmaması, ülkemizin yenilenebilir enerji alanında büyük potansiyelinin yeterince değerlendirilmemesine neden olmuştur.

2020 yılında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Plan ve Bütçe Komisyonunda bu maddeyle ilişkin şerhimizde, şimdi de bu teklifle yeniden değiştirilen maddeyi, taban fiyat uygulamasının yasal sınırlamaya tabi olmaksızın bu biçimiyle değiştirilmesi, idareye geniş takdir yetkisi vererek hukuk devleti ilkesine, hukukun belirliliği ve öngörülebilirliği ilkesine aykırı içerik taşıdığı ve Anayasa'nın 2'nci maddesine, yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesini düzenleyen 7'nci maddesine ve rekabetin korunmasını düzenleyen 167'nci maddesindeki düzenlemelere aykırı bulmuştuk. 2020'de de sorun içeren değişiklikle, yenilenebilir enerji yatırımları için alım fiyat garantileri döviz cinsi yerine artık TL cinsinden belirlenmeye başlamıştı ancak 2020'deki değişiklikten önce ihalelerde uygulanan taban fiyatlar kanuna ekli cetvellerdeki sınırlara göre hesaplanırken 2020'de getirilen düzenlemeyle beraber artık herhangi bir sınırlama olmamış ve hem taban fiyatların hem de ihalelerde oluşan fiyatların güncellenmesi takdiri Bakanlığa ait olmuştur.

2020'de bu nedenle eleştirdiğimiz düzenleme, YEKA yarışmaları kapsamındaki taban fiyatın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından 5346 sayılı Kanun'un ekinde yer alan 1 ve 2 sayılı cetvellerdeki fiyatlardan bağımsız olarak Türk lirası olarak belirlenmesini içermiş, 5346 sayılı Kanun'un ekli 1 ve 2 sayılı cetvellerine bağlı kalınarak belirlenen YEKA tesisleri için hesaplanan taban fiyat uygulaması değiştirilmişti. 2020 değişikliğine kadar her bir yenilenebilir enerji kaynak alanı için kanuna ekli 1 ve 2 sayılı cetvellere göre Bakanlık tarafından belirlenecek taban fiyatı üzerinden teklif edilecek en düşük fiyat, o yenilenebilir enerji kaynak alanı için yarışma şartlarında belirlenecek süre boyunca uygulanmaktayken 2020 yılında değiştirilen kanunda bu maddenin ikinci fıkrasına eklenen hükümle, yenilenebilir enerji kaynak alanları için yapılacak yarışmalar artık kanundaki ekli cetvellere bağlı kalınmadan, Bakanlığın TL üzerinden belirleyeceği taban fiyat uygulaması üzerinden gerçekleşmeye başlamıştır. İhalede TL bazındaki bu taban fiyata göre oluşacak en düşük fiyat, yenilenebilir enerji kaynakları destekleme mekanizması kapsamında yarışma şartlarında belirlenecek süre boyunca geçerli sayılmış, fiyatın değişmeyeceği varsayılmıştır. Bakanlık, 2020 yılından beri bu taban fiyatı belirlerken artık mevzuatta geçen ekli cetvellere bağlı kalmamıştır. Yeni teklif ise 2020'de getirdiği TL cinsinden taban fiyat şartını kanundan çıkartıp herhangi bir yasal sınır olmaksızın Bakanlığın geniş takdirle donatmakta; bunun gerekçesini ise hatalı politikalar yerine yarışmalarda oluşan düşük fiyata, artan maliyetlere, atıl projelere, günün değişen koşullarına hızlı uyum sağlanarak yatırımları geciktiren unsurların bertaraf edilmesine bağlamaktadır. Bu nedenlerle bu maddenin teklif metninden çıkarılmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ahmet Bey, açıklama yaparsanız...

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, dünyada pandemi ve bununla beraber küresel anlamdaki savaşlar gerçekten sadece ülkemizi değil dünyada birçok ülkeyi etkilemiştir. Tabii ki elimizde şu anda o bağlamda bir veri yok. Dünyanın birçok ülkesinde bu yatırımları yapacak birçok şirketin gerçekten etkilendiğini bizler düşünüyoruz. Türkiye’de de aynı şekilde, bu yarışmalar sonucunda teklif veren bu yatırımcılarımızın -gerçekten- değişen şartlarda bu yatırımları yapamadıklarını gördük ve bu yatırımların atıl kalmaması gerekiyor; atıl kalmaması bağlamında da yapılacak yarışmalarda Enerji Bakanlığımıza bu şartnamelerin belirlenmesinde, yarıştırlılabilecek diğer unsurların ortaya konulmasında burada bir yetki veriyoruz.

Aslında, teknik anlamda birkaç bilgi de istediniz, eğer Sayın Başkanımız da uygun görürse Enerji İşleri Genel Müdürlüğümüzde teknik konularda ve rakamsal anlamda elinde raporları var; biz istemiştik, getirdi. O bağlamda Başkanımız uygun görürse sizlere bilgi verebilir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Başkanım, sizler uygun görürseniz eğer -biraz önce bahsetmiştim- ben gerekçede neden olduğunu anlattıktan sonra, teknik anlamda birkaç soru soruldu. Enerji İşleri Genel Müdürlüğümüzden de rakamsal anlamda bilgileri getirmesini istedik, eğer sizler de uygun görürseniz o bilgileri verebilir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, güzel olur, bilgilenelim.

ENERJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZKAYA – Sayın Başkanım, kıymetli hazırun; hepimizi saygıyla selamlıyorum. Ben Ahmet Özkaya, Enerji İşleri Genel Müdüryüm.

Şimdi, Enerji Bakanlığı olarak bugüne kadar 6 tane YEKA yarışması yaptık. Bunların 2 tanesini döviz bazlı, daha sonrakileri TL bazlı olarak yaptık. “Tavan fiyatlar kaldırılıyor.” gibi bir ifade var. Aslında buradaki tavan fiyat ihalenin başlangıç noktası, o fiyattan aslında eksiltmeyi öngören bir yöntem. Dolayısıyla ilk yapıldığında, döviz bazlı yapıldığında diyelim ki 10 sentten başladı, bu 3,5 sentlere, 3 sentlere kadar düştü. Yani aslında tavan fiyat bir ihalenin ilk başlangıç noktası, nihai bir şey değil. Dolayısıyla aslında burada tavan fiyatı kaldırıyor olmamız başlangıç noktasıyla ilgili bir şey. O yine ihale şartnamelerinde hangi koşulla yapılacaksa yine bir başlangıç noktası verilecektir. Burada kanunumuzun mevcut hükmü bir eksiltmeyi öngörüyor ancak bazen ihaleye katılan yarışmacılarımız bedeli o kadar düşürüyorlar ki yapılamayacak noktaya kadar düşürebiliyorlar ve bu yapılamayacak noktada da bu yatırımları bir şekilde sürdürmeye çalışabiliyorlar. Dolayısıyla bizim buradaki hedefimiz yine yarışmanın bütün kriterlerini başta belirleyerek şeffaf bir şekilde ilan edip bu yarışma koşullarıyla bu işi yaptırmaya çalışmak. Buradaki amacımız yine en düşük maliyetle bu enerjiyi sisteme kazandırmaktır aksi takdirde farklı bir niyet yoktur.

Burada şunu da söyleyeyim: Bugüne kadar yapılan bütün yarışmalar da tamamen şeffaf bir yarışma olmuştur. Dolayısıyla hani, buradaki bütün koşulları ihale şartnamesinde zaten dercedeceğiz. İlk yarışmalar 2018’de yapıldı, üzerinden altı yıl geçti. Dolayısıyla bugünlerde de yeniden yarışma yaptığımızda biz değişen koşullarda ilgili maddeleri şartnameye dercederek ihale yapmayı hedefliyoruz, amacımız budur bu değişiklikteki.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tabii ki.

Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Peki, neden Türk lirasıyla değil bu iş? Yani neden Türk lirası metinden çıkartılıyor? Yani bundan sonraki YEKA ihalelerini Türk lirasıyla yapmamızın önünde hiçbir engel yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Engel yok, doğru.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Peki, neden kaldırıyoruz? Yani dolarla da yapabiliriz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Doğru. Yani o imkânı verebilmek... O günün şartları diyelim ki dövizle yapmayı gerçekten avantajlı hâle getiriyor... Şöyle Sayın Vekilim: Aslında enerji bir “commodity” bunun fiyatını elbette bizim şartlarımız belirliyor ama dünyada da bunun şartları belirleniyor. Maliyetler belli, dünyada borsalarda bunun alım satım rakamları belli; dolayısıyla Bakanlık burada, o gün, o şartlara uygun ne varsa o şekilde ihale yapıp yatırımcı çekmeye çalışacak, bunun yetkisini alıyor. Bunda sadece Türk lirası yapabiliyoruz; belki altınla yapmak isteyecek onu da bilmiyoruz ki belki “barter” yapacak.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bunun Türk lirasıyla kalması daha doğru değil mi? Mesela, kamu müteahhitleri var, ihalelere giriyorlar, Türk lirasıyla alıyorlar. Eğer fahiş bir dalgalanma olur, enflasyon karşısında ezilirse fiyat farkları veriliyor.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama burada öyle bir fiyat farkı mekanizması yok Sayın Vekilim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Neden dolara endeksliyoruz, dolar çok aşırı arttığında ne yapacağız?

ENERJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZKAYA – Burada sadece dolar değil yani biz TL de yapabiliriz, dolar da yapabiliriz ama burada ilk metin, mevcut metin TL’yi zorluyor. Ancak dediğiniz gibi, TL’yle verilen tekliflerde yani dalgalanmalarda eğer yönetemezse bu sefer yapılamaz noktaya da gelebiliyor. Dolayısıyla bizim şu anda yapmış olduğumuz güneş yatırıмымız var, ilk YEKA yarışması, bin megavattı ve orada AR-GE kurma zorunlulukları falan da vardı, o dolar bazlıydı ve bugün o devreye girdi. Rüzgâr santrali yaptık ve bugünkü rakamlarla 3,5 sentti, şu anki fiyatlar 7-8 sent. Aslında bu yarışmalarla, çok uygun fiyatlara biz bu yatırımları yaptırmak için uğraşıyoruz, amacımız da bu zaten. Şu anda da o bin megavatlık rüzgâr yarışmamızın da ilk üniteleri devreye girdi, diğerleri de devreye girmeye başlıyor. Daha sonraki yaptıklarımızda da çok uygun rakamlara ulaştık ancak bazılarında yarışma koşullarında gerçekleşen fiyat gerçekten o fizibilitesini imkânsız hâle getirebiliyor. Biz, mesela, şu anda, yarışmada şunu öngörmek istediğimizde... Diyelim ki ben, atıyorum, 3 bin liradan veya 2 bin liradan alacağım; bu fiyattan alacağım ancak bana en yüksek katkı bedelini yani lisans bedelini vermek isteyen var ise onun üzerinden yarıştıracam. Yani devlete diyelim ki 100 milyonunu vermek istiyorsa birisi, ihale onda kaldığında diyeceğim ki: Bir ay içerisinde o bedeli öde. Dolayısıyla yatırımcı diyecek ki: “Ben bir ay içerisinde bu bedeli ödeyeceksem...” Artıracığı bedeli daha düşürerek yapacak. Şimdi, her üretimden alacağı bedeli çok düşürdüğünde “Bu, yıllara sâridir. O zamana kadar bir şekilde bu fiyatlar da değişebilir.” düşüncesi olup o yatırımları yapılamaz noktaya getirebiliyor.

Dolayısıyla bizim buradaki amacımız, değişen koşullara uygun şartnamelerle şeffaf bir şekilde yine yarıştırmak yoksa herhangi bir şeyi gizlemek veya herhangi birine tavan fiyatları gizlemek değil. Buradaki, kanunundaki, mevcut metindeki tavan fiyat da sadece ihalenin başlangıç noktası. Oysaki o fiyat kabul edilmiş bir fiyat değil. Nitekim, ihale fiyatları hep bunların altında gerçekleşti.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Peki, burada YEKA GES-3, YEKA RES-3; bunlar devam ediyor mu?

ENERJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZKAYA – Evet.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Demek yatırım yapılabiliyormuş. Türk lirası üzerinden yaptık bunların yarışmalarını.

ENERJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET ÖZKAYA – Doğrudur.

Biz şu anda “Türk lirası üzerinden yapmayacağız.” demiyoruz. Biz şu anda...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Belki rubleyle yapacak Sayın Vekilim. Yani bakın, en büyük enerji şeyimiz... Belki rubleyle yapacak, biz o yetkiyi verelim Bakanlığımıza.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Bakanım, o yetkinin yanlış yetki olduğu...

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Cumhurbaşkanımızın millî seferberlik ilkesine aykırı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, hiç aykırı değil. Hiç aykırı değil.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Cumhurbaşkanımız yastık altındaki dövizi, altını TL'ye çevirin diye...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hiç aykırı değil. Yok, burada “TL'yle iş yapmayacağız.” demiyor ki Bakanlığımız. Sadece “Bize yetki verin, biz şartların gerektirdiği şekilde en güzel ihaleyi yapalım.” diyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Bakan Yardımcısına soralım: 2020’de niye TL’ye geçtik o zaman? Şu anda ne değişti de yeniden başa dönüyoruz?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – O zaman o...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii, buradaki koşullardan kastımız sadece kur değil. Kurla beraber... Belki ben ihale yapacağım -şu anda biz yaklaşık on üç-on beş yıllık alım garantili ihaleler yapıyoruz belli fiyatlardan, TL ya da dolar- Belki “yirmi beş yıl” diyeceğim, belki finansmana erişim anlamında yatırımcı çok kolay finansmana erişecek ve fiyat düşecek. Belki bazı projelerde, işte RES’te, GES’te veya başka projelerde projenin ÇED’ini, imarını kamulaştırmasını Bakanlık olarak ben yapacağım, daha böyle direkt yatırıma gireceğim, proje hâline getireceğim, daha değerli olacak.

Dolayısıyla bu anlamda koşulların sadece TL ya da dolar arasına sıkışmaması gerektiği kanaatindeyim. Yani burada piyasa takas fiyatına endeksleyebilirim bir kısmını, bir kısmını TL’ye, enflasyona endeksleyebilirim, bir kısmını dolara endeksleyebilirim. Dolayısıyla bu anlamda, yatırımcının da cazip göreceği ama ülkemizin de uzun vadede şu anki fiyatlardan daha düşük fiyatlarla enerji teminini amaçlamaktayız biz.

Dolayısıyla her proje farklı olabilir, her bir ihale şartnamesi de farklı çıkabilir. Dolayısıyla kur, süre... Elektrik fiyatını mı yarıştıracağım? Belki lisansı yarıştıracağım. Diyeceğim ki: Koşullar bu, 3 centten alım garantisi yirmi beş yıl; gel kardeşim, lisansa kaç para veriyorsun? Dolayısıyla bu koşulları teker teker kanun maddesine yazma şansımız olmadığından dolayı biz bu maddede bu esnekliği Bakanlığımıza talep ediyoruz sizlerden.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teşekkür ediyoruz.

Aynı mahiyetteki 3 önergeyi oylatacağım: Aynı mahiyetteki 3 önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, maddeyi oylarınıza sunuyorum: 7’nci maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifin 7’nci maddesi kabul edilmiştir.

8’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8 – 5346 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“On yıllık süresini bitiren lisanssız üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler için tesis sahibi tarafından talep edilmesi ve lisans alma bedeli ile lisans süresi boyunca elektrik piyasasında oluşan saatlik piyasa takas fiyatının, bu Kanunun 6 ncı maddesi kapsamında tesis tipi bazında uygulanan güncel YEK Destekleme Mekanizması fiyatından fazla olması halinde aradaki fiyat farkının YEK Destekleme Mekanizmasına katkı bedeli olarak ödenmesi koşullarıyla lisanslı üretim faaliyetine geçilebilir. Bu kapsamdaki başvurular için uygulanacak lisans alma bedeli, lisans süresi ve lisanslı üretim faaliyetine geçilmesine ilişkin diğer hususlar EPDK tarafından ayrıca belirlenir. Lisanssız üretime devam edecek üretim tesislerinde üretilecek ihtiyaç fazlası elektrik enerjisi için, elektrik piyasasında oluşan piyasa takas fiyatını geçmemek üzere uygulanacak fiyat ve uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 1 tane önergemiz var, onu okutuyorum.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1959) esas no.lu Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Müzeyyen Şevkin

Ednan Arslan

Şeref Arpacı

Adana

İzmir

Denizli

Talat Dinçer

Türker Ateş

Mersin

Bolu

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Müzeyyen Hanım, gerekçeyi mi okuyalım, söz almak ister misiniz?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Sektörel görüş alışverişi sağlıklı yürütülmeden getirilen düzenleme ilerleyen süreçte yeniden değerlendirilmek üzere geri çekilmelidir. Sektörel yatırımların devam ettiği dönemde piyasada uzun vadeye dayalı öngörülebilir yasal belirlilik içeren bir enerji politikası oluşturmak yerine yıllar içinde sürekli kural ve mevzuat değiştirmeye dayalı bir yenilenebilir enerji planlaması ülkemiz için telafisi güç sonuçlar doğurabilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Bu maddeyle ilgili söz almak isteyen kimse var mı? Oradan arkadaşlarımız bana melül melül bakıyor, onlarla çok görüştüm ben ama biz son sözü vereyim istiyorsanız; kendinizi bir daha ifade etmiş olun, Komisyon üyelerimiz de sizi bir kere daha duysunlar.

GÜNEŞDER BAŞKANI SERDAR EKİZ – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, bu konuyu biz salı günü öğrendik, hemen, hızlı yürüyecek bir mevzuatıydı. Bu konu Anadolu'daki küçük esnafı, küçük iş adamlarını, orta büyüklükteki iş adamlarını, Türkiye'deki yatırımcı kitlesinden herkesi ilgilendiriyor. Sayın Bakanım, bu konuda, süreç içinde bir uzlaşa sağlanmasını istirham ediyoruz sizin desteğinizle.

Saygılar sunuyoruz efendim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

Söz almak istiyor musunuz Ahmet Bey?

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, yaptığımız bu düzenleme, gerçekten, sadece şu anlama gelmiyor: Lisanssız üretim yapan tesisler on yılını doldurdu ve şu anda biz burada onları lisanslı hâle getireceğiz. Tabii ki onların pozisyonu da düşünüyoruz, bir taraftan da ülkemizdeki enerji maliyetlerini, enerji fiyatlarını ve halkımıza yansımaları da düşünüyoruz. Burada bir denge meselesi var Sayın Başkanım. İnşallah, bu kanunla da... Bizler Komisyon olarak, kanun teklifi sahibi olarak tek taraflı düşünmedik, halkımıza enerjinin daha uygun bir rakamla verilmesini de düşündük Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

Ben bu maddenin Türkçesini burada kayıtlara geçsin diye ifade edeyim: Devletimiz zamanında, teşvik olsun diye insanlara lisanssız yatırım yapma imkânı vermiş ve demiş ki: “On yıl boyunca sizin burada üreteceğiniz elektriği ben 13,13 sentten satın alacağım.” İnsanlar da buna güvenerek yatırım yapmışlar. Bu on yıllık süre tamamlandığında bu yatırımlar ne işe yarayacak? Ya lisanssız devam edecek, kendi ihtiyacın varsa onun için kullanacaksın ya da devletimiz diyor ki: “Gel, ben sana lisans vereyim, sen bunu sat. Böylece, bu elektriği kendi ihtiyacın yoksa satmış ol.” Burada da bir fiyat belirlenmiş “Şu andaki YEKDEM fiyatından biz devlet olarak alırsın.” diyoruz. 5,5 sentler civarında bu fiyat, doğru mu Sayın Bakan Yardımcım? Arkadaşlarımız da diyor ki: “Biz 5,5’ten satmayalım, piyasaya açık oyuncu olalım, piyasa fiyatı neyse ondan satalım.” Şu anda o da 7,7 sent civarında. Ama Bakanlığımızın görüşü, YEKDEM rakamlarının bu iş için uygun olduğu, zaten yatırımların döndüğü, bundan da para kazanacağına inandığı... Dolayısıyla burada denge Bakanlık açısından böyle.

Teklifin 8’inci maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“b) Başvuru sahibi: Enerji verimliliği desteklerinden faydalanmak isteyen gerçek veya tüzel kişileri,”

“ü) Spesifik enerji tüketimi: Birim ürün ve/veya alan veya benzeri başına tüketilen enerji miktarını,”

“v) Karbon yoğunluğu: Birim ürün ve/veya alan veya benzeri başına salınan karbondioksit emisyonu miktarını,”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – 9’uncu maddede önerge yok.

Teklifin 9’uncu maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 5627 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(I) Enerji verimliliği projelerinin desteklenmesi, enerji ve/veya karbon yoğunluğunun veya spesifik enerji tüketiminin azaltılması ile ilgili uygulamalar aşağıdaki usul ve esaslara göre yürütülür.

a) Başvuru sahibi tarafından enerji verimliliğini artırmak amacıyla hazırlanan projeler, Bakanlık tarafından on beş milyon Türk lirasını geçmemek kaydıyla bedellerinin en fazla yüzde otuzu oranında desteklenir. Bu kapsamdaki destekler hibe veya faiz desteği şeklinde verilir. Destek bedeli her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılır.

b) Enerji ve/veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini Bakanlığın belirlediği kriterler çerçevesinde azaltan başvuru sahiplerine, ödenek imkânları göz önüne alınmak ve on milyon Türk lirasını geçmemek kaydıyla, kriterlerde belirlenen yıla ait enerji giderinin en fazla yüzde otuzu oranında destek ödemesi yapılır. Destek bedeli her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılır.

c) Enerji verimliliği projelerinin ve enerji ve/veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini azaltan başvuru sahiplerinin desteklenmesi ile ilgili usul ve esaslar Bakanlık tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

ç) Bakanlık tarafından verilen enerji verimliliği desteklerine ilişkin iş ve işlemlerinde, bu Kanun ve ilgili mevzuat ile belirlenen hükümlere aykırı davranılması, yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinde belirtilen şekilde sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenlenmesi veya kullanılması, yanlış ve yanıltıcı bilgi verilmesi veya herhangi bir usulsüzlük tespit edilmesi halinde başvuru ve/veya proje sahiplerine ödenen desteklerin, ödeme tarihinden itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen oranda hesaplanacak faiz ile birlikte bir ay içinde ödenmesi, Bakanlıkça başvuru ve/veya proje sahiplerine yapılacak tebligatla istenir. Bu süre içinde ödenmeyen alacaklar 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere Bakanlıkça başvuru ve/veya proje sahiplerinin bağlı olduğu vergi dairesine bildirilir.

d) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, enerji verimliliğinin artırılması ile yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılmasına yönelik araştırma ve geliştirme projelerini öncelikle destekler; bu projelerin yönlendirilmesinde ve değerlendirilmesinde Bakanlığın görüşünü alır.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu maddeyle ilgili önergemiz yok.

Konuşmak isteyen yok.

Teklifin 10’uncu maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

11’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(16) Olağanüstü hâl kararı alınan veya genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, elektrik hizmetlerinin kesintisiz olarak karşılanabilmesi için geçici süreli elektrik enerjisi talepleri Kurul kararı ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde karşılanabilir.”

OTURUM BAŞKANI ŞAHİN TİN – 11’inci madde üzerinde önerge yok.

Teklifin 11’inci maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

12’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 6446 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve sonraki fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(5) Elektrik dağıtım tesisleri ve/veya nakil hatlarına ilişkin irtifak alanı, en düşük yaklaşım mesafesi, iletkenin salınım mesafesi ve direkler arası uzaklık dikkate alınarak ilgili mevzuatına göre belirlenir.”

OTURUM BAŞKANI ŞAHİN TİN – 12’nci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup oylayacağım.

12’nci madde üzerinde söz isteyen var mı?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ŞAHİN TİN – Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Biz parti olarak bu maddenin kanun teklifinden tamamen çıkarılmasını teklif ediyoruz çünkü şöyle düşünün: Tabii ki elektrik iletim ve dağıtım işi kamusaldır ama biz elektrik dağıtım işini özelleştirdik, görevli tedarik şirketleri eliyle 21 bölgeye verdik ve bu 21 bölgedeki görevli tedarik şirketleri bunları işletiyor, bizden de vatandaş olarak dağıtım bedelini alıyor. Hatta şu an EPDK’nin yapmış olduğu bu takas fiyatları düştüğü için enerji bedelinden düşürdükleri miktarları da getirdiler, dağıtım bedelinin içine ilave ettiler ve şu an faturalarımızdaki bedelin yüzde 58’inden fazlası dağıtım bedeli, geri kalanının bir kısmı enerji, geri kalanı da vergiler yani dağıtım bedeli almış başını, gitmiş. Görevli tedarik şirketleri buradan ciddi anlamda para kazanıyor. Şimdi, iletim hatları da TEİAŞ’a yani devlete ait. Bunlar da zaten meskûn mahallerden çok geçmez; ormanlık alanlar, böyle “omurga” dediğimiz, ülkeyi sinir ağlarla sarmış bir yapı. Burada biz bizden dağıtım bedelini almış görevli tedarik şirketine diyoruz ki: “Vatandaş mağdur et.” Niye? Sizin bir araziniz var. Bir yerden bir yere elektrik geçirecekler ve geldiler, sizin arazinizin içinden geçirdiler. Eğer araziniz bir taşlık alansa bunda bir sorun yok ama araziniz verimli bir tarlaya, oradan bir mahsul elde edeceksiniz bunu yıllarla ölçmeniz gereken bir iş var ve oradaki o kullanım hakkından oluyorsunuz. Bu, imarlı bir parsel olabilir. Eğer imarlı parselden geçiyorsa sizin binanızın katını sınırlıyor bu iş, bu hak, irtifak. Yani bence bu, vatandaş mağdur edecek bir madde.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) - Evet, evet.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Bakın, Sayın Vekilimin de başına gelmiş. Bu, sıkıntılı bir madde; bu, vatandaş mağdur eder. Yani biz bunu iyice düşünelim bu konuda. Tabii ki dağıtım hatları genişlemeli, tabii ki iletim hatları tesis edilmeli ama vatandaş mağdur edecek... “Yahu, işte, biz mahkemelere gidiyoruz görevli tedarik şirket olarak ya da TEİAŞ olarak, sürekli tazminatlarla mahkûm kalıyoruz. Bilirkişi raporları geliyor, hâkimler farklı farklı kararlar veriyor.” tarzında birtakım gerekçelerle bu işler gerekçelendirilebilir, doğru. Şimdi, dağıtım başındaki arazi ile kentin göbeğindeki arazi aynı ranta sahip değil ki ya da aynı edinimi elde etmiyor ki insanlar.

Ben bu maddenin çok sakıncalı olduğunu düşünüyorum. Ciddi anlamda sizin de başınıza gelir ya; arazinizden geçirirler iletim hatlarını, dağıtım hatlarını, ondan sonra gidip de derdinizi anlatacak bir şey de bulamazsınız ve -yani mülkiyet hakkı kutsaldır- bunu kısıtlayan bir iş hâline döner bu. Burada bunun, bu maddenin tamamen tekliften çıkarılmasını teklif ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) - Zaten şu anda mevcut uygulama böyle. Kaldırıldığında yine devam edecek, bir şey fark etmeyecek ki.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Şöyle bir şey var: Yani şu an vatandaş öyle ya da böyle, mahkeme yoluyla, bir şekilde dava ediyor, parasını alıyor yani mağdur oluyor. Siz de mağdur olmuştunuz, belli, canınız yanmış oradan. Yani şimdi bunun önünü kapatır bu. Bakın, bu, insanları mağdur eder.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Maddeyi açıklar mısınız siz, niye bu madde var?

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkanım, birkaç konuyu burada belirttikten sonra, TEDAŞ Genel Müdürümüz de burada, kendisi teknik anlamda açıklayacak. Fakat burada yanlış bir anlaşılma olmasın. Bu dağıtım hatları hâlen daha kamuya ait, Bakanlığımıza ait. Yine burada yapılan kamulaştırmaların tamamında devletimizin bütçesinden çıkan meblağlar var. Tabii ki bir hesaplamayla bu arazilerin bedelleri vatandaşlara ödeniyor fakat bizim sıkıntımız burada o değil; sıkıntı, bu hesaplama sonucunda ortaya çıkan alan belli fakat hukuk anlamında avukatlarımız burada bir mahkeme sonucunda bu alanın daha genişletilmesini... Tam tersi, sizin dediğiniz gibi, vatandaş mağduriyeti şu şekilde... “Daha geniş alandan daha farklı ücretler alayım.” gibi bir yola giriliyor. Bunun matematiksel olarak bir formülü var, bunu sabitlemek istiyoruz.

Şurada da bir yanlışlık var. Bu hesaplamalar, bölgesel arazinin durumuna göre değişiyor, Türkiye’nin değişik bölgelerine göre değişiyor. Dediğiniz gibi, kayalık arazi, tarım arazisi veya şehir içinden geçen bir arazi; bunların hepsinin hesaplamaları var zaten. Bu hesaplamalarda değişik yöntemlerle, bilirkişilerle daha geniş alanlar tutarak devletimizden daha yüksek bir kamulaştırma bedeli talep ediliyor. Biz bu metinle, bu teklifimizle bunun önüne geçmek istedik, amacımız buydu. Başkanımız, sizler de uygun görürseniz Sayın Genel Müdürümüz rakamsal anlamdaki bilgileri de teknik anlamda paylaşsın.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Evet, tabii ki, buyurun.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri, sayın hazırun; hepinizi kurumum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Efendim, burada bir yanlış anlama var, anlaşılma var daha doğrusu. Burada herhangi bir mağduriyet söz konusu değil. Burada şöyle bir durum söz konusu: Şimdi, dağıtım hatları veya iletim hatları tesis edilirken bunlar mümkün oldukça kamu arazisinden, devlet arazisinden yani vatandaşın dışındaki arazilerden geçirmek için olabildiğince çaba sarf edilir ancak olur ki bazı yerlerde mecbur, mahkûm olursunuz, mutlaka vatandaşın arazisinden geçmesi gerekir. Bunun için de Kamulaştırma Kanunu kamuya kamu yararı kararı alma yetkisi vermiş. Kamu yararı kararı alınca aldığınız kamu yararı kararına binaen kişinin arazisinden geçtiğiniz ölçekte, ölçütte Bakanlığımızın yayınlamış olduğu bir Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği var, bu yönetmeliğe göre ittifak alanını salınma veya direkler arası mesafeye bağlı olarak belirlersiniz, bu kişiye kamulaştırmanın bilirkişi marifetiyle tayin etmiş olduğu parayı ödersiniz, hiçbir mağduriyet olmaz.

Burada bizim önergeye konu olan olayda aslında bunların hepsi yapılmış, kamulaştırması bitmiş, kişilere parası ödenmiş, işlemleri sonuç almış, kamuya tescil edilmiş. Bir konuya daha değinmek isterim; “tescil edilmiş” derken bu tescillerin hepsi devlet adına yapılır, kesinlikle dağıtım şirketi adına yapılmaz. Dağıtım tesislerinin tümü tesis edildikten sonra, tescil edildiğinde TEDAŞ adına tescil edilir ve bu hazineye ait olur; aynen iletimde olduğu gibi ama işletme hakkı özel sektördedir, özel sektörün kendisine verilen süre boyunca devam eder. Şeye geleyim efendim... Kamulaştırmayı bitiririz, kişiye öderiz, parasını beğenmezse gider dava açar, bedel davası açar, bedelde de mahkemenin tesis ettiği veya karar verdiği bedele razı olur ama kamulaştırma devam eder. Bunların hepsinin kamulaştırması yapılmış, bitmiş, direkleri dikilmiş fakat piyasada bazı çıkar çevreleri, çıkar grupları, özellikle -affınıza sığınarak, sizleri tenzih ediyorum- bazı avukatlar buradaki direklere yakın olan yapılarıdaki kişilerin kendilerini bularak diyorlar ki: “Bize sizin adınıza yetki, vekâlet verin, mahkemeye gidelim, mahkemeden bir de buradan geçen iletkenin bir manyetik alan etkisi vardır, bu alan etkisiyle aslında sizin direğin iletken salınım alanıyla, direk arası mesafeye bağlı olarak bulunan ittifak alanından daha büyük bir alanın aslında kamulaştırılması lazım, size ilave para ödenmesi lazım.” Bunun için Türkiye’nin birçok yerinde...

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Kaç metre mesafe?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Efendim?

RIDVAN UZ (Çanakkale) – O mesafe kaç metre baz alınıyor?

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Bölgesel olarak değişiklik gösteriyor.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Sayın vekilimin dediği gibi, bu mesafe bölgesel olarak değişiklik göstermekle beraber Bakanlığımızın Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği’nde der ki... Alçak gerilim tesislerinde yani “alçak gerilim” dediğim şu anda burada dolaşan şebekedir arkadaşlar, sayın vekiller; alçak gerilim budur. Alçak gerilim tesislerinde iletkenin bittiği noktadan itibaren 1 metrelik bir mesafe daha vardır, iletkenin bittiği noktadan itibaren 1 metre. Orta gerilimde ise bu mesafe 2 metredir. Biz bu katta belirtilen 1 metreyi, 2 metreyi dâhil ederek, bunların hepsini dâhil ederek, salınım mesafesini ve yaklaşım mesafesini dâhil ederek kamulaştırma bedelini ödemiştir ve herkesin kamulaştırması kendi hesabına yatırılmış, tesisleri bitmiş, bunların bir çoğu 2010’dan kalan, 2010 öncesi tesisler yani bakın, yeni yapılan tesis değil bunlar. Fakat dediğim gibi, bazı çıkar grupları kendilerine kazanç elde etmek için vekâlet toplayarak... Çünkü buradaki malikin, mülk sahibinin buradan aldığı para çok ciddi bir para.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Peki, Sayın Genel Müdürüm, almaya çalıştığı para...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Efendim, çok özür dileyerek, affınıza sığınarak; aldılar, biz TEDAŞ olarak 180 milyon küsur TL para ödedik maalesef, ekstradan maalesef. Kamulaştırması yapılmış, bitmiş, parası ödenmiş...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bunun işletme hakkını almış olan görevli tedarik şirketleri yer altına alsın o zaman. Salınım sorunu...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Efendim, bakın...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yer altını da kamulaştırman lazım Sayın Vekilim.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Şebekelerin hepsini yer altına alsanız da kamulaştırma gerekir.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bak, o manyetik alanın elektrik alanından bahsediyorlar.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gerekiyor, yine gerekiyor.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Tüm şebekenin yer altına alınması çok fizibil bir işlem değil, rantabil değil. Yer altına alınan bir şebekenin havada yapılan bir şebekeye göre 4 kat, 5 kat daha maliyeti fazla. Eğer yapacağımız yatırım 100 birimse o maliyeti 5’e bölerseniz 20’ye düşer, bu defa vatandaşın kesintisiz enerji almasını sağlayacak yatırım yapamaz dağıtım şirketi.

Efendim, kapalıya geleceğim. Bakın, şurada priz var, şu priz, şurada 220 volt var, şu 220 voltun aynısı bu direktte de var. O zaman bizim burada bulunmamız sakıncalı, o zaman biz burada tehlike altındayız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sayın Vekilim, buradaki amaç, hak etmediği hâlde “Benim buramı da kamulaştırman lazımdı, kamulaştırmadın, sen burayı kamulaştır, bana para öde.” diyen vatandaşlarla nizalı şu anda ve çok ciddi rakamlar talep ediyorlar. Bunun önüne geçmek yoksa kimsenin fazladan malını almak istemiyor Bakanlığımız, öyle bir amaç yok, kanunun amacı bu.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Kesinlikle, almıyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Zaten kamu yararıyla kamulaştırma kararı alıyor, onunla ilgili bir sorun yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tabii.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Biz bunu genelgeçer bir kural hâline getirirsek...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – ...bu benzer örneğin dışındaki yerlerde de farklı mağduriyetler yaratılır. Bu sefer de biz devlet eliyle vatandaş mağdur etmiş oluruz. Bu spesifik bir örnek.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Burada kanun spesifik bir kanun ve buna dönük hazırlanmış, genele teşmil etmez.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bu bunun için...

Yani bir binaya yakın direk ile ilgili anlatıyorsunuz ama benim endişem şu: Siz bir yerde bir irtifa hakkı tanımlarsınız, adamın arazisini ikiye bölörsünüz, adam artık o saatten sonra o araziden hiçbir şekilde faydalanamaz hâle gelir ya da adamın binasının üstünden geçirirsiniz, adama kat sınırlaması getirirsiniz çünkü onların yaklaşma mesafeleri de var. Sonuç itibarıyla, siz... Mesela, bazıları gibi bir yerde ya yer altından geçeceksiniz, geçemiyorsanız da meskûn mahal üzerinden bir yerden geçmeniz gerekebilir. O zaman ne yapacaksınız?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, zaten onu yapıyor Sayın Vekilim. Kamulaştırmaya ihtiyacı varsa kamulaştırıyor, onda bir şey yok ki. Binanın üstünden elektrik geçirecekse gidiyor, kamu yararını alıyor, orayı zaten kamulaştırıyor; bu madde bu yetkiye hâle getirmiyor. Burada sadece ilave kamulaştırma maliyeti olmasın, fazladan kamulaştırma yapmasın, vatandaş talep etmesin... Yani bu kanun böyle anlaşılmıyorsa belki...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Yani yeni bir şey ihdas etmiyor aslında.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Aslında oradaki zararı daraltıyor biraz.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Mevcut hâliyle koruyor yani.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam.

Herhâlde başka söz almak isteyen yok.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1959) esas numaralı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Müzeyyen Şevkin

Ednan Arslan

Şeref Arpacı

Adana

İzmir

Denizli

Talat Dinçer

Türker Ateş

Mersin

Bolu

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, müzakereyi zaten yaptık.

12'nci maddeyle ilgili önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

13'üncü maddeye geçiyoruz.

Okutuyorum:

MADDE 13- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir. “Lisans ve önlisanslara ilişkin sonlandırma hakkı

GEÇİCİ MADDE 32- (1) Bu Kanun ve 5346 sayılı Kanun kapsamında yapılan yenilenebilir enerji kaynak alanları yarışmaları sonucunda imzalanan sözleşmeler nedeniyle hak kazanılmış olanlar hariç olmak üzere, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanun kapsamında mevcut olan üretim lisanslarını, önlisanslarını, lisans başvurularını sonlandırmak ya da kurulu güç düşümü suretiyle tadil etmek isteyen tüzel kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden iki ay içerisinde Kuruma başvurmaları hâlinde lisansları, önlisansları, lisans başvuruları sonlandırılarak ya da tadil edilerek Kuruma sunulmuş olan teminatları ilgisine göre kısmen veya tamamen iade edilir.

(2) Bu Kanun ve 5346 sayılı Kanun kapsamında yapılmış yenilenebilir enerji kaynak alanları yarışmaları sonucunda imzalanmış sözleşmelerini iptal etmek isteyen tüzel kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden iki ay içerisinde Bakanlığa başvurmaları halinde ilgili sözleşmeler ile sözleşmeler kapsamındaki tüm hak ve yükümlülükleri sona erer, üretim lisansları, önlisansları ve önlisans/lisans başvuruları sonlandırılır, Bakanlığa ve Kuruma sunulmuş olan teminatları iade edilir.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Madde üzerinde aynı mahiyette 2 adet önerge vardır, okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 13’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Rıdvan Uz

Çanakkale

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Müzeyyen Şevkin

Ednan Arslan

Şeref Arpacı

Adana

İzmir

Denizli

Talat Dinçer

Türker Ateş

Mersin

Bolu

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, gerekçeyi mi okutalım?

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Okuyalım lütfen, çok güzel de gerekçe yazdım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tebrik ediyoruz Sayın Vekilim, teşekkür ediyoruz.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle kanuna geçici bir madde eklenmesi ve enerji kaynak alanları yarışmaları sonucunda bağlantı kapasitesi hakkı tanınmış olan ve üretim lisansı, ön lisans ya da lisans başvurusu bulunan tüzel kişilerden yatırımları gerçekleştiremeyecek olanlara talep etmeleri hâlinde ilgili sözleşmeleri, lisansları, ön lisansları veya lisans başvurularını iptal etme hakkı verilmesi planlanmaktadır. Bu husus yarışmalara yatırım yapmak amacıyla değil, gerçek dışı vaatlerle ihaleyi kazanması sonucunda ücret karşılığı gerçek yatırımcıya bırakarak rant sağlayan kişilere kolaylık sağlanmaktadır. Kamuoyunda “çantacılık” olarak bilinen bu fiili durum teklif ile kolaylaştırılmaktadır. İhaleyi kazananların taahhütleri yerine getirmemesi durumunda, teminatlarının irat kaydedilmesi bu konuda caydırıcı olacaktır.

Bu amaçla, madde teklif metninden çıkarılmalıdır.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Güzelmiş, biraz daha güzel olsa yani şey yapar...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Az kalsın ikna olacaktık Sayın Vekilim.

Teşekkür ediyoruz.

Ama oturup çalışmanız gerçekten güzel, ben teşekkür ediyorum.

Müzeyyen Hanım, önerge hakkında konuşmak ister misiniz?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tabii, lütfen.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tabii, şimdi, genel görüşmeler üzerinde de söyledim, bu 13'üncü madde sanki bu alanların yani boşa çıkacak... 13'üncü madde yapılamayan enerji yatırımlarına ilişkin üretim lisansı, ön lisans ve lisans başvurularının iptalini kolaylaştırmakta, bu şekilde yapılamamış ve yapılamayacak yatırımlara tahsis edilmiş bağlantı kapasiteleri boşa çıkmış olacak. Şimdi, bu boşa çıkmış olan enerji yatırımları lisans bedellerinin irat kaydedilmesi, gereken teminatlar da iade edilmek yoluyla kamu zararına neden olacak ve yine söyleyeceğim burada, Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan sözleşmede söz konusu anlaşmayla henüz deniz üstü rüzgâr enerjisine dayalı elektrik üretim potansiyelinin nasıl değerlendirileceğini konu alan bir strateji oluşturulmamış olmasına rağmen ve bu konuda yol haritası ve eylem planı hazırlanmamış olmasına rağmen 2.500 megavatlık bir sahayı; atılacak adımlar, izlenecek yol haritası saptanamamışken pompaj depolamalı HES'lerden 2.000 megavatlık bir dilimi, batarya depolamalı 3.000 megavatlık RES ve GES kapasitesini, 5.000 megavatlık yeşil hidrojen ve amonyak üretimi projesini, 3.000 megavatlık doğal gaz santrali projesini, 3.000 megavatlık yerli kömür santrali projesini, 6.000 megavatlık nükleer santral projesini; toplamda bugünkü kurulu gücün yüzde 23'üne karşılık gelen 24.500 megavatlık kapasiteyi yalnız Birleşik Arap Emirlikleri şirketine altın tepsi içerisinde sunma çabası olarak görüyoruz, böyle bir kaygımız var; bunu burada tekrar belirtmek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum ama kaygınız gerçekten doğru değil. Bu zaten lisans, ön lisans almış projelerle ilgili bahsettiğiniz ülkenin aldığı bir lisans da yok, ön lisans da yok, başvurduğu bir lisans ücreti de yok, herhangi bir teminat da verilmemiş. Dolayısıyla onunla ilgili...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Şu an için.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İyi de bundan sonrakilere işlemez. Bu, geçmişe dönük bir kanun, lisans ve ön lisans almış projelerle ilgili. Daha alınmamış lisansın, verilmemiş teminatın bu kanunla affedilmesi zaten mümkün değil. Dolayısıyla bu iddianız gerçekten doğru değil. Birleşik Arap Emirlikleri'yle hiçbir alakası yok. Ortada alınmış bir lisans yok, verilmiş teminat yok. Dolayısıyla, bu iddia doğru değil Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Biz zaten affedileceğini söylemiyoruz. Bu boşalan alanların onlara sunulacağını ifade ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Boşalan alanlarla ilgili ihaleler yapılacak, kim girip alırsa o olacak.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Niye onlar... Biz yapacağız.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Biz de aynı şeyi söylüyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, ihalesiz olan bir şey yok ki.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Biz yapalım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Biz de aynı şeyi savunuyoruz, tabii ki, tabii ki biz yapalım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İhalesiz yapılan bir şey yok ki.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Testiyi kırmadan önce...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, gerçekten doğru değil. Neyse... Siz siyaseten Birleşik Arap Emirlikleri'yle ilgili kafanızda bir şeyi kurmuşsunuz, onu burada bütün arkadaşlar...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – FETÖ'nün finansörleri...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, ihale yok yalnız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nerede ihale yok?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan sözleşmeye göre...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, sözleşme değil, o bir iyi niyet beyanı ya, iyi niyet beyanı; bu ortada değil mi yani? İyi niyet beyanı bu, bir uluslararası anlaşma bile değil bir iyi niyet beyanının karşılıklı alınması.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İhale yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Neyse, Birleşik Arap Emirlikleri'yle alakası yok. Ama ben tekrar burada da ifade edeyim: Lütfen, yatırımcıları ülkelerine göre ayırmayalım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ülkeye göre...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Para kimde ise, kim bu ülkeye güvenip yatırım yapmak istiyorsa, hangi ülkeden geliyorsa gelsin, bizim bunun önünü açmamız lazım. Yani Hollandalı, Alman gelince hiçbir şey söylemiyoruz. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gayet var, gayet var ama Birleşik Arap Emirlikleri olunca, Katar olunca işler değişiyor. Dolayısıyla gerçekten bu...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – FETÖ...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şu anda FETÖ Avrupa'da cirit atıyor, hepsi Avrupa'ya kaçtı.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Tamam ama terör örgütleri...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hepsi Hollanda'da cirit atıyorlar, Hollanda'da cirit atıyorlar.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Terör örgütlerinin finansmanı...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Dolayısıyla burada ülkeleri gerçekten böyle kategorize etmeyi ben doğru bulmuyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Biz ülkeler bağlamında konuşmuyoruz kesinlikle bunu, bu bir kamu malıdır, biz, halka ait olan bu ürünlerin uluslararası sermayeye peşkeş çekilmek yerine...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Öyle bir peşkeş yok.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Neyse, belki o kelime şey olmasa da...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Peşkeş çekmekle ne alakası var? Parasını verdikten...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Onun yerine bu ülkede yatırımcılara verilmesinin, bu ülkenin yatırımcıları tarafından bu tasarrufun yapılmasının ve doğru ellerde olmasının daha doğru... Yoksa Birleşik Arap Emirlikleri bizim düşmanımız da değil bizim dostumuz da değil. Biz kamusal olarak bakıyoruz, kamu alanı olarak baktığımız için kamu yararını gözetiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Teşekkür ediyorum.

Ama sonuçta burada açığa çıkacak kapasiteleri biz yatırımcılara vereceğiz. Bunların usul ve esasları da zaten kanunlarla belirlenmiş vaziyette. Biz bu yatırımcının kim olacağını şu anda bilmiyoruz. Açık söyleyeyim, İş Bankası bu yatırımları yapmak istiyorsa girer ihalelere, İş Bankası bu yatırımları yapar, ben de memnun olurum; ülkedeki en önemli oyuncularından bir tanesi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Umarım biz yanılırız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Kimse yanılmasın. İnşallah güzel neticeler alacağız.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Cevahir Bey.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Değerli arkadaşlar, ben çok merak ediyorum: Bugüne kadar bu kanundan istifade edenler Birleşik Arap Emirlikleri’nin yatırımcıları mıydı? Şimdi, bu kanun yeni çıkmıyor, sıfırdan hazırlanan kanun yok.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bu bir kanun değil torba, maddelere yama yapıyoruz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Torba kanun; maden var, enerji var...

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – Sayın Vekilim, bakın, yapılan “yama” sizin tabirinizle, benim için de düzenleme ya da bir revizyon. Ne diyoruz? Daha önceden lisanssız olanları lisanslıya çevirelim diyoruz. Bunun Birleşik Arap Emirlikleri’yle ne ilgisi var?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çünkü oradaki sözleşme maddeleri ile buradaki birtakım maddeler örtüşüyor.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) – O zaman, bakın, eğer burada haklıysanız bize şunu söylemeniz lazım: Şu an Türkiye’de bu yatırımı lisanssız yapanların Birleşik Arap Emirlikleri yatırımcısı olması lazım ki bizim de onlara gelin, bunları lisanslı hâle getirelim, diyor olmamız lazım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylamaya sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi teklifin 13’üncü maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13’üncü madde kabul edilmiştir.

14’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 5/3/2022 tarihli ve 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanununun 14 üncü maddesinin yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve sonraki fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(8) İşleten, taşıyıcı ile yapacağı yazılı sözleşmeye taşıyıcının talebi ve işletenin muvafakatinin bulunduğu dair konulacak açık hükümlerle nükleer maddelerin taşınmasına ilişkin sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünü Kurumun onaylaması şartıyla taşıyıcıya devredebilir. Yükümlülüğü devralan taşıyıcı, bu Kanun kapsamında işleten olarak sorumludur.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Önerge vardır.

Önergeyi okutuyorum:

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1959) esas no.lu Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 14’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Müzeyyen Şevkin

Ednan Arslan

Şeref Arpacı

Adana
Talat Dinçer
Mersin

İzmir
Türker Ateş
Bolu

Denizli

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun Sayın Vekilim.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Ben öncelikle bu kanun teklifinin ilk imza sahibi arkadaşlara şunu sormak isterim: Böyle bir düzenlemeye neden ihtiyaç duyduk? Yani ben açıkça söylüyorum, daha bu santral devreye girmeden ha bire böyle torba kanunlarla ya da Resmî Gazete'deki bazı düzenlemelerle ana sözleşmede birtakım değişiklikler yapıyoruz. Yani daha devreye alınmamış bir santralden bahsediyoruz. Birincisi, evsel atık ile nükleer atığın farkına hep beraber varmak zorundayız. Bakın, evet, nükleer santraller de yenilenebilir enerji kapsamında. Teknolojisi keşke bizde olsa biz kursak, keşke bu alım garantilerini bu kadar yüksek fiyatlarla biz vermemiş olsak ama sonuç itibarıyla hem ekonomik olarak külfet hâline geleceğini hep beraber gördüğümüz... Çünkü alım garantisi verdiğimiz fiyatlar yüksek; 12,35 sent alt sınır; 15,33 sent üst sınır, ciddi bir ekonomik külfet ve altmış yılları, yüz yılları bulacak bir iş bu. Hâl böyleyken peyderpey bu Rosatom'un biz sorumluluğunu azaltıyoruz. Şimdi, bizim karşımızda bir uluslararası anlaşma var mı, iki devlet arasında bir anlaşma var mı? Var. Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya devleti arasında yapılmış bir anlaşma var mı? Var. Peki, biz bu Rosatom'un ya da bu Rusya devleti şirketinin sorumluluklarını üçüncü şahıslara devrederek neyi amaçlıyoruz? Bizim muhatabımız bu saatten sonra, o yetkiyi devrettikten sonra nerede olduğunu bilmediğimiz, kim olduğunu bilmediğimiz üçüncü şahıslar mı olacak? Yani, biz, iki devlet bir proje yapıyoruz; ben başından sonuna hatalı olduğunu düşünüyorum bu projenin, ona rağmen bir sürü şey yapıyoruz daha faaliyete geçmeden. İşte, ana sözleşmesini değiştiriyoruz; önceden, hisselerin değişmesiyle, sahiplik yapısının değişmesiyle ilgili EPDK'den izin alması gereken şirket, Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımladık, artık bizden izin almadan hisselerini istediğine devredebiliyor. Şimdi de geliyoruz, bu "Nükleer atıkların taşınma işini üçüncü şahıslara verebilir." diyoruz. Bir devlet eğer bir devletle anlaşma yaptıysa o devletin sorumluluklarını, karşı devletin sorumluluklarını azaltacak birtakım taahhütlerin altına girmemelidir. Yani parayı kazanacak olan Rusya yap-işlet-sahip ol modeliyle, sorumluluk sıfır; benim Anadolu'mda nükleer atıklar bertaraf edilecek ama bunun taşıma sorumluluğunu dahi biz bu şirkete vermeyeceğiz.

Bakın, bu füzyon işi değişik bir şey, bir cama taş atmak gibi yani aynı cama aynı yerden taş atsanız da onun kırılması, parçalanması, dağılması çok farklı olur. Bir bakarsınız, ortaya yararlı izotoplar çıkar; bir bakarsınız, ortaya binlerce yıl yarılanma ömrü süren zararlı izotoplar çıkar. Bunların öyleleri vardır ki üç bin yıl ışıması devam ediyor, binlerce yıl ya. Siz bunu Anadolu topraklarına gömeceksiniz, bu adamlar parasını alacak, gidecek; siz bunun başında yüzlerce yıl bekçilik yapacaksınız ama ne hikmettir, onun, taşıma sırasında, bir yerden bir yere gidip gelme sırasında herhangi bir şey olursa, herhangi bir sorun ya da sıkıntı çıkarsa -ki Allah korusun en son isteyeceğimiz şey bizim bu- ee, muhatap kim? Ahmet'in, Mehmet'in kurduğu üçüncü şahıs şirketi. Ya, böyle bir şey olmaz, yapmayalım arkadaşlar biz bu işi.

Yani, bu şekilde, bunun metinden çıkarılması gerekiyor. Taşıdığımız evsel atık değil nükleer atıktır. Bunun bilincinde olarak... Bakın, biz hâlâ... Burada, yani bu Rosatom ile Akkuyu Nükleer AŞ'nin bu konudaki yükümlülükleri bile belirsiz. Daha yükümlülükleri bile belirsizken yetki devirleri yapmayalım. Bu Rusya'nın şirketi bu işi kârlı bir şekilde yaparken sorumluluklarını azaltmayalım, yarın hepimiz vebal altında kalırız diyorum.

Bu teklifin içerisinden bu maddenin çıkarılmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Müzeyyen Hanım, buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sevgili kardeşim, değerli milletvekilim yeterince teknik olarak açıkladı. Bir soru sormak istiyorum, Basında da yer aldığı için sormak istiyorum: Bu Rosatom firmasının hisselerini satarak buradan çıkmayla ilgili bir tasarrufunun olacağı ve önündeki engelin de bu taşımayla ilgili madde olduğu söyleniyor bu maddenin de. Basında yer aldığı şekliyle soruyorum. Hani, sizlere sormam gerekiyor. Nükleer Düzenleme Kurulu Başkanımız burada mı bilmiyorum. Böyle bir olayın gerçekliği nedir diye sormak isterim.

Teşekkür ederim.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Bir söz de ben alayım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, öncelikle, tabii, bu nükleer santralle alakalı Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Hükûmeti arasında yapılan bir anlaşma var. Bu anlaşma belirsizliklerle dolu birçok yönüyle. Mesela, bir maddesinde diyor ki: “Bu atıkların taşınmasıyla ilgili, Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Hükûmeti arasında farklı bir anlaşma yapılabilir.” Böyle geniş bir ibare koymuş. Böyle bir anlaşma yapıldı mı, bu atıkların taşınmasıyla alakalı bir anlaşma mevcut mudur, var mıdır, bunu çok merak ediyorum. Burada özellikle bunu sormak istiyorum. Yani burada, en büyük sıkıntıyı çekecek olan illerin başında tabii ki bizim kendi ilimiz de var, Mersin var. Burada binlerce insanımız, milyonlarca insanımız yaşıyor. Bu madde metninde, özellikle bu üçüncü kişilere bu atıkların ihale edilmesini son derece sakıncalı görüyorum. En azından, burada muhatap şu an mevcut bir Rosatom firması var, bunun, bunun dışında tutulmayarak en azından bunun da sorumlu olmasını buradan öneriyorum ve özellikle bu maddenin de metinden çıkarılmasını da talep ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, Ahmet Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, benim de 2 tane sorum var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Daha önce genel görüşme esnasında bu konuyla ilgili görüşlerimi söylediğim için yani onları tekrar etmiş olayım. İlave olarak şunu sormak istiyorum: Akkuyu Nükleer Santrali’ndeki proje şirketinde bir Türk yönetim kurulu üyesi var mı?

Diğer bir konu da Akkuyu Nükleer Güç Santrali’nin sahibi olan Rosatom yani yüzde 100’üne sahip olan Rosatom bir ihaleye çıktı. İhale Akkuyu Nükleer Santrali’ne uçakla yapılacak bir terör saldırısının senaryosu ihalesiydi. Bu ihale neticesinde oluşturulan senaryo sizlerle paylaşıldı mı yani kurum muhataplarına soruyorum, bu paylaşıldı mı?

Onun dışında yani yakıt ve vesair konularla ilgili daha önce görüşlerimi ifade etmiştim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Teşekkür ediyoruz.

Ahmet bey, buyurun.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, tabii ki nükleer enerji konusu ülkemizde daha yeni başlayan bir enerji üretim sistemi. Tabii ki bu düzenlemelerde zaman içinde değişikliklerin olmasının da çok çok normal olduğunu vurgulamak istiyorum. Tabii ki Akkuyu Nükleer AŞ -öncelikle şunu vurgulamak istiyorum- Türk Ticaret Kanunu’na göre kurulmuş bir şirkettir

ve bu bağlamda da buradaki kanunla sanki sorumluluk sadece üçüncü bir yapının üzerine devrediliyor gibi bir durum var. Aslında burada sorumluluk paylaşımı var, bunun da aslında teknik anlamda yine, Başkanımız burada, o da teknik anlamda da bunu bilgilendirirse sizin izninizle...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; İbrahim Halil Dere, Nükleer Düzenleme Kurumu Başkan Yardımcısıyım.

Teklifte yer alan 14'üncü maddede bir fıkra ihdası söz konusu yani bir fıkranın kaldırılması ya da değiştirilmesi değil bir fıkranın ihdası söz konusu. Bize şunu izah ediyor: Aslında nükleer santrallerin işleticisinin sorumluluğu hâlâ işleticide, bunda bir değişiklik yapılmıyor, bu şirket de Akkuyu Nükleer Anonim Şirkettir. Sadece nükleer maddelerin taşınmasına ilişkin olarak -tabii, nükleer maddelerin taşınması da sigorta gerektiren bir etkinliktir- sigortayı yaptıracak kişi Akkuyu Nükleer AŞ olabileceği gibi alternatif olarak -ek madde olmasının da anlamı bu- bu nükleer yakıt; örneğin nükleer yakıtı tedarik eden, bunu sahaya nakleden, bu alanda tecrübe kazanmış, aynı zamanda nükleer yakıt fabrikası kurmuş, işletmiş, dolayısıyla bu alanda yetkinlik kazanmış bir firmanın da sigorta yapabilmesine olanak sağlamaktadır. Yani bu sorumluluk devri değildir, sigortayı normal şartlarda işletici yapabilirken taşıyıcının da bu sigortayı yaptırabilmesine imkân tanımayı amaçlayan bir maddedir.

Şimdi, ülkemiz 1960 yılından bu tarafa bu konuya ilişkin Paris Sözleşmesi'nin tarafıdır. Paris Sözleşmesi 1960 yılında imzalanmıştır; 1964, 1982 ve 2004 yıllarında revizyona uğramıştır. Bütün versiyonlarında nükleer madde taşıyan şirketin de sigorta yaptırabilmesine olanak sağlayan 4'üncü madde vardır. 4'üncü maddedeki bu imkânı kullanarak somut projelerimiz için nükleer maddeyi taşıyan şirketin de sigortacı şirketle muhatap olabilmesine imkân tanıyan ek bir imkândır. Bu sadece Akkuyu Nükleer Projesi'yle ilgili de değildir, bir örnek vermeme izin verin. Örneğin, İstanbul'da, İstanbul Teknik Üniversitesinde ve TENMAK'ın Çekmece Nükleer Araştırma Merkezinde araştırma reaktörleri vardır. Araştırma reaktörlerinde de nükleer yakıt kullanılır, bu nükleer maddelerin tedariği sırasında, örneğin yurt dışından tedariği sırasında sigorta yaptırmaya yükümlülüğünü sadece işleticiye, örneğin İstanbul Teknik Üniversitesine yüklemek ama bu alanda yetkinlik kazanmış, tecrübe kazanmış nakliyecinin, taşıyıcının bundan istifade edememesini düşünmek biraz eksiklik olurdu. Bizim de tarafı olduğumuz Paris Sözleşmesi'ndeki bu imkânın kanuna dercedilmesinden ibarettir. Nitekim, buna ilişkin aynı bu şekilde düzenlemeler yine Paris Sözleşmesi'nin tarafı olan Almanya'da, Finlandiya'da, İsveç'te, Belçika'da ve Slovenya'da aynen bu şekilde uygulanmaktadır. Dolayısıyla konu bundan ibarettir. Bir değişiklik değil bir eklemenin ibarettir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Teşekkür ediyorum.

Türker Bey, sizin şahsi işiniz nedir sanayici olarak?

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – İnşaat mühendisiyiz, gıdacıyız.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Gıda işi yapıyorsunuz değil mi? Peki, sizin ürünlerinizi bir kargo firması mı taşıyor, bir nakliyeciyi mi taşıyor, siz mi taşıyorsunuz?

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Bizim de taşıdığımız var, nakliye firması da var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, nakliye firması mı taşımacılığı daha iyi bilir, yoksa siz mi bilirsiniz?

Şimdi, bir kere, bir işletmecinin nükleer yakıt taşımaya bilmesi diye bir şey mevzubahis olmayabilir. Dünyada zaten nükleer yakıt taşıyan, üreten firmaların sayısı bir elin parmakları kadar. Yani burada Rosatom nükleer yakıt taşıma işini biliyor değil, belki de bilmiyor, afaki konuşuyorum şu anda ama

bunu taşıyan profesyonel firmalar var, buradaki maddenin tek amacı bu. Zamanında demişiz ki burada sigorta yapacaksın, bu sigortayı da Rosatom'un kendisi yapacak kardeşim. Şimdi diyoruz ki nakliyecisi firması da bu sigortayı yaptırabilir, onun adına bu sigortayı yaptırabilir; başka hiçbir şey burada yok, emin olun hiçbir şey burada yok ve burada -dediğim gibi- işletmecinin bu nükleer yakıtı daha iyi taşıdığını iddia etmek de aslında bir varsayım. O işi yapan nakliyecisi firması aslında bu işin uzmanı.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Bakanım, ölmek ile bayılmak aynı şey değil.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben hem o soruma yanıt alamadım yani Rosatom hissesini satıp çıkacak mı? Bu madde eksik. Bir de Paris Anlaşması'ndan bahsettiniz, kaç yılında değişti dediniz en son?

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE - 2004 versiyonu.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Peki, 2004'te mi bu madde eklendi, o nakliyeyle ilgili madde 2004'te mi eklendi?

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE - Sayın Başkanım, elimde 1960 versiyonunun Resmî Gazete'den alınmış metni var, orada da madde 4, burada da aynı bu şekilde düzenleme var, isterseniz okuyabilirim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tamam, şuraya getirmeye çalışıyorum yani 1964'ten beri var olan bu nakliyeyle ilgili sigorta varsa başta niye bunu koymadık, bugün niye bunu koyuyoruz? Soru bu. Ve nükleer taşıma bir gıda taşıma gibi değil Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, tabii ki çok daha sofistike bir iş.

Bu işin uzmanı şirket bir iki tane zaten, dolayısıyla bu şirket sigorta yapsın mı yapmasın mı, bu sigortayı Rosatom mu yapsın, bu şirket de yapabilsin mi? Bunun önünü açıyoruz, sadece bu.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yani karpuz taşımak ile nükleer taşımak aynı şey değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kazaya karşı sigortası var mı?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Onu bilmiyorum, vardır illaki.

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE - Hemen arz edeyim.

Nükleer santral işletenler üçüncü kişilere verebilecekleri zararı tazmin etmek üzere de hayat sigortası yaptırırlar. Bu bahsettiğimiz hem kanundaki madde hem de Paris Sözleşmesi aslında temelde bunu anlatır ve bu kapsamda Paris Sözleşmesi'nin 2004 versiyonunun belirlediği 700 milyon avro tutarında sigorta yaptırma yükümlülüğü ülkemiz bakımından da geçerlidir ve Akkuyu Nükleer Santral Projesi bakımından da bu sigorta hâlâ mevcuttur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 700 milyon dolar mı?

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE - 700 milyon avro.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 700 milyon avroluk bir sigorta Akkuyu Nükleer Santrali için yapıldı mı?

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE - Hâlihazırda mevcut.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Verdiği zararları tazmin etmek için.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Yönetim kurulunda Türk var mı?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Onu bilmiyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yok, yok, o yok, sahiplik yapısında yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Anonim şirket olduğu için zaten bunlar yazılmıyor mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cüneyt Zapsu vardı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hayır, anonim şirketler zaten Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yayımlanmıyor mu? Oradan bakılabilir, bu gizli bir bilgi değil yani.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ben cevap vereyim, yok.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam yokmuş, Ednan Bey söylüyor, yokmuş.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, belki yanıtını bildiğim bir sorudur.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yanıtını bildiğiniz soruyu niye soruyorsunuz Sayın Vekilim ya! Kamuya açık bir bilgi bu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama şöyle söyleyeyim: Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürü de dün kadar Genel Müdürdü, bugün güncel bir değişiklik emekli oldu.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Hemen yayınlanır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani orada, yönetim kurulunda bir Türk yoktur, şimdi vardır...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Burada ticaret odası başkanımız var, şirket yönetim kurulları kaç günde yayınlanmak zorunda değişiklik olduğunda?

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Aynı gün yayınlanır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Var mı şu anda Türk yönetim kurulu üyesi?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK -

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Şu saat itibarıyla Türk var mı? Beş saat sonra tekrar soracağız.

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz kurumumuzun görev alanıyla ilgili olduğu için bir hususu, sayın vekilimizin dile getirdiği...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cüneyt Zapsu vardı da o yüzden...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ticaret Sicil Gazetesi’nden bakalım.

Buyurun.

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE – Nükleer santraller lisanslanırken düzenleyici kuruluşlar tarafından olabilecek her türlü riske karşı çok derin analizler yapılır; önce kurucu bu analizi yapar, bu analizleri düzenleyici kuruluşa sunar o düzenleyici kuruluş da bunun doğruluğunu teyit eder. Bu riskler arasında deprem, sel, tsunami, uçak kazası da buna dâhildir. “APC” denir buna yani İngilizce tabiriyle “air plane crash” çok düşük olmakla beraber bu risk de analiz edilir. Nükleer santraller büyük boy bir yolcu uçağının kasten çarptırılması

riskine karşı da dayanıklıdır, buna dayanıklı olduğunun teyidi bakımından bu tür riskler de düzenleyici kuruluş tarafından irdelenir, diğer 18 risk gibi; toplam 19 başlıktan oluşan bu tür riskler düzenleyici kuruluş tarafından irdelenir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Size verildi mi o riskler?

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE – Tabii. Bu tür riskler kuruma verilmeden, analiz edilmeden ve teyit alınmadan lisans verilmez.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, teşekkür ediyorum.

Ben de bir soru sormak istiyorum yani bir açıklık olsun diye, anlaşmada bu zaten vardır diye biliyorum. Yani şimdi burada vekillerimiz sürekli diyorlar ya “Elli sene boyunca alım garantisi.”

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – On beş.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – On beş.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Elli, altmış yıl...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – O ömrü, santralin ömrü, devam ederse.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – O, santralin ömrü.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani on beş yıl sadece.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani yirmi yıl da uzatma durumu var.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yani böyle bir uzatma yok. Yani altmış yıl boyunca devlet o rakamdan enerji almayacak.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – On beş yıl.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Alım garantisi on beş yıl. Kayıtlara girsin çünkü siz “Elli yıl, altmış yıl devlet bundan şu fiyata alacak.” diyorsunuz ya, öyle bir durum mevzubahis değil.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Bakanım, on beş yıllık fiyatları verdik, eğer bu şartlarda altmış yıla devam ederse de böyle olur dedik.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, dolayısıyla alım garantisi sadece on beş yıl, benim bildiğim kadarıyla da sadece yarısı için yani üretilen elektriğin de sadece yarısını almakla ilgili.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Yarısını ne yapacak?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Diğer yarısını ne yapacak? Piyasaya ucuza satmak mecburiyetinde. Eğer piyasaya satmak istiyorsa piyasa fiyatının altında satacak ki o enerjiyi satabilsin yoksa...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Almazsanız, Güney Kıbrıs Rum Kesimi’ne satmak isterse...

ŞAHİN TİN (Denizli) – Ooo! Ya, Allah aşkına Deniz Bey!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Güney Kıbrıs’la iletim hattımız mı var? Var mı iletim hattımız?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Karadeniz hattı... Onu da yaparız diyebilir.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Kıbrıs’a giden bir hat var mı? Yok. Münhasır ekonomik bölgemizde bize sormadan bir boru döşeyebilir mi adam?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani, umarım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, lütfen ya.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Yani öyle bir şey olur mu Allah aşkına!

BAŞKAN MUSTAFA VARANK - Evet, teşekkür ediyoruz.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, Müzeyyen Hanım, Sayın Vekilim bir soru sormuştu, o soru çerçevesinde not almıştım, bir cevap vereyim.

Rusya’yla 2010 yılında imzalanan hükümetler arası anlaşmaya göre Akkuyu Nükleer AŞ’nin hisselerinin üçüncü şahıslara devri sadece Enerji Bakanlığımızın izniyle olabilir, bu şekilde bir izin talebi de şu anda yok.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – İzni değil, değişti o.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – En son hâli bu.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır, en son hâli...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, siz çıkarır mısınız o maddeyi, madem öyle bir madde var? Siz çıkarın, biz sizden dinleyelim.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Başkanım, çıkarsınlar, biz Nükleerden aldık bu bilgiyi, yine de karşılaştıralım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, bakalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Son bir soru sorabilir miyim?

Fukuşima’da bir kaza yaşandı birçok risk analizi yapılmasına rağmen, Çernobil de aynı şekilde. Fukuşima’da vatandaşlar kendileri müdahale etti, kendi santralleri, Çernobil’de Ruslar müdahale ettiler. Eğer Akkuyu Nükleer Santrali’nde buna benzer bir sorun yaşanırsa biz, Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak ne yapacağız?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, bunun bütün şartları zaten belli yani bu lisanslar verilirken bunların bütün kuralları zaten ortaya konuluyor; Sayın Vekilim, lütfen, lisansı okuyabilirsiniz.

Evet, teşekkür ediyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bakanım, ben okuyayım mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım yani beklemek, izlemek zorunda...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Oku; şunu da okuyalım, bir netleşsin.

Buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – “Rus şirketi 25 Eylül 2023 tarihinde olağanüstü bir genel kurul yapmıştır. Bu olağanüstü genel kurulda şirketin hisselerini dilediği gibi satabilme hakkını kendi kendine tanımıştır. Türkiye’nin topraklarında bedavaya aldığı arazi üzerine...”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Maddeyi okur musunuz?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Okuyacağım şimdi Sayın Bakanım, oraya geliyoruz işte.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ya, hayır, o kısmı değil...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – “‘Şirketin ana sözleşmesinin 10’uncu maddesi değiştirilmiştir. Üretim lisansı alındıktan sonra şirket sermayesinin yüzde 10’u, halka açık şirketlerde yüzde 5 veya fazlasını temsil eden payları doğrudan veya dolaylı olarak gerçek veya tüzel kişi tarafından edinilmesiyle yukarıda belirtilen sermaye payı değişikliklerinden bağımsız olarak şirketin ortaklık yapısında kontrolün değişmesi sonucu veren pay ve pay senetlerinin devri için işlem gerçekleştirilmeden önce her defasında eski hâli Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu onayını alması zorunludur.’ hükmü şöyle

düzenlenmiştir: Üretim lisansı alındıktan sonra şirketin ortaklık yapısından yapılan doğrudan ve/veya dolaylı değişiklikler, değişikliğin gerçekleştirildiği tarihten itibaren altı ay içerisinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna bildirilmesi zorunludur.” diyor. Eskiden izin alma vardı...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Resmî Gazete’yi okur musunuz?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Tabii, Resmî Gazete...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bakın, siz başka bir şey okuyorsunuz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Hayır bu, Resmî Gazete’de yayınlandı.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Getirin gazeteyi okuyalım ya.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Ticaret Sicili Gazetesi.

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE – Sayın Bakanım...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Buyurun.

Bakın, açıklayacak beyefendi.

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE – 2010 yılında imzalanmış ve Resmî Gazete’de yayınlanmış hükümetler arası anlaşmada şöyle bir hüküm var, okuyayım: “Hisselerin dağıtımı, yöneticilerin atanması, paydaşların yatırım biçimi, hisselerin transferine ilişkin kısıtlamalar, proje şirketi ve projeye uygulanabilir finansman mekanizmaları da dâhil ancak bunlarla sınırlı kalmamakla birlikte proje şirketinin şirket yönetimine ilişkin konular, ulusal güvenlik ve ekonomik konularında ulusal çıkarların korunması amacıyla Türk tarafının rızasına bağlıdır.”

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Bu bir kanun şu anda ve duruyor.

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE – Usulüne uygun olarak kabul edilmiş bir hükümetler arası bir kanun şu anda ve duruyor yerinde uygun olarak kabul edilmiş bir hükümetler arası anlaşma kanun hükmündedir ve kabul edildiği tarihten bu tarafa hiç değiştirilmemiştir. Şirketler -bu, başka bir şirket de olabilir- bu maddeye mugayir olarak hisse devrini ticaret sicili müdürlüklerine bildirdiklerinde ticaret sicili müdürlükleri bu öncelikle bunu dikkate alarak bu devri yapmazlar.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Zaten yapmazlar.

Peki, bir uluslararası sözleşmeyi, kanun hükmündeki sözleşmeyi herhangi bir kararla değiştirebilir misiniz?

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HALİL DERE – Hayır.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Meclisteyiz, değil mi?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Peki, niye böyle bir karar alınmış?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – İşte, bakın, ben o sizin bilgi notundaki konu ne... Resmî Gazete’yi getirin, bakalım neymiş? Neymiş bir bakalım.

Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

EPDK ELEKTRİK PİYASASI DAİRE BAŞKANI DENİZ DAŞTAN – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; hepinize saygılarımı sunuyorum.

Efendim, bizim kanunumuzda bahsedilen düzenleme 2 Aralık 2020’de yapıldı. Düzenlemenin amacı şuydu, önceden hep şunu söylüyordu: “Bütün lisans sahipleri pay devri yapmadan önce yüzde 10 ve üzerinde pay devri var ise EPDK’dan onay alır.” Amacı da şuydu düzenlemenin: Ya, yüzde 20 kişi piyasada üretim anlamında yüzde 20’den fazla paya sahip olamaz yasağı vardı, onu takip edebilmek için de bunu onaya tabi tutmuştu ama on yıllık tecrübeden sonra şunu fark ettik: Aslında bir kişinin yüzde 20’ye erişmesi mümkün değil hatta yüzde 5’e bile yaklaşmadığını gördük.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Şimdi, siz lisanslarla ilgili bir düzenleme yaptınız; bu, Ruslarla hiçbir alakası yok.

EPDK ELEKTRİK PİYASASI DAİRE BAŞKANI DENİZ DAŞTAN – Evet, kesinlikle ve kaldırdığımız düzenleme Bakanlığın değil, EPDK olarak efendim.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Sayın Vekilim, danışmanlarınızı uyarın, sizi yanlış yönlendirmesinler. Bakın, bu, lisanslarla ilgili bir hususmuş. Zaten ortada kanun varken yani bir kanunlaşmış uluslararası sözleşmeyi EPDK’nin herhangi bir düzenlemesiyle tadil etme imkânımız mümkün değil. Dolayısıyla o iddialarınızın da doğru olmadığı açığa çıktı, bu da kayıtlara geçmiş olsun.

Teşekkür ediyorum.

Ben önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

14’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

15’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, söz almak isteyen herhâlde yoktur diye düşünüyorum.

15’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16’ncı maddeyi okutuyorum.

MADDE 16- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Evet, 16’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum katkılarınız için.

Bence muhalefetteki arkadaşlar da oy versinler yani bakın, güzel müzakere ettik, danışmanlarınız sizi yanlış yönlendirmiş, onu da söyledik.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi’nde niye yayınladılar bunu?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ne yayınlanmış?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Bu değişikliği yayınlıyor, niye?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Neyi, hangi değişikliği ya?

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Şu, bakın, Rosatom...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Ama bakın, lisansla ilgili diyor, lisans sahipleriyle ilgili. Bu Rosatom için çıkmış bir şey değil, lisans sahipleriyle ilgili...

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Lisans sahibiyle... Rosatom’un kendi yönetim kurulu kararı ve Rosatom’un yapmış olduğu değişikliği Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi’nde yayınlanmış.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Tamam, belki izin aldı.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Almamış ya, burada Rosatom...

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nereden biliyorsun?

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Bilgi vermiş Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Nereden biliyorsun?

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Başkanım, 14'üncü madde sadece taşınmanın sigortasıyla ilgili, biz Akkuyu Nükleer Santralini mi tartışıyoruz burada?

BAŞKAN MUSTAFA VARANK – Yok, tartışmıyoruz.

Şimdi, teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyoruz katkılarınız için.

Şimdi, iki tane husus var: Teklifin kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini de -herhâlde bu standart bir uygulama- onayınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, İç Tüzük'ün 45'inci maddesi hükmü uyarınca bu konuyla ilgili özel sözcü olarak Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer, Gaziantep Milletvekili Mehmet Eyup Özkeçeci, Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu'nun seçilmesini teklif ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhleriniz için makul bir süre veriyoruz, pazartesi günü saat 12.00'ye kadar teslim ederseniz salı günü bunu görüşmek istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati:20.04